bombardamente asupra teritoriului R. D. Vietnam n-au provocat între Londra și Washington încordarea apărută între Washington și alte capitale vest-europene. Elementul evident nou în întrevederile Heath-Nixon a fost subliniat de întreaga presă vest-europeană, premierul britanic prezentîndu-se mai degrabă ca purtător de cuvînt (recunoscut) al C.E.E. decît al Marii Britanii. Se înțelege, problemele bilaterale au ocupat un loc central în întrevederi dar, așa cum scria „Le Figaro", „relațiile dintre Londra și Washington n-ar putea redeveni privilegiate decît în măsura în care președintele Nixon ar vedea în interlocutorul său intermediarul cel mai comod în perspectiva negocierii comerciale ce trebuie să se angajeze în acest an între S.U.A. și Piața comună". Aceasta și pentru că afinitățile, în afara celor tradiționale, între Marea Britanie și Statele Unite sînt multiple, cea mai conturată fiind vizibila asemănare a programului britanic, în mai multe faze, de înghețare a prețurilor și salariilor, cu modelul american.

Întrevederea de la Washington era utilă celor doi oameni politici, scriau unii observatori, și pentru „a compara note" ale programelor lor antiinflaționiste. Pe de altă parte, insistențele americane din ultimii ani ca trupe britanice să fie menținute la est de Suez, încheierea prezenței militare americane în Vietnam și destrămarea pactului S.E.A.T.O. reclamă, în optica guvernului Heath, o reconsiderare a prezenței britanice, din punct de vedere militar, în această regiune a lumii (călătoria ministrului apărării, lordul Carrington, în unele state din Asia are drept mărturisit scop chiar această prezență). Dar, alături de afinități între cele două părți există și divergențe chiar pronunțate: în legătură cu Malta (ale cărei noi cereri financiare sînt considerate de Londra ca neavenite), în legătură cu Islanda, în legătură cu supersonicul franco-britanic „Concorde".

Dar, în calitatea sa de aliat privilegiat (cercurile oficiale britanice continuă, timid, să amintească acest gen particular de partenerism), întrevederea dintre Heath și Nixon a depășit preocupările bilaterale imediate, îmbrăcînd aspectul unei contribuții la negocierile comerciale dintre S.U.A. și Piața comună. Deși se considera că, încă de la început, acest an va fi un „an european" al politicii americane, președintele Nixon a declarat recent că nu va întreprinde curînd călătoria în Europa (neanunțată, de altfel, oficial). Se pare că, în primul semestru, nu va exista nici o altă întrevedere cu conducători vest-europeni. În aceste împrejurări, ceilalți membri ai Pieței comune erau de părere că Heath ar avea posibilitatea de a influența într-o măsură politica americană „aflată într-o fază de gestație". Heath apare ca principalul promotor, pentru moment, al tendinței „outward looking" (de privire spre exterior) manifestată în cadrul Pieței comune.

Divergențele dintre S.U.A. și C.E.E., mergînd pînă la acuzații reciproce de protecționism, sînt însă mult prea profunde pentru a putea fi eludate prin cîteva întrevederi. Iar dacă acuzațiile reciproce de protecționism trebuie privite în perspectivă, cu atît mai mult cu cît „C.E.E. are unele ambiții încă nedefinite limpede" („The Financial Times"), de partea americană se constată o tendință spre ceea ce s-ar putea numi duritate în relațiile economice. În scopul îmbunătățirii situației deficitare a plăților lor externe, S.U.A. ar dori să obțină cît mai curînd posibil o diminuare a obstacolelor pe care susțin că Piața comună le ridică în calea exporturilor lor și insistă a se stabili o legătură între negocierile comerciale din cadrul GATT și negocierile monetare din „grupul celor 20". Sînt numeroase semnele care îndreptățesc ideea că Washingtonul va deveni ceva mai puțin tolerant în acest an cu membrii Pieței comune (seria a fost începută cu „Concorde"). Pînă și în politica agricolă, unde interesele britanice sînt foarte apropiate de ale americanilor, Heath nu putea fi decît un interlocutor dificil, bunele sale relații cu Franța depinzînd în măsură apreciabilă de aplicarea reglementărilor comunitare în acest domeniu.

Vorbind la Clubul presei din Washington, Heath declara că între S.U.A. și Europa occidentală există, în afara taxelor vamale, și „alte bariere deosebit de dificile", dar că importantă e dorința de a conlucra, reexaminîndu-se pozițiile. În cadrul acestei reexaminări s-au situat și discuțiile despre prezența militară americană în Europa de vest, despre relațiile nucleare privilegiate pe care Marea Britanie le întreține cu S.U.A., precum și alte probleme internaționale.

Rezultate? S-a afirmat că întrevederea dintre cei doi oameni politici n-a avut în vedere obținerea unor rezultate imediate. Dar, deși programată ca o călătorie de rutină, vizita premierului britanic a avut loc în împrejurări care îi conferă, totuși, un relief particular, în primul rînd datorită evoluțiilor recente în relațiile dintre Statele Unite și țările vest-europene.

Stelian Țurlea

Blocadă în fața „dolarilor speculativi"

Zilele trecute, R.F.G. — după ce a încercat zadarnic cîtva timp să blocheze invazia de dolari prin mijloace „uzuale" (banca centrală achiziționînd peste un miliard de dolari în numai cîteva zile) — a recurs la măsuri cu caracter excepțional, introducînd un control strict asupra operațiunilor speculative de capitaluri. Autoritățile vest-germane nu au ascuns cîtuși de puțin sensul politic și economic al acestei măsuri. „Ele — a declarat ministrul de finanțe Helmut Schmidt — au fost dictate de necesitatea de a păstra actuala paritate a mărcii vest-germane". De ce nu s-a adoptat măsura privind instituirea cursului fluctuant al mărcii, la care R.F.G. a apelat, în situații similare, în anii trecuți? Răspunsul îl dă tot ministrul vest-german: „O nouă flotare ar fi însemnat, de fapt, în condițiile actuale, o nouă revalorizare".

La rîndu-i, pentru a evita o nouă revalorizare a yenului, Japonia, în ultimul timp, a întreprins, pe alte căi, acțiuni în direcția limitării exporturilor și impulsionării importurilor (pentru a micșora excedentul balanței de plăți), precum și în direcția blocării afluxului de dolari. În același scop, Franța mai demult și Italia de curînd au instituit așa-numita „piață dublă" a valutelor, izolînd operațiunile monetare decurgînd din tranzacții comerciale de cele provenind din tranzacții necomerciale sau din speculații cu capitaluri. De asemenea, Elveția, după ce a impus restricții asupra tranzacțiilor financiare externe, a introdus, recent, un curs fluctuant pentru moneda sa (lăsînd ca nivelul cursului acesteia să fie stabilit direct pe piață în funcție de cerere și ofertă), pentru a descuraja intențiile unor posesori de fonduri de a-și transfera în franci elvețieni capitalurile deținute în dolari.

Care este explicația acestor măsuri și, în special, a refuzului țărilor respective de a proceda la revalorizarea monedelor lor? Răspunsul poate fi găsit în însești mecanismele actualului sistem valutar occidental, contestate astăzi, într-un fel sau altul, de aceste țări. Potrivit acestor mecanisme, toate monedele naționale își exprimă valoarea în raport nu cu aurul ci cu dolarul. Acesta însă, în întreaga perioadă postbelică și îndeosebi în ultimul timp, a suferit o pierdere progresivă de substanță. Astfel că, în condițiile menținerii și chiar accentuării deficitului balanței de plăți americane, au fost „exportați" în străinătate dolari depreciați, ceea ce a însemnat, în fapt, diseminarea virusului inflaționist pe alte piețe occidentale.

Țările care resimt cel mai acut asemenea consecințe sînt, bineînțeles, acelea care se văd „invadate" de cantitățile cele mai mari de dolari, ca de pildă R.F.G., Japonia, Elveția, dar și, într-o măsură, Franța, Belgia, Olanda, Italia. Datorită ascensiunii lor economice sau unei situații economice comparativ mai bune în ultima perioadă, în monedele lor se exprimă o încredere mai mare, în comparație cu alte valute occidentale și, în primul rînd, cu dolarul, ceea ce face ca posesorii de capitaluri de pe diferite piețe să-și îndrepte atenția către ele, transferîndu-și fondurile în aceste valute.

Suspendînd, începînd din 1971, convertibilitatea în aur a dolarului și avansînd ideea necesității unei reajustări „automate" a parităților în funcție de „evoluția pieței", S.U.A. încearcă să determine celelalte țări occidentale ca, în fața afluxului de dolari pe piețele lor interne (ce exercită puternice presiuni inflaționiste), să-și revalorizeze monedele, căutînd astfel să transfere asupra acestora costul redresării dolarului și echilibrării balanței de plăți americane. Pentru că o revalorizare, prodcînd o „scumpire" relativă a exporturilor și o „ieftinire" tot relativă a importurilor, afectează pe termen lung competitivitatea mărfurilor proprii în favoarea celei a mărfurilor străine.

Acesta este motivul pentru care, în fața invaziei de dolari pe propriile piețe, celelalte țări occidentale refuză să mai plătească, printr-o nouă revalorizare monetară, acest cost, avînd în vedere că cel puțin unele din ele au procedat deja în acest fel în cursul anilor trecuți.

Acțiunile întreprinse recent într-o serie de țări vest-europene declanșează un nou puseu febril al crizei sistemului valutar capitalist, o nouă izbucnire a înfruntărilor interoccidentale, care opun în primul rînd țările Pieței comune și S.U.A. Făcîndu-se ecoul opiniilor vest-europene cu privire la necesitatea reevaluării raporturilor cu Statele Unite, ziarul britanic „Times" pune punctul pe i: „Atîta timp cît nu se va accepta o reformă monetară în care dolarul să aibă aceleași drepturi și îndatoriri ca și celelalte monede, bursele vor continua să sufere cutremure de genul celui din această săptămînă".

I. Ș.

RASPUNDEM CITITORILOR

Perspectivele păcii în Laos și Cambodgia

Numeroase din scrisorile primite la redacție — în care se exprimă satisfacția în legătură cu semnarea, la Paris, a Acordului de restabilire a păcii în Vietnam — au încă un punct comun de referință : perspectivele reglementării conflictelor din celelalte două țări situate în Indochina, respectiv Cambodgia și Laos. Întrebare firească, dacă ne gîndim că Acordul cu privire la încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam (capitolul VII, articolul 20) se referă în mod expres la viitorul acestor țări. Cităm :

„Articolul 20

a) Părțile participante la conferința de la Paris cu privire la Vietnam trebuie să respecte cu strictețe Acordurile de la Geneva din 1954 cu privire la Cambodgia și Acordurile de la Geneva din 1962 privind Laosul, care au consacrat drepturile naționale fundamentale ale popoarelor din Cambodgia și Laos, adică independența, suveranitatea, unitatea și integritatea teritorială a acestor țări. Părțile trebuie să respecte neutralitatea Cambodgiei și Laosului.

Părțile participante la conferința de la Paris cu privire la Vietnam se angajează să nu folosească teritoriile Cambodgiei și Laosului în scopul încălcării reciproce a suveranității și securității, precum și în scopul încălcării suveranității și securității altor țări.

b) Țările străine vor pune capăt tuturor activităților militare în Cambodgia și Laos, vor retrage din aceste două țări toate trupele și toți consilierii militari, personalul militar, armamentele, munițiile și materialul de război și se vor abține de a reintroduce aici altele.

c) Treburile interne ale Cambodgiei și ale Laosului trebuie soluționate de către poporul respectiv, fără amestec străin.

d) Problemele privind relațiile dintre statele Indochinei vor fi reglementate de părțile indochineze pe baza respectării reciproce a independenței, suveranității, integrității teritoriale și neamestecului mutual în treburile interne".

Evident, dacă ne vom referi la perspectivele încetării războiului în Laos și Cambodgia, nu putem omite diferențele acestor situații atît față de problemele Vietnamului de sud cît și între ele însele.

În ceea ce privește situația din **Laos**, ea se află de mai mult timp în discuția celor două părți angajate în conflict : Frontul Patriotic Laoțian, condus de prințul Sufanuvong, și guvernul de la Vientiane, avînd în fruntea sa pe Suvanna Fuma. De-a lungul anilor, aceste contacte, începute în august 1970, au cunoscut uneori progrese, alteori au fost întrerupte. De cîtva timp, însă, ele se desfășoară în fiecare marți la Vientiane — săptămîna trecută avînd loc a 16-a ședință — și au ca bază de discuție soluția în cinci puncte propusă în martie 1970, de Frontul Patriotic Laoțian, care oferă o bază concretă pentru reglementarea situației din Laos și este conformă intereselor naționale ale poporului laoțian, subliniind că „reglementarea pașnică a problemei laoțiene trebuie să se bazeze pe acordurile de la Geneva din 1962 cu privire la Laos și pe realitatea situației actuale din Laos".

Salutînd semnarea Acordului privind Vietnamul, lideri ai părților laoțiene au declarat că s-au creat noi condiții favorabile și pentru reglementarea problemei Laosului. Într-adevăr se semnalează progrese în evoluția negocierilor cu privire la Laos. Astfel, reprezentanții Frontului Patriotic Laoțian și cei ai guvernului de la Vientiane și-au exprimat recent, în declarații oficiale, dorința de a încununa cu succes convorbirile actuale, pentru a se ajunge la realizarea unei încetări a focului la o dată cît mai apropiată, în vederea încheierii definitive și complete a războiului, garantării unei păci solide și durabile și creării condițiilor favorabile pentru realizarea înțelegerii și unității naționale. A fost avansată chiar și o dată probabilă a încetării focului : 12 februarie a.c.

Cu prilejul întîlnirii de săptămîna trecută, reprezentanții Frontului Patriotic Laoțian au propus guvernului Suvanna Fuma accelerarea ritmului convorbirilor de la Vientiane, precum și reuniuni în cadrul unui comitet restrîns avînd ca obiectiv ajungerea în timp scurt la un acord de încetare a focului în Laos. În cursul săptămînii trecute, s-au desfășurat două asemenea întîlniri pe care, potrivit agenției France Presse, fiecare din părți le-a apreciat ca benefice, precizînd totodată „că, în sfîrșit, s-a ajuns la abordarea problemelor de fond, cît și la examinarea în mod serios a problemelor puse de înfăptuirea încetării focului și evacuării trupelor străine". Tot săptămîna trecută a fost relevată existența unui proiect de acord de pace care prevede retragerea tuturor trupelor străine în decurs de 90 de zile de la semnarea lui și formarea unui guvern provizoriu de coaliție în decurs de 60 de zile de la semnarea Acordului. Noul guvern, care ar include reprezentanții celor trei părți — Frontul Patriotic Laoțian, administrația de la Vientiane și Alianța Neutralistă Patriotică — ar urma să organizeze alegeri generale, la o dată care va fi fixată ulterior, în vederea formării unei noi Adunări Naționale și a unui nou guvern, al cărui sediu ar putea fi instalat la Luang Prabang, capitală regală.

Referindu-se la noua evoluție a tratativelor, agenția France Presse transmitea duminică din Vientiane : „Totul este gata aici pentru a începe procesul care, de acum pînă la 12 februarie, ar putea duce la încheierea păcii în Laos". Erau citate, în acest sens, sosirea la convorbirile de la Vientiane a șefului delegației F.P.L., Fumi Vongvici, declarația sa optimistă, ca și opiniile exprimate de Suvanna Fuma.

După cum se cunoaște, conflictul din **Cambodgia** este de dată relativ recentă. El datează de la sfîrșitul lunii martie 1970, cînd, în absența șefului statului, Norodom Sianuk, la Pnom Penh a avut loc un puci militar condus de Lon Nol. Ulterior, între trupele rămase credincioase șefului legal al statului cambodgian și cele ale administrației instalate la Pnom Penh, susținute de trupele Statelor Unite și de cele saigoneze, s-a declanșat un conflict armat. În timpul acestor lupte, care continuă într-un mod intens și la ora actuală, forțele patriotice au înregistrat victorii deosebite. Față de datele situației din Laos sau din Vietnamul de sud, problemele Cambodgiei au, deci, un caracter aparte. Pînă la ora actuală, între cele două părți aflate în conflict nu s-au înregistrat contacte.

Trebuie însă remarcat că după semnarea Acordului privind restabilirea păcii în Vietnam și pornind de la iminența unui acord similar în privința Laosului, s-au semnalat o serie de declarații oficiale care subliniau atît semnificația acestui acord cît și necesitatea restabilirii păcii în Cambodgia și importanța acestui act pentru întreaga Peninsulă Indochineză. Astfel, șeful statului cambodgian și președinte al FUNK, Norodom Sianuk, și primul ministrul al GRUNK, Penn Nouth, au dat publicității, la 30 ianuarie 1973, o declarație în care se subliniază că „poporul cambodgian și toate popoarele din lume sînt deosebit de satisfăcute în legătură cu acordurile dintre S.U.A. și R.D. Vietnam" și că „obiectivul națiunii și poporului cambodgian este restabilirea păcii în Cambodgia pe baza adevăratei independențe, suveranități și libertăți". Pentru aceasta, FUNK și GRUNK declară în fața opiniei publice internaționale că soluționarea problemei cambodgiene și încetarea războiului în Cambodgia pot fi găsite numai în aplicarea declarației din martie 1970 a lui Norodom Sianuk, șeful statului și președinte al FUNK.

Este vorba de declarația solemnă în cinci puncte, prin care erau dizolvate, pentru crimă de înaltă trădare, cabinetul prezidat de generalul Lon Nol, Adunarea Națională și Consiliul Regatului. De asemenea, în așteptarea reîntoarcerii Cambodgiei la o situație normală erau anunțate formarea unui guvern de uniune națională și constituirea unei Adunări Consultative ai cărei membri aparțin tuturor tendințelor patriotice, progresiste și antiimperialiste. A fost constituită armata națională de eliberare, al cărei obiectiv îl constituie eliberarea patriei de sub dictatura și opresiunea clicii lonnoliste și lupta împotriva imperialismului american. Punctul cinci al declarației precizează că guvernul de Uniune Națională, Adunarea Consultativă și armata națională de eliberare se vor uni cu masele populare pentru a forma împreună Frontul Unit Național al Cambodgiei — avînd dubla sarcină a eliberării țării și reconstrucția ei după victoria asupra dușmanului.

Săptămîna trecută, înaintea plecării sale într-o vizită neoficială în R. D. Vietnam, agențiile de presă transmiteau că Norodom Sianuk, în cursul unui interviu, a anunțat „că în următoarele zile FUNK și GRUNK vor studia situația ivită după semnarea la Paris a Acordului privind restabilirea păcii în Vietnam". Cu același prilej, șeful statului cambodgian preciza că nu este vorba de modificarea obiectivelor fundamentale ale FUNK și GRUNK, dar că guvernul său este gata oricînd să aibă convorbiri cu Statele Unite „fără angajamente și nici condiții anticipate, pentru a discuta despre pacea din Cambodgia". În acest sens, el a propus, într-o pri-

mă etapă, „contacte oficiale între GRUNK și guvernul american, apoi, într-o a doua etapă, dacă primele contacte se dovedesc pozitive, o conferință bilaterală. Din motivele amintite, șeful statului cambodgian a respins ipoteza „formulei tripartite", respectiv participarea administrației Ionnoliste la convorbiri.

În legătură cu problema cambodgiană, guvernul R.D. Vietnam și G.R.P. al Republicii Vietnamului de sud au dat publicității declarații prin care își exprimă sprijinul față de poziția șefului statului cambodgian Norodom Sianuk. Subliniind că problemele interne ale Cambodgiei trebuie să fie soluționate de poporul khmer, fără amestec din afară, declarațiile arată că Norodom Sianuk este reprezentantul legalității, autenticității și continuității statului cambodgian. GRUNK, care are ca prim-ministru pe Penn Nouth, este singurul guvern legal și autentic al poporului cambodgian.

Vom ține, desigur, la curent cititorii revistei cu noile elemente intervenite pe calea reglementării conflictelor din Laos și Cambodgia.

Dumitru Constantin

Bundesratul și ratificarea Tratatului fundamental dintre R. D. G. și R. F. G.

Bundesratul vest-german (Camera superioară a parlamentului ; reprezentanța federală a landurilor) a respins, în prima lectură, la 2 februarie, cu 21 voturi contra 20, Tratatul privind bazele relațiilor dintre Republica Democrată Germană și Republica Federală a Germaniei. E probabil ca forul legislativ suprem să rămînă pe aceeași poziție și la a doua lectură a textului de tratat.

Situația se datorește faptului că, în Bundesrat, opoziția creștin-democrată mai deține încă majoritatea ; (are un mandat în plus, ceea ce explică și raportul de voturi de la 21 la 20).

Pe plan politic, aceasta înseamnă menținerea opoziției creștin-democrate la vechea atitudine de respingere a tratatului. La fel a procedat opoziția și în cazul tratatelor R.F.G. cu Uniunea Sovietică și Polonia. Ca și atunci, veto-ul din Bundesrat nu are însă nici un efect juridic concret. Pentru ratificarea tratatului este suficientă aprobarea Bundestagului (camera inferioară) cu o majoritate absolută. După cum se știe, în urma alegerilor de la 19 noiembrie 1972, partidele coaliției guvernamentale (social-democrat și liber-democrat) beneficiază de o marjă confortabilă de voturi : 271 (respectiv P.S.D. — 230 ; P.L.D. — 41) față de 225 (U.C.D. — 177 ; U.C.S. — 48) adică 46 mandate mai mult (sau 24 peste necesara majoritate absolută).

Această procedură de ratificare a fost recunoscută de Bundesrat însuși, prin intermediul comisiei sale juridice ; admițînd constituționalitatea proiectului guvernamental, comisia juridică a hotărît, în unanimitate, la 17 ianuarie 1973, că Tratatul privind bazele relațiilor dintre R.F.G. și R.D.G. nu necesită aprobarea de către Bundesrat, pentru a deveni lege. E de-ajuns numai acordul Bundestagului. Rămîne de văzut dacă, în cele din urmă, Bundesratul nu va renunța, totuși, în ciuda opoziției sale, și la pretenția de a se vota în Bundestag prin majoritate absolută. În acest caz, s-ar adopta calea firească a ratificării pe baza unei majorități simple.

Tratatul a fost parafat la 8 noiembrie 1972 și semnat la 21 decembrie, același an.

R. P.

Noul guvern belgian, cuprinzînd 22 de miniștri — între care și premierul Edmond Leburton — și 14 secretari de stat

REFLECTOR

Recolte

Situația alimentară mondială actuală trezește temeri considerabile, a declarat într-o conferință de presă A. Boerma, director general al F.A.O. (Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură). Subliniind că numeroase țări au cunoscut anul trecut recolte proaste din cauza condițiilor meteorologice, Boerma a arătat că, „deși nu există o primejdie imediată de foamete care să afecteze regiuni vaste, într-o serie de țări se manifestă de pe acum deficite alimentare". Scăderea producției mondiale de cereale și de orez a avut drept consecință o creștere a importurilor și, de asemenea, o creștere vertiginoasă a prețurilor. La mijlocul anului viitor, rezervele mondiale de grîu vor fi la cel mai scăzut nivel al lor din 1952 încoace, în timp ce populația mondială a sporit, în aceeași perioadă, cu circa jumătate.

Comerț

Într-o expunere făcută în fața ziariștilor, B.A. Borisov, președintele Prezidiului Camerei de Comerț și Industrie a U.R.S.S., a arătat că, în anul 1972, comerțul exterior al Uniunii Sovietice s-a ridicat la 25 miliarde ruble, fiind încheiate, în ultimul timp, numeroase acorduri cu diferite firme străine, pentru construirea principalelor obiective ale celui de-al nouălea cincinal. „Astfel, a spus el, în curînd urmează să înregistrăm o dublare a comerțului nostru exterior cu Franța. Se desfășoară în bune condiții comerțul U.R.S.S. cu R.F. a Germaniei și Japonia. De altfel, nu este departe timpul cînd vom putea anunța că volumul comerțului sovieto-japonez este de peste un miliard de ruble anual". Vorbitorul a subliniat, totodată, condițiile favorabile pentru comerțul dintre U.R.S.S. și S.U.A.

Dali

Compania aeriană de voiaj „Iberia" se înfrumusețează. Nu oricum, ci artistic : începînd din primăvară, reactorul tip Douglas DC-10 — seria 30, denumit „Costa Brava", va fi decorat, spre delectarea pasagerilor, cu două tablouri pictate special în acest scop de Salvador Dali. Nu va fi, însă, singurul. În curînd, pentru alte DC-10/30 își vor da concursul alți prestigioși pictori spanioli. Agenția „Iberia" va fi, deci, prima din lume care să transporte și să expună, cu fiecare zbor, un tezaur artistic.

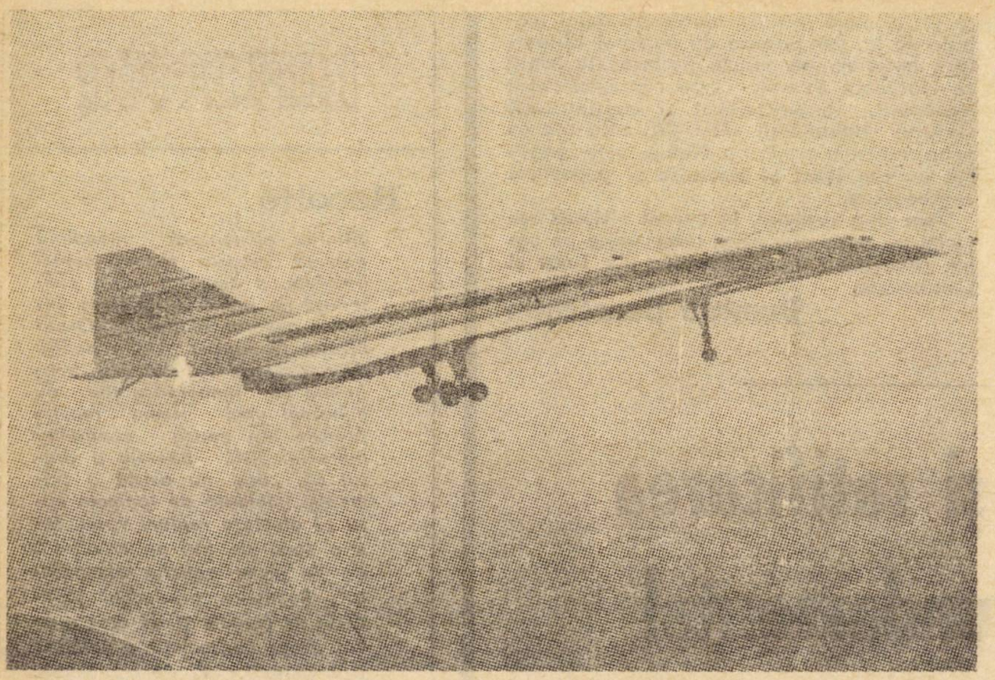

Concorde

Mihai Matei

Mai întîi, au făcut senzație cifrele, indicînd neperfectarea uneia dintre cele mai mari tranzacții comerciale cunoscute. 700 de milioane de dolari : atît ar fi costat cele 13 avioane „Concorde" pe care societățile americane Pan Am și T.W.A. au hotărît, la 31 ianuarie, să nu le cumpere. Un miliard de dolari : atît ar fi costat cele 18 avioane pe care alte patru companii din S.U.A. vor renunța, foarte probabil, să le achiziționeze, după exemplul oferit de Pan Am și T.W.A. Se pot adăuga și alte cifre, pentru că Japan Air Lines a hotărît, după cîteva ore, să urmeze orientarea celor „doi mari" din S.U.A., pentru că Lufthansa vest-germană (care, oricum, a preferat constant avioanele „Boeing") va proceda ca și JAL, pentru că Air India și Qantas (Australia), clienți oricum nesiguri, nu puteau să nu înregistreze „tendința pieței". Așadar, sume de zece cifre — și relansarea unei polemici de proporții adecvate. De fapt, cifre ieșite din comun apar încă de la prima filă a istoriei de peste zece ani a supersonicului franco-britanic ; iar polemicile au urmat îndeaproape cifrele.

În 1962, cînd guvernele de la Paris și Londra hotărau să lanseze proiectul „Concorde", cifrele produceau entuziasm. Primul avion supersonic de pasageri urma să transporte 132 de pasageri cu 2 350 de kilometri pe oră, parcurgînd distanța Paris—New York în trei ore. Este adevărat, realizarea proiectului avea să coste 400 de milioane de dolari, iar prețul unui aparat ar fi fost remarcabil : 9,6 milioane. Dar se aprecia că avionul va putea intra în serviciul activ în 1967 și că, pînă în 1990, 400 de aparate vor transporta milioane de pasageri, bucuroși să parcurgă distanța Paris—New York (sau Londra—New York), să-și rezolve afacerile și să se întoarcă acasă în cursul aceleiași zile.

În cei zece ani care au urmat, aproape toate aceste estimații au trebuit să fie drastic reconsiderate. E adevărat, zborurile de probă au arătat că aparatul supersonic realizează o viteză orară apropiată de aceea proiectată ; dar, cu excepția acestei performanțe, previziunile au necesitat ajustări, iar ajustările au diminuat optimismul. „Concorde" poate transporta 132 de pasageri de la Londra la New York, dar nu și de la Paris la New York : cei 276 de kilometri în plus (pe care avionul îi parcurge în mai puțin de zece minute) necesită o cantitate suplimentară de combustibil și impun reducerea cu 4 pînă la 24 a numărului de pasageri. Primele curse comerciale nu vor putea avea loc decît în 1975. Realizarea proiectului a costat 2,4 miliarde de dolari și încă 1,7 miliarde vor trebui investiți pentru trecerea la producția de serie. O serie, poate tocmai aceasta a fost reconsiderarea cea mai îngrijorătoare, mult mai scurtă decît se anticipa : nu 400 de avioane, conform prevederilor inițiale și probabil nici 150, atît cît ar fi necesar pentru acoperirea cheltuielilor de producție. Opțiunile societăților de transporturi vizau, în 1967, 74 de aparate. La începutul acestui an, cifra aceasta scăzuse la 69, iar după ce Pan Am și Trans World Airlines au renunțat să-și transforme opțiunile în comenzi ferme, a apărut perspectiva ca numai 30—35 de supersonice — costînd nu 9,6 milioane, ci 55—60 — să găsească cumpărători.

Conjunctura creată oferă, firește, motive de satisfacție celor care, din motive și cu argumente diferite, au criticat proiectul „Concorde". Aceștia sînt numeroși, istoria de peste un deceniu a supersonicului înregistrînd numeroase acuzații, potrivit cărora „Concorde" ar fi neeconomic, neconform tendințelor de dezvoltare a transportului aerian și nociv pentru mediu, sau direct pentru oameni. Polemica provocată de acest proiect, situat — fără îndoială — în avangarda tehnologiei aerospațiale nu a încetat și nu va înceta, probabil, decît odată cu triumful (sau eșecul) definitiv al transportului aerian la viteze supersonice. Este justificată — întreabă adversarii lui „Concorde" — investirea unor resurse financiare și tehnologice imense numai pentru a reduce durata unui zbor transatlantic cu patru ore ? Este, oare, sporirea vitezei direcția principală a progresului în acest domeniu ? Nu este oare instructiv faptul că, deși există posibilitatea realizării la sol a unor viteze de sute de kilometri, transportul rutier nu se orientează spre acest obiectiv, ba chiar se înregistrează tendința de limitare a vitezei traficului ? Nu este mai importantă sporirea capacității de transport, la viteze subsonice, pe care au realizat-o gigantul „Boeing 747" și așa-numitele aerobuze — „DC-10", „TriStar", „Airbus A 300-B" ? Nu ar merita mai multă atenție proiectele de avioane cu decolare verticală sau pe distanțe reduse, care i-ar scuti pe pasageri de deplasarea la aeroporturi situate la zeci de kilometri în afara orașelor ?

La aceste întrebări, care ridică probleme ținînd de dezvoltarea transporturilor aeriene, se adaugă acelea puse de ecologi. Poate fi acceptat zgomotul produs de „Concorde" (126 de decibeli la apropierea de aeroport sau, dacă ameliorările promise vor reuși, 115 la sosire și 114 la decolare) ? Poate fi tolerată poluarea sonoră specifică supersonicelor, așa-numitul „bang sonic", care, se afirmă, sparge ferestrele, produce șocuri cardiacilor, iar deasupra oceanului (acolo unde ar fi de așteptat să nu se mai înregistreze efecte nocive) distruge pelicula superficială de plancton, riguros necesară vieții marine ? Ce se va întîmpla dacă, așa cum apreciază expertul Harold Johnson de la Universitatea din Iowa (S.U.A.), avioanele „Concorde" vor consuma, prin combustie, ozonul păturilor înalte ale atmosferei expunînd planeta, lipsită de un prețios strat protector, unei gigantice insolații ?

Chiar dacă nu au pus capăt controverselor, răspunsurile nu au lipsit. Progresul în aviație a însemnat, de la început și pînă în prezent, creșterea vitezei. Avantajele supersonicelor în asigurarea legăturilor intercontinentale (nu numai transatlantice) sînt evidente, iar transporturile aeriene, deocamdată mai puțin congestionate, nu necesită limite de viteză. Vitezele subsonice rămîn, deocamdată, soluția optimă pentru survolarea zonelor populate, chiar dacă, de fapt, nici un geam spart — și nici un acces cardiac — nu au fost imputate zborurilor experimentale ale lui „Concorde". Traseele aeriene nu survolează decît un procent redus din suprafața oceanului mondial, iar planctonul regenerează. Cît despre marea insolație a profesorului Johnson, ca s-ar fi putut produce mai de mult — un „Boeing 747" consumă și el cantități apreciabile de ozon — dacă ar fi fost altceva decît o ipoteză nu lipsi-

story

tă de imaginație. Și așa mai departe — pentru că ar fi greu să epuizăm lista întrebărilor, sau a obiecțiilor, sau a răspunsurilor.

Rămîn argumentele și contra-argumentele de ordin comercial. Deocamdată, există puține certitudini și pe acest teren. Deocamdată, numărul comenzilor nu se anunță impresionant și nici satisfăcător pentru constructori. Dar istoria recentă a oferit, în acest domeniu, surprize — așa cum a fost succesul, datorat aprecierii pasagerilor, înregistrat de reactorul britanic VC-10, inițial considerat un grav eșec comercial. Își vor revizui marile companii poziția ? Ar trebui stabilit, mai întîi, ce a determinat atitudinea actuală.

Pentru unii observatori, Pan Am și T.W.A. au avut în vedere considerente riguros comerciale. Clientela interesată de o economie de trei ore la traversarea Atlanticului, indică studiile de piață, este, în prezent, limitată. Companiile Air France și BOAC (britanică), cumpărătoare sigure a nouă aparate „Concorde", ar putea atrage suficienți pasageri pentru ca exploatarea supersonicelor să fie rentabilă. Dar, dacă aceste rute, cele mai frecventate, ar fi parcurse și de alte societăți, ar exista posibilitatea ca o treime, o jumătate, sau chiar mai mult, din locuri să rămînă neocupate. Așadar deficit, iar Pan Am a înregistrat oricum un deficit în perioada recentă (iar T.W.A. face eforturi să-l evite), datorită, tocmai, investițiilor în aparate de zbor (îndeosebi „Boeing 747", care nereușind, adesea, să aibă jumătate din locuri ocupate, este un aparat de o rentabilitate, deocamdată, îndoielnică).

La Londra și Paris, hotărîrea luată de Pan Am și T.W.A. a fost privită ca o complicație majoră, cu efecte negative asupra conjuncturii economico-sociale : programul „Concorde" oferă locuri de muncă unui număr de peste 60 000 de muncitori, tehnicieni și experți și se speră că, în 1975, producția supersonicului va oferi un total de 110 000 locuri de muncă. În situația creată, însă, se prevede o încetinire a producției. Dacă oficialitățile au preferat să aprecieze dificultățile ca fiind temporare, menționînd, cu condescendentă înțelegere, dificultățile financiare ale lui Pan Am, presa din cele două capitale s-a arătat mai puțin îngăduitoare, numeroase ziare refuzînd să accepte eschiva societăților americane ca pe o decizie strict comercială. „L'Aurore" aprecia că inițiativa a aparținut, de fapt, constructorilor americani de avioane care urmăresc eșecul programului „Concorde", impasul industriei aeronautice vest-europene și redobîndirea poziției de monopol asupra întregii piețe occidentale. „Americanii — afirma categoric «Daily Express» — detestă ideea de a cumpăra avioane vest-europene și ar fi bucuroși să ruineze industria noastră aeronautică, dacă, pierzîndu-ne mințile, i-am lăsa să o facă".

Sînt, desigur, reacții cu o puternică tentă emoțională. Dar este cert că în construcția de aeroplane s-a înregistrat și în ultimul deceniu, ceea ce s-a înregistrat în alte domenii : contestarea poziției de monopol a Statelor Unite de către competitorii occidentali. După ce reactoarele VC-10, Trident (britanice), Caravelle (francez) — iar, în domeniul militar, o serie de aparate vest-europene, în primul rînd „Mirage" — au reușit să obțină succese comerciale, lansarea programelor „Concorde" — franco-britanic — și „Airbus" — franco-vest-german, cu participări particulare din alte cîteva țări — a marcat o etapă nouă a polarizării resurselor vest-europene pentru realizarea unor aparate care nu s-ar fi mulțumit „să coexiste" cu cele americane, ci s-ar fi impus în detrimentul acestora.

Aerobuzul vest-european a întîrziat, față de modelele americane DC-10 și TriStar, tocmai pentru că se acordase prioritate transportului supersonic. (Pentru mai multă siguranță, probabil, Eximbank, bancă americană care finanțează numeroase companii de transporturi aeriene, a anunțat că nu va acorda credite pentru achiziționarea de aparate „A 300-B", defavorizînd flagrant aerobuzul franco—vest-german). În schimb, supersonicul vest-european a apărut favorizat de lansarea mai devreme a proiectului, și apoi de abandonarea programului Boeing (SST-7207 a fost un eșec încă din faza proiectării). Un insucces comercial al lui „Concorde" ar putea să echilibreze situația. Mai ales că firma „Boeing" mai speră în relansarea proiectului 7207 ; iar singurul comentariu al președintelui Nixon, privind avionul „Concorde" cu care sosise în Azore președintele Pompidou, a fost : „Statele Unite au greșit renunțînd la proiectul lor de supersonic".

S-ar putea încadra „decizia cu caracter comercial" adoptată de T.W.A. și Pan Am într-un context încă și mai cuprinzător ? Mai multe agenții de presă au relatat din Paris și Londra că, în cercurile de afaceri, lovitura primită de „Concorde" este considerată un prolog semnificativ la negocierile comerciale S.U.A.—C.E.E., prevăzute pentru anul în curs. Să reamintim că, dacă toate cele șase companii americane inițial interesate și-ar fi transformat opțiunile în comenzi, S.U.A. ar fi făcut pe piața vest-europeană cumpărături suplimentare de 1,7 miliarde dolari. Aceasta după ce deficitul comercial înregistrat de Statele Unite (al doilea în acest secol) a fost, în 1972, de 6,4 miliarde. Iar primul deficit înregistrat în relațiile cu Piața comună a fost, în același an, de jumătate de miliard.

Plasat în punctul de ciocnire a unor interese de asemenea dimensiuni, ce se va întîmpla cu supersonicul franco-britanic ? Se știe, deocamdată, că avioanele comandate pînă acum (15) vor fi produse. În speranța că succesul de public va reduce la tăcere pe critici și va impune respect rivalilor.

REFLECTOR

Clodomiro Almeyda la Pekin

Ministrul de externe chilian, Clodomiro Almeyda, care a făcut o vizită în R.P. Chineză, a organizat la plecare o conferință de presă.

Sintetizînd rezultatele vizitei, ministrul chilian a arătat că acestea sînt deosebit de pozitive. A fost efectuat un schimb de vederi cu privire la principalele probleme ale situației internaționale, cu prilejul cărora a constatat că cele două țări se sprijină reciproc în procesul dezvoltării lor, convorbirile fiind o confirmare a identității de păreri asupra unei sfere largi de probleme. A fost exprimată dorința comună de unire a eforturilor în lupta împotriva forțelor imperialiste. Almeyda a menționat că grupul tehnic care a pregătit vizita a obținut succese substanțiale în probleme privind dezvoltarea relațiilor comerciale.

Ministrul chilian a subliniat că a avut o întîlnire cu prințul Sianuk și că guvernul de la Santiago recunoaște guvernul regal al prințului Sianuk ca singur reprezentant al poporului cambodgian.

Premiu

Juriul Premiului „George Polk", reunit la New York, a hotărît să acorde premiul său pentru cel mai bun reportaj din străinătate ziariștilor francezi Jean Thoraval și Jean Leclerc du Sablon, corespondenți ai agenției „France Presse" la Hanoi.

Cei doi ziariști au fost selecționați de juriu „pentru modul în care au informat opinia publică mondială despre viața din capitala R.D. Vietnam și a împrejurimilor sale în cele mai grele momente ale războiului și, în special, în cursul lunii decembrie anul trecut, cînd Hanoiul a fost ținta puternicelor bombardamente ale aviației americane".

Premiul „George Polk" a fost înființat, în 1949, de Facultatea de ziaristică a Universității din Long Island, în memoria lui George Polk, corespondent al rețelei de radio-televiziune „Columbia Broadcasting System".

Petrol

Pînă în 1979, zăcămintele de petrol iraniene vor aparține în întregime statului — a declarat Șahinșahul Reza Pahlavi Aryamehr.

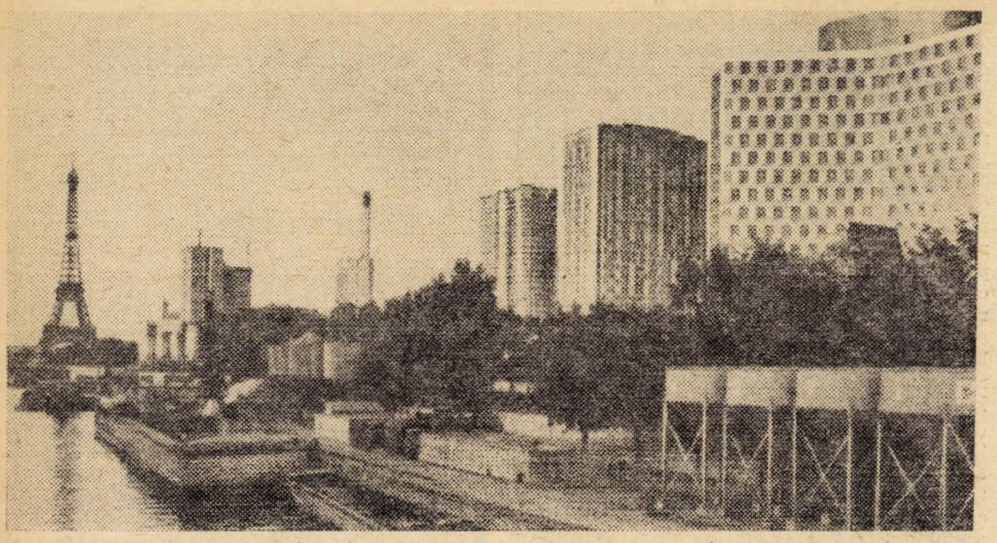

Modificări pe malul Senei

REPORTAJ PE GLOB

„Bătălia pentru Paris"

Paul Diaconescu

Parisul milioanelor de turiști anual, Parisul lui Zola sau al lui Utrillo, al lui René Clair sau al lui Charles Trenet este, totuși, un oraș al oamenilor. Dincolo de ilustrată și fotografia-suvenir, dincolo de literatură și muzee, dincolo de film și șansonetă, adică, dincolo de aceste realități mai mult sau mai puțin mitologizante, Parisul este, totuși, o aglomerare urbană locuită de 2 500 000 oameni (Micul Paris) sau de 8 400 000 (Marele Paris). De aici, principala caracteristică a orașului : densitatea populației — 32 300 locuitori pe kilometru pătrat, față de 13 200 la New York sau 16 000 la Tokio.

Acest popor — mai mare decît unele popoare mici — se împarte în două categorii : parizieni de 24 de ore, muncind și locuind în perimetrul orașului, și parizieni de 8 ore, muncind în oraș, dar dormind aiurea, undeva în regiunea pariziană. Numărul celor din urmă este cu mult mai mare decît al celor dintîi. De aici, a doua caracteristică principală a orașului : circulația intensă — circa 2,3 milioane de autovehicule intră și ies zilnic prin cele peste 50 de porți ale Parisului.

În aceste condiții, nu e greu de înțeles că orașul actual, croit în bună măsură după planurile lui Haussmann în secolul trecut, a început să fie resimțit de locuitorii săi ca un corset de piatră și beton. Și, astfel, a început modernizarea Parisului. Cum ? Întrucît pentru mulți parizieni automobilul a devenit un fel de membru al familiei, trasarea unor noi artere de circulație n-a supărat mai pe nimeni. Drumul „expres" de pe malul drept al Senei (4,5 milioane mașini în tranzit în 1971), inelul cu 6 și 8 culoare al bulevardului periferic care dublează vechile bulevarde de centură botezate cu numele generalilor Franței, tunelul de sub Luvru, noul pod Alma, sînt doar cîteva din inovațiile urbanistice prin care orașul a intrat în zodia automobilului.

Aceste modificări, operate mai ales pe orizontală, șochează mai puțin privirea — spre deosebire de construcțiile pe verticală, sfidătoare prin înălțime și plictisitoare prin uniformitatea arhitecturii. Din Place de la Concorde, orice turist care se respectă face o poză cu perspectiva faimosului bulevard Champs-Elysées, dominat de Arcul de Triumf. În obiectiv, însă, îi vor apare și zgîrie-norii de buzunar din noul cartier La Défense. O surpriză asemănătoare îl așteaptă pe cel ce admiră Turnul Eiffel de la fîntînile Palatului Chaillot. Datorită capriciilor perspectivei, turnul se sprijină parcă pe cinci picioare în loc de patru. Al cincilea picior este, de fapt, blocul-turn din Montparnasse.

Iată doar cîteva din motivele care au relansat vechea dispută asupra destinului urbanistic al Parisului. Veche pentru că, încă din secolul trecut, parizienii se plîngeau de... sufocarea circulației (hipo) și de inovațiile unui Baltard sau Eiffel.

Erau, oare, parizienii mai îngăduitori la sfîrșitul secolului trecut decît sînt astăzi ? Inițiativa inginerului Eiffel n-a trecut, desigur, neobservată. „Monstrul" de fier a fost criticat prin cele mai acerbe adjective, proteste violente au fost adresate primăriei și guvernului, pamflete fulminante au apărut în presă. Și, totuși, pe atunci oamenii nu erau atît de preocupați de ceea ce se numește azi „environnement", de peisaj, de ambianța vieții de toate zilele. Și mai era ceva : orgoliul locuitorilor era flatat la ideea că Parisul va ridica cea mai înaltă și mai originală construcție din lume. În sfîrșit, cea mai mare calitate a turnului era inutilitatea sa. Nici catedrală, nici arc de triumf, nici palat, nici muzeu, ci un schelet de fier, aparent fără nici o destinație. Nu se bănuia atunci că „monstrul" va fi vizitat anual de cîteva milioane de turiști (10 franci ascensiunea pînă în vîrf), devenind astfel cel mai rentabil monument parizian. În schimb, astăzi, turnul din Montparnasse nu prezintă nici o noutate tehnică, fiind o firavă copie a turnurilor de peste ocean. Cît privește destinația sa, această „uzină" de birouri, acest „stup" de beton armat nu poate încălzi pe nimeni. În afară de promotorii săi, cei ce construiesc și exploatează toate „building"-urile din lume : reprezentanții marilor trusturi.

„Utilajul urban"

A circumscrie domeniului estetic actuala dispută în jurul dezvoltării Parisului ar fi o greșeală. Desigur, argumentele oamenilor de artă pornind de la considerente culturale, istorice și, implicit, naționale, își au ponderea lor în această confruntare. Dar „bătălia pentru Paris" se desfășoară, în primul rînd, pe terenul economic, social și politic. Bătălia a început mai de mult, o etapă principală fiind considerată opera de renovare întreprinsă de Haussmann pentru a împlini visul suveranului Napoleon III care-i cerea : „Înțelegi, Haussmann, Parisul trebuie să devină regele lumii..."

Dacă ideea palatului de la Versailles poate fi considerată ca o emanație a orgoliului monarhic, intenția de a încorona Parisul ca „rege al lumii" trebuie înțeleasă într-un context mai larg. Între 1830 și 1875, comerțul mondial a făcut un salt uriaș : de la 10 miliarde franci-aur la 58 miliarde. Perioada e considerată de specialiști ca o epocă de constituire a pieței mondiale. Industria și comerțul se dezvoltă în asemenea măsură încît impun crearea unor instrumente noi, specifice. Perfecționarea utilajului economic nu e suficientă. Apare necesitatea unui „utilaj urban" *), a echipamentului pentru producție și comercializarea acesteia, inclusiv aparatul financiar-bancar. Este epoca în care se înalță

*) Marcel Cornu : „Cucerirea Parisului", Mercure de France, 1972.

Champs Elysées

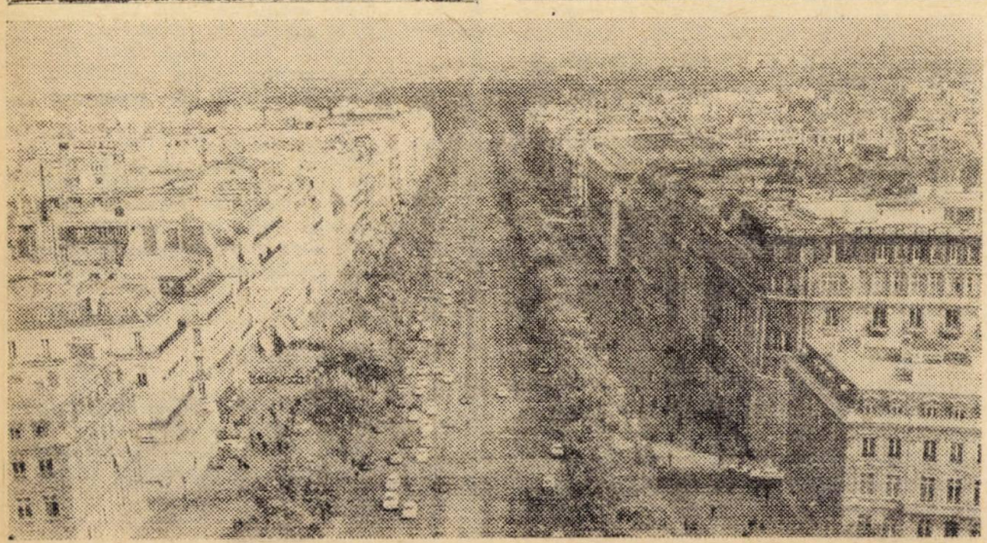

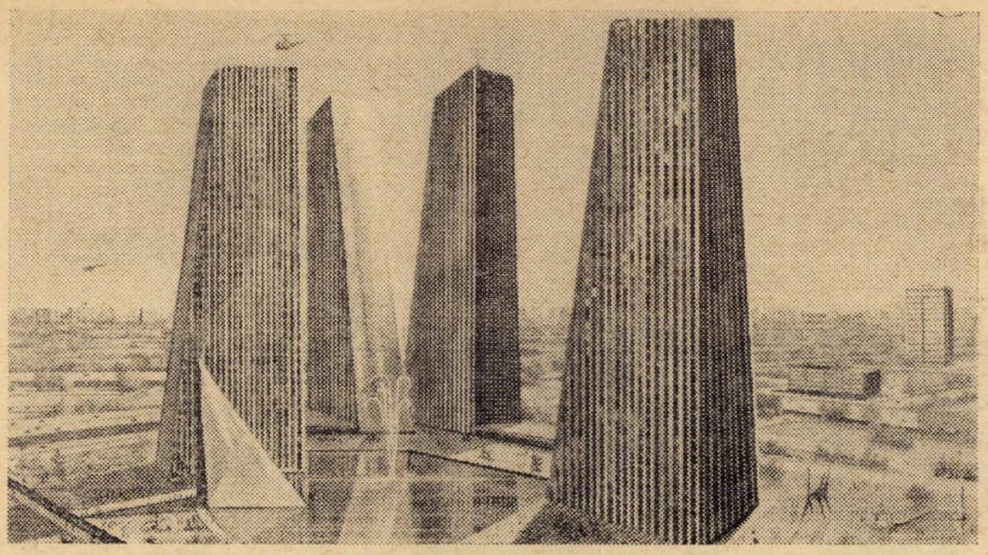

Printre prefigurările arhitectonice se află și turnurile Pleyel : 126 m înălțime, cu o formă trapezoidală insolită

„Umbrelele" lui Baltard, imensele hale de fontă și sticlă, unice în lume, „pîntecele" Parisului. Aproximativ pe aceeași axă se profilează cupola Bursei. Dar și a Operei. Utilajul urban este complex. Pragmatismul afacerilor se asociază cu prestigiul cultural. Nu întîmplător Parisul devine sediul primelor Expoziții Universale. În aceeași perioadă în care Eiffel construiește turnul, inutil doar la prima vedere. Întrucît scheletul metalic devine simbol al orașului, al forței sale, al aspirațiilor unei epoci.

Astfel, Haussmann creează utilajul urban al burgheziei încă în ascensiune. Pe plan social, începe fenomenul de separare a păturilor populației, conform principiului centrifugei. În Parisul lui Balzac delimitarea se făcea pe verticală : la parter – comerțul sau mica industrie ; primele etaje – apartamentele proprietarilor ; mansarda – proletariatul. Renovările lui Haussmann creează cartiere în care familiile sărace nu mai au acces, delimitarea socială se face pe orizontală.

În secolul al XX-lea, modificări notabile încep abia după al doilea război mondial. Exegeții urbanismului parizian consideră că orientarea noilor transformări nu este complet străină de ideile fostului prefect Haussmann, supranumit de contemporani „spintecătorul". Prin poziția sa geografică privilegiată, prin prestigiul său politic, economic și cultural, Parisul devine și mai mult o placă turnantă, un centru al congreselor și întîlnirilor internaționale, un punct al tranzacțiilor comerciale și financiare. Utilajul urban creat de Haussmann nu mai corespunde însă cerințelor actuale, o nouă modernizare a Parisului devine necesitate acută. Și, astfel, transformările au început, stîrnind reacții mai violente decît „Marile Lucrări" din epoca celui de-al doilea Imperiu. De ce ? Protagoniștii inovațiilor afirmă că parizienii sînt paseiști, conservatori, sau pur și simplu, contestatari cu orice preț. Ce-i drept, există un dram de adevăr în aceste caracterizări. Dar a fi conservator față de aspectul actual al celebrei „Avenue des Champs-Elysées", de pildă, e un defect sau o calitate ? „La care Champs-Elysées te referi ?" – ar întreba inovatorii. Într-adevăr, milioanele de turiști care „flanează" anual pe această arteră nu văd decît fațadele și nu știu că între Arcul de Triumf și Place de la Concorde mai locuiesc doar 460 de persoane, majoritatea portari și paznici. Dar cine să locuiască pe Champs-Elysées, cînd în imobilele sale chiriile s-au scumpit de zece ori din 1953 pînă în 1971 ? Cînd, zilnic, 100 000 de mașini se află într-un „perpetuum mobile" : pe sub ferestrele sale ? Champs-Elysées a devenit un formidabil centru comercial și financiar, care folosește 20 000 de salariați. Vitrine imense dezvăluie ultimele creații ale unor faimoase firme de automobile, agenții de voiaj te invită spre toate colțurile lumii, porți blindate coboară seara peste intrarea marilor bănci. Un pas pe Champs-Elysées = un milion cifră de afaceri. Businessmenii au dreptate cînd spun că artera și-a schimbat funcția. Nu e firesc, deci, ca acest „utilaj urban" să fie modificat conform noului său conținut ? Adică : turnuri moderne în locul clădirilor vetuste aliniate la 30 de metri înălțime, conform primei derogări survenite după moartea lui Haussmann.

Sumara radiografie a bătrînei Champs-Elysées reproduce în mic procesul de adaptare prin care trece azi Parisul. Un proces dureros, ca orice rupere de trecut. Un proces necesar, ca orice pas spre viitor.

FIȘA DE CREȘTERE A PARISULUI

În 1548, Henri II interzice „înălțarea de noi ziditi în marginile urbei, sub pedeapsa de dărimare ori de confiscare". În 1683, Ludovic al XIII-lea bate țăruși la limita foburgurilor cu interdicția de a construi dincoace de ele. Ludovic al XIV, Ludovic al XV-lea sînt constrînși să retragă țărușii către centrul orașului. Creșterea orașului continuă : în 1730, Parisul numără 560 000 suflete. Sub Ludovic al XVI-lea, pentru a se asigura o mai bună percepere a impozitelor, Parisul a fost încorsetat cu un perete, largi bulevarde marcînd limitele sale.

Pe vremea lui Napoleon al III-lea, prefectul Parisului, Haussmann, a limitat plafonul parizian la 11,80 m în micile străzi și 17,50 m pe arterele mai largi de zece metri. Succesorii lui au înălțat limita la 30 m. Dar, după al doilea război mondial, derogările au început să străpungă acest plafon. În 1952, sînt eliberate autorizații pentru construcții de 12–13 etaje – e drept, pe bulevardele exterioare. În 1960, înălțimea Catedralei Notre-Dame (67 m) este egalată de un turn cu 22 etaje, ca, după 5 ani, să fie depășită cu 13 m de Turnul Potin. În 1972, Turnul Montparnasse bate toate recordurile – 210 m. Este pentru prima dată cînd un edificiu comercial (56 etaje de birouri dominate de un restaurant de mare lux) va strivi toate monumentele celebre ale orașului (Panteonul 83 m, Domul Invalizilor 105 m, Arcul de Triumf 49 m).

Modernizare — dar cum?

Față de secolul trecut, „bătălia pentru Paris" cunoaște acum accente mai grave, probleme mai delicate. Simpla comparare a unor cifre dezvăluie direcția principală a acestei bătălii. În 1900, arondismentele 1, 2, 3 și 4 – inima orașului – găzduiau 310 000 locuitori. În 1970, numărul acestora scăzuse la 170 000. Pentru prima oară, începînd din 1891, populația Parisului a scăzut în 1971 sub 2 500 000 locuitori. În același an, însă, populația din „banlieu" a crescut cu 350 000 de locuitori. Muncitorii, care reprezentau aproape jumătate din populația capitalei la începutul secolului (49 la sută) nu reprezintă astăzi decît 22 la sută.

Ce consecințe are această mutație demografică ? Exemplul halelor este elocvent. „Umbrelele" lui Baltard, capodoperă a arhitecturii metalice din secolul XIX, adăposteau cea mai mare și mai pitorească piață a Franței și, probabil, a Europei. Desigur, amplasarea sa în centrul orașului, instalațiile igienice rudimentare nu mai corespundeau pretențiilor unei metropole moderne. Fapt pentru care a urmat „bătălia Halelor" ! **Prima etapă** – s-a hotărît mutarea pieței Parisului la Rungis, lîngă aeroportul Orly. **A doua etapă** – rămase goale, pavilioanele metalice au fost ocupate de o populație insolită : trupe de teatru popular, proprietari de „distracții" estivale (cum ar fi „roata norocului", „scosul miresii"), vînzători de mărunțișuri. Dar și expoziții, de la anticariat la pictură, filme experimentale, concerte clasice sau spectacole de avangardă. Copii, adolescenți, turiști și chiar „le Tout-Paris" au invadat Halele rechemate la o nouă viață. **A treia etapă** – începe demolarea „umbrelelor", conform proiectului de „reciclare" a cartierului într-un vast complex financiar, comercial, hotelier și cultural : „forumul internațional". Halele devin „punctul cald" al Parisului – demonstrații, înfruntări cu poliția, interpelări, comitete de apărare, proteste, petiții. Totul în zadar. Acum vreo două săptămîni am asistat la ultimul act din istoria Halelor : cel din urmă pavilion, ocupat de măcelari, a fost părăsit în ritm de **carmagnolă**, într-o veselă tristețe, cu vorbe groase, de duh și de inimă albastră, ca într-o pagină de Rabelais. **A patra etapă** – în 1978, monumentul dominant al forumului va fi un imobil oferind o suprafață de 99 000 mp. pentru birouri.

Pînă atunci, populația de azi a Halelor se va muta în alte cartiere. Și, odată cu ea, „bistrourile" cu atmosferă de familie și cu firme pitorești („La piciorul de porc", „La vițelul care suge"). Un capitol din istoria Parisului se încheie, un Paris plin de viață și de culoare – cu oameni grăbiți și veseli, neobosiți la treabă dar iuți la pahar, cu gluma pe buze și cu suflet de copil – sfîrșește lent sub zgomotul excavatoarelor și al betonierelor.

Apărătorii vechiului Paris nu se opun atît modernizării orașului cît, mai ales, modului cum este realizată această operație, direcției spre care se îndreaptă Parisul viitorului. „În beneficiul cui se transformă orașul ?" – întreabă ei. Al birourilor, al băncilor, al întreprinderilor comerciale, al serviciilor – denumite cu un termen nou : sector terțiar.

Marea finanță nu acceptă decît amplasamente centrale : „noblesse oblige !" Recent, un teren de pe Champs-Elysées a fost cumpărat cu aproape 150 milioane de franci. Clădirea ce va fi ridicată pe el va costa aproximativ 60 milioane ! (Maica țărină a devenit atît de scumpă, încît se propune ca cimitirele să fie amplasate lîngă marile aeroporturi. Acolo de unde, din pricina zgomotului și poluării, au fugit și păsările !).

Pe un teren atît de scump, construcțiile devin rentabile doar de la o anumită înălțime în sus. Această simplă constatare a devenit lege, o lege care intră în conflict cu legea ce limitează înălțimea construcțiilor pariziene. Cine e mai tare : legea făcută de bani sau legea făcută de oameni, legea financiară sau legea bunului gust ?

În jurul acestei dileme se desfășoară „bătălia pentru Paris". Toți cei ce iubesc acest „oraș-lumină" speră că spiritul francez va învinge, spiritul echilibrului și al armoniei, spiritul pozitiv și creator, dovedit de atîtea ori în cursul istoriei. Pentru că „regii finanțelor" apar și dispar, în vreme ce „regii frumosului" rămîn veșnic tineri.

1000 +1

Bombă

O bombă atomică de tip nou a fost experimentată cu succes la poligonul din Nevada, a anunțat generalul Edward Giller, șeful Departamentului de aplicații militare al Comisiei americane pentru energia atomică. Bomba va putea să explodeze în aer, la suprafața solului, sau cu întîrziere, după ce a pătruns în sol. Această armă nouă, denumită „Fufo", nu este încă fabricată cu titlu operațional, dar ar putea fi dacă Departamentul de Stat o cere, a precizat generalul Giller. „Fufo" poate înlocui arsenalul a trei genuri de bombe atomice concepute pentru bombardierele „B-52" și „F-111".

Intenții

Norodom Sianuk a declarat la 31 ianuarie la Hanoi, în cursul unui dejun particular, că intenționează să meargă înainte de luna mai în Cambodgia, în zonele eliberate, data exactă fiind secretă din motive de securitate. Primind la reședința sa trei ziariști, conducătorul F.U.N.K. a anunțat că în politica guvernului său au intervenit unele elemente noi — „o deschidere spre Statele Unite, o reconsiderare a activității militare a rezistenței cambodgiene și o amnistie generală în Cambodgia". Sianuk a reafirmat refuzul de a discuta cu guvernul Lon Nol, cerînd plecarea sa definitivă de pe scena politică a Cambodgiei. El a anunțat, de asemenea, că membrii guvernului, instalați în exterior, vor fi repatriați spre interior, la Pekin urmînd să rămînă doar o misiune a F.U.N.K.

Waterloo

Autoritățile rutiere belgiene vor proteja celebrul cîmp de bătălie de la Waterloo. După aprinse dezbateri, au găsit soluția : autostrada proiectată — măr al discordiei — va ocoli istorica regiune și, în plus, va fi construită la o adîncime de cîțiva metri.

Amînare

Anunțînd amînarea negocierilor americano-sovietice cu privire la limitarea armamentelor strategice (SALT) pentru data de 12 martie, purtătorul de cuvînt al Casei Albe a precizat că această amînare a fost hotărîtă de comun acord și se datorează modificărilor în componența delegației americane, ca urmare a recentei reorganizări a guvernului președintelui Nixon. Se știe că șeful delegației americane va fi fostul subsecretar de stat pentru problemele politice, Alexis Johnson, chemat să îl înlocuiască pe ambasadorul Gerard Smith, negociatorul primei faze a convorbirilor SALT și al acordurilor semnate la Moscova, în mai 1972.

„În sfîrșit !"... La o conferință de presă despre pace, o lectură despre pace

Via Azore-Bermude, spre Managua : continuă să sosească ajutoare

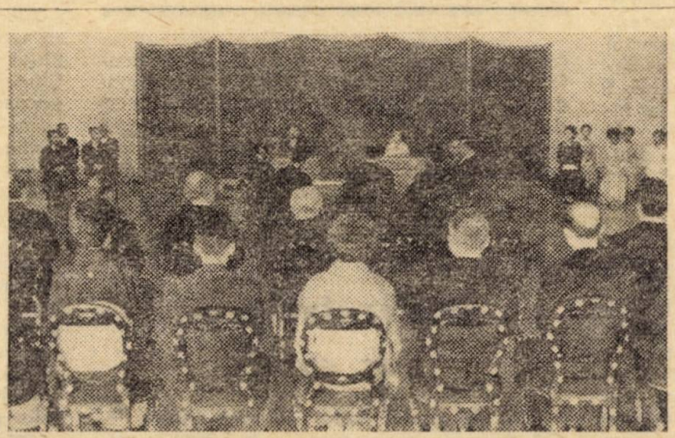

Împăratul Japoniei, Hirohito, și împărăteasa Nagako iau parte la „utakai-hagime-nogi" — sărbătoarea anuală a poeziei. Printre poemele citite, cele ale împăratului, împărătesei și prințului Akihito

BEA și BOAC

Două mari societăți aeriene de voiaj, BEA și BOAC, au fuzionat. Înglobînd și alte șase firme britanice interne, noua companie-mamut se va numi „British Airways". Va fi cea mai mare din lume : linii acoperind 900 000 km, 200 de aeroporturi de destinație în 84 de țări. Pentru 1973–74, președintele companiei, David Nicholson, așteaptă încasări în valoare de 550 milioane lire sterline.

Metrou

Municipalitățile din Ankara au hotărît să construiască un metrou. Conform proiectului, acesta va avea două artere principale, în lungime de 12–14 km, putînd deservi zilnic 400 000 de pasageri.

Misiune

Cu prilejul unei scurte escale în Kuweit, Kurt Waldheim, secretarul general al O.N.U., aflat în drum spre India, a declarat : „Pacea în Vietnam lasă porțile deschise reglementării crizei din Orientul Mijlociu. Sîntem convinși că aplicarea rezoluției 242 din 22 noiembrie 1967 constituie baza oricărei soluții pașnice a conflictului. În ce privește misiunea dr. Jarring, ea nu va fi reluată deocamdată". Waldheim a declarat, de asemenea, că se duce în India și Bangladesh, pentru a găsi o soluție crizei din subcontinentul indian.

Reorganizare

Revista americană „Business Week" a publicat articolul „Ministerul Comerțului își mobilizează eforturile pentru reducerea deficitului comercial", în care se anunță reorganizarea și crearea în acest minister de noi secții, printre care secția de dezvoltare a comerțului cu țările socialiste. Condusă de S. Lazarus, direcției respective îi incumbă studierea posibilităților în domeniul destinderii restricțiilor la export cu aceste țări.

Diplomatice

- *Ministrul de externe japonez, M. Ohira, va face, începînd de la 28 aprilie, o vizită oficială în Franța, Iugoslavia și Belgia.*
- *La începutul primăverii, Luis Echeverria, președintele Mexicului, va efectua un voiaj în Europa occidentală. Itinerarul cuprinde Anglia, Franța și Germania federală. Echeverria va pleca apoi la Moscova și, probabil, la Pekin.*
- *Ministrul italian al afacerilor externe, Giuseppe Medici, a-*

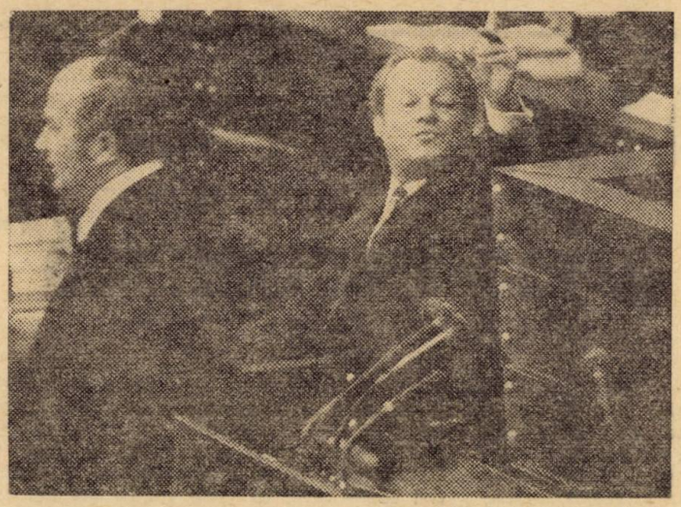

„Atenție, trece opoziția". Sosind în Bundestag, pentru a prezenta declarația guvernamentală, Willy Brandt face să fie remarcată prezența lui Rainer Barzel...

Profeție

„Franța este pe cale să-și reia locul pe care l-a avut în Europa, între secolele al XVI-lea și al XVIII-lea". Este părerea lui Edmund Stillman, politolog american și colaborator al cunoscutului futurolog Herman Kahn de la „Hudson Institute" din New York. „Franța — precizează el — va fi peste 13 ani țara cea mai dezvoltată economic din Europa occidentală". Argumentele : produsul social brut pe cap de locuitor al Franței a ajuns să fie mai ridicat decît al R.F. a Germaniei, actualmente țara cea mai bine plasată în ierarhia economică a Europei occidentale ; în 1990, produsul social brut al Franței va fi de două ori mai mare decît cel al Marii Britanii. Autorul profeției a mai luat în considerație, între altele, și rata de creștere economică : 5,8 la sută pe an. Mulți cercetători îi consideră însă aprecierile insuficient fundamentate științific. Stillman comentează : „Este de mirare cum vest-germanii au devenit morocănoși, italienii s-au șifonat, englezii se întrec în ironii, iar francezii sînt sceptici".

flat în vizită la Cairo pînă la 5 februarie, a vizitat Arabia Saudită și, la întoarcerea spre Roma, urmează să se oprească în Liban.

● *Președintele R. F. a Germaniei, Gustav Heinemann, va face o vizită oficială în Italia (între 21 și 23 martie). Este a doua sa călătorie oficială în această țară. Între 26 și 27 martie, va vizita Vaticanul. Răstimpul dintre cele două momente diplomatice și-l va petrece în Italia ca persoană particulară.*

● *Președintele Franței, Georges Pompidou, va face o vizită oficială în R. P. Chineză, cu începere de la 11 septembrie 1973.*

● *R. D. Germană a stabilit relații diplomatice cu Zambia, Etiopia și Singapore.*

● *Guvernele R. P. Ungare și Nigerului au căzut de acord să stabilească relații diplomatice la nivel de ambasadă.*

● *Într-un comunicat comun privind vizita în Somalia a președintelui Republicii Zair, Mobutu Sese Seko, se relevă hotărîrea celor două țări de a stabili relații diplomatice la nivel de ambasadă.*

● *Au fost restabilite relațiile diplomatice dintre Ghana și Guineea, întrerupte în anul 1966.*

● *Pakistanul a recunoscut Guvernul Regal de Uniune Națională al Cambodgiei.*

● *O delegație a R. P. Chineze a sosit în S.U.A., în vederea unor convorbiri cu administrația firmei americane „Boeing Company" în problema programului de pregătire a echipajelor chineze pentru avioanele „Boeing-707".*

Sentimentalism

Poliția federală americană (F.B.I.) a reușit să recupereze, cu ajutorul Mafiei, giuvaere în valoare de 350 000 dolari. Bijuteriile fuseseră furate dintr-o biserică catolică din Brooklyn. John Malone, șeful birourilor F.B.I. din New York, dă de înțeles că sentimentele religioase ale mafioților par să fi animat strania lor colaborare cu poliția. N-a fost o premieră : în urmă cu 20 de ani, aceleași bijuterii au mai fost furate și, prin același procedeu, recuperate.

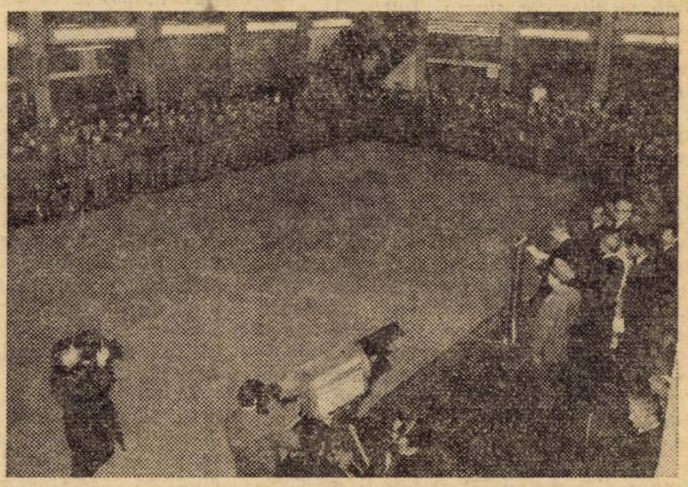

Aeroportul Ferihegy, din Budapesta : contingentele Ungariei, din cadrul Comisiei internaționale de control pentru supravegherea încetării focului, sînt gata de plecare spre Vietnamul de sud

Cauză—efect

Prezența lui Rainer Barzel la conducerea U.C.D. ar fi fost una din cauzele eșecului suferit în alegeri, în noiembrie anul trecut, de opoziția creștin-democrată din R.F.G. Efectuate la cererea unor lideri ai U.C.D., rivali ai lui Barzel, o serie de sondaje și analize postelectorale au demonstrat că partidul a pierdut, nici mai mult nici mai puțin, decît 4 procente, datorită insuficientei popularități a liderului său. În octombrie, va avea loc Congresul U.C.D. Se vorbește insistent de contracandidatul Helmut Kohl, premierul landului Renania-Palatinat, cu idei considerate mai puțin conservatoare.

Tu-144

Avionul supersonic „TU-144" va începe transportul de călători în anul 1974. Va funcționa la început pe liniile interioare, cum sînt Moscova-Habarovsk (Extremul Orient), Moscova-Alma Ata (Kazahstan), iar mai tîrziu va trece pe liniile internaționale, a anunțat Nikolai Bikov, locțiitor al ministrului aviației civile al U.R.S.S., la conferința de presă consacrată semicentenarului companiei sovietice „Aeroflot". „TU-144", cu 140 de locuri și o viteză de 2500 km/h, care trece cu succes probele și a cărui producție în serie a fost organizată, a declarat Nikolai Bikov, interesează companiile aeriene din mai multe țări, în special cele din S.U.A. Cu cîteva zile înainte, acestea anunțaseră că au hotărît să nu achiziționeze avionul „Concorde", ca urmare a dificultăților întîmpinate de mult-discutatul prototip franco-britanic.

După aderare...

(Din **Punch**)

INFLAȚIA „cea mai virulentă gripă economică"

Bilanțul economiei occidentale în anul 1972 a constituit pentru literatura economică apuseană un nou prilej de a valorifica repertoriul calificativelor maligne, în scopul de a releva importantele consecințe și implicații ale fenomenului a cărui persistență și accelerare îngrijorează, de cîțiva ani, din ce în ce mai profund, oamenii muncii, autoritățile guvernamentale, oameni politici și cercuri de afaceri, economiști și sociologi din țările occidentale : *inflația*. Acest repertoriu părea să se fi epuizat încă în anii precedenți. Dar — așa cum spune un dicton latin — „indignarea te îndeamnă să faci versuri" și însăși accentuarea incidențelor negative ale inflației, pe măsura accentuării acesteia, a pus la dispoziția economiștilor și comentatorilor de presă occidentali „materia primă" necesară descoperirii unor noi calificative. Astfel, aprecierile bilanțiere asupra cursului economiei apusene în 1972 caracterizează inflația drept *„cea mai virulentă gripă economică"*, *„grava epidemie ce a cuprins întreaga lume occidentală dezvoltată"*, *„marea umbră în tabloul performanțelor"* și chiar *„inamicul public nr. 1"*.

Consecințele inflației sînt cunoscute. Traducînd un dezechilibru între fluxurile monetare și fluxurile reale din economie, între masa monetară și volumul mărfurilor, inflația înseamnă o continuă eroziune a substanței monedelor occidentale. Potrivit aprecierilor experților de la „First National City Bank of New York", numai într-un deceniu (1961—1971), dolarul american a pierdut din valoare 26%, dolarul canadian 25%, francul francez 35%, francul belgian 28%, francul elvețian 31%, marca vest-germană 26%, lira italiană 34%, lira sterlină britanică 36%, iar yenul japonez 44%. De aici, o progresivă deteriorare a puterii de cumpărare a populației. Degradînd puterea de cumpărare a maselor de oameni ai muncii și constituind în fond o redistribuire a venitului național în favoarea marilor monopoluri, inflația reprezintă un factor de adîncire a inegalităților și, deci, a conflictelor sociale. Un ritm inflaționist ridicat poate antrena, însă, și sensibile dezechilibre în economie, grevînd asupra posibilităților folosirii optime a resurselor, poate afecta în mod negativ însăși creșterea economică. De asemenea, inflația este de natură să compromită competitivitatea externă a produselor și, ca atare, echilibrul balanței de plăți.

CONTAGIUNEA

Este lesne de înțeles, în context, de ce produce îngrijorare fenomenul inflaționist. Dar profunda îngrijorare exprimată în prezent este legată, îndeosebi, de modul specific în care se manifestă acest fenomen în perioada actuală.

În primul rînd, se observă că, în cursul ultimelor două decenii, creșterea inflaționistă a prețurilor a avut un caracter *permanent*. Într-adevăr, o retrospectivă în istoria economiei occidentale arată că, în numeroase rînduri, aceasta a cunoscut perioade de creștere — uneori în cuantumuri deosebit de însemnate — a prețurilor. Dar, în timp ce în trecut aceste creșteri aveau un caracter temporar, indiferent de ritmul mai mult sau mai puțin ridicat al acestora — după o vreme prețurile înregistrînd tendințe de scădere —, în întreaga perioadă postbelică se observă o sporire fără întrerupere a prețurilor.

În al doilea rînd, se constată că, în ultimii ani, are loc o *accelerare* a ritmului inflaționist. Astfel, pe ansamblul țărilor occidentale industriale, dacă media anuală de creștere a prețurilor la produsele ce intră în calculația costului vieții a fost, în perioada 1960—1970, de 3,3 la sută, în 1971 creșterea a fost de 5,6 la sută, iar în 1972 s-a apropiat de 6 la sută.

În al treilea rînd, este remarcată o *generalizare* a fenomenului inflaționist la scara întregii economii occidentale. Nici o țară, practic, nu a scăpat de sub incidența negativă a acestui fenomen. Considerate, pînă nu de mult, oaze ale stabilității prețurilor, S.U.A. și R.F.G. au cunoscut, în ultimii ani, ritmuri inflaționiste dintre cele mai ridicate.

În al patrulea rînd, îngrijorarea este legată de *persistența inflației, în ciuda ofensivei antiinflaționiste*, mai precis de faptul că fenomenul inflaționist *persistă* și chiar se accelerează, în pofida unui întreg complex de măsuri, luate în ultimul timp în aproape toate țările occidentale, în vederea combaterii ei : de la cele mai uzuale (limitări ale creșterii masei monetare, scumpirea dobînzilor, reducerea cheltuielilor bugetare) pînă la cele mai drastice („înghețarea" prețurilor și salariilor, restrîngerea creditului, schimbări importante ale cursului oficial al monedelor).

În al cincilea rînd, îngrijorarea este amplificată de constatarea că, în timp ce inflația nu s-a arătat „receptivă" la terapeutica administrată, activitatea economică a fost cea care a resimțit înrîurirea măsurilor restrictive presupuse de profilaxia antiinflaționistă, ajungîndu-se, astfel, într-o anumită fază a ciclului economic, la situația în care *o importantă încetinire a creșterii a coexistat cu proliferarea fenomenului inflaționist*. Literatura economică s-a văzut nevoită să asimileze, în fața realităților, un nou termen pentru a defini situația economică : „stagflația" (stagnare și inflație). Și nu a fost numai o chestiune de terminologie. S-au impus reconsiderări în chiar teoria economică burgheză, potrivit căreia, de regulă, inflația ar fi un însoțitor al unei creșteri economice ridicate (rezultînd din excedentul cererii asupra ofertei pe care l-ar crea deplina folosire a resurselor presupusă de un regim îndelungat de creștere economică) ; sau, potrivit căreia, tot de regulă, ca urmare a unor măsuri deflaționiste și tocmai cu prețul încetinirii activității economice, o stabilitate a prețurilor ar fi asigurată. Cu alte cuvinte, potrivit acestei teorii cu o largă circulație în Occident, cele două stări economice s-ar fi exclus reciproc, neputînd exista simultan. Or, în situația de „stagflație", în timp ce inflația continuă în ciuda măsurilor luate pentru combaterea ei, activitatea economică, tocmai sub influența acestor măsuri, cunoaște o importantă încetinire. Graficul alăturat pune în evidență deosebit de pregnant acest fapt : aproape fără nici o excepție, în 1970, 1971 și 1972 ritmul anual al inflației a fost în fiecare țară peste media anuală a perioadei 1960—1970, în timp ce, în aceiași ani, creșterea economică anuală a fost, tot aproape fără nici o excepție notabilă, sub media anuală a perioadei 1960—1970.

CONFUZII ÎN DIAGNOSTIC

De unde, însă, această inflație dinamică și generalizată, care s-a arătat atît de rezistentă chiar și la „cruciada" pornită în ultimul timp împotriva ei ?

Economiștii occidentali situează explicațiile inflației pe tărîmuri extrem de diverse : de la cel pur monetar la cel monetar-economic, de la cel pur economic la cel socio-economic. Unii fac răspunzătoare de instaurarea climatului inflaționist politica monetară dusă de numeroase autorități statale din țările occidentale, care nu au controlat destul de strict expansiunea masei monetare ce pune în mișcare produsul social. Un grup numeros de economiști leagă fenomenul inflaționist de distorsiunile apărute în sistemul valutar capitalist. Alții consideră că inflația actuală și-ar avea obîrșia în modificările intervenite în structura economiei din țările occidentale, în special în faptul că așa-numitul sector „terțiar" (al serviciilor), ajungînd să reprezinte o pondere de peste 50 la sută (în unele țări chiar peste 60 la sută) în totalul populației ocupate, ar determina — prin faptul că este consumator dar nu și producător de bunuri materiale — o presiune a cererii asupra ofertei, antrenînd tendințe inflaționiste.

Numeroși economiști apuseni înclină, în ultimul timp, să aprecieze că sporirea inflaționistă a prețurilor ar deriva din înseși „mecanismele societății industriale", atribuind-o progresului tehnic, în special „îmbătrînirii", extrem de rapide, a produselor, precum și cheltuielilor fabuloase făcute pentru cercetarea, lansarea și comercializarea produselor noi. Aceștia, ca și adepții altor explicații relativ asemănătoare, devin, voit sau nu, prizonierii teoriei, lipsită de suport științific, a identificării oricărei creșteri a prețurilor cu inflația.

Cercetînd cauzele inflației, alți economiști occidentali au exprimat opinia că aceasta ar fi un „rău necesar", că ea ar constitui „prețul ce trebuie plătit pentru asigurarea creșterii economice" : menținerea unei conjuncturi înalte, printr-un excedent continuu al cererii (în expresie monetară) asupra ofertei, ar fi preferabilă unei politici de păstrare, cu orice chip, a stabilității prețurilor, prin măsuri care pot compromite însăși creșterea economică. S-a mers, însă, și mai departe. Încă în 1959, economistul englez N. Kaldor afirma : „Un ritm scăzut și constant de inflație contribuie, într-o proporție neneglijabilă, la realizarea unui ritm regulat de progres economic". Cu alte cuvinte, s-a avansat ideea că o inflație „moderată" și „contro-

lată“ ar fi nu numai inevitabilă, dar și de dorit, constituind un factor care favorizează creșterea economică. Aceasta, potrivit concepției că un excedent în doze mici, dar permanent, al cererii (în expresie monetară) asupra ofertei ar avea ca efect atragerea prin „inducție“ a ofertei la nivelul cererii și ar determina o creștere a producției, a activității economice.

UN VIRUS „FABRICAT“ ?

În practică, s-a acționat potrivit acestei concepții, chiar dacă aceasta a fost sau nu recunoscută din punct de vedere teoretic. O astfel de practică s-a relevat ca una din trăsăturile caracteristice ale politicii economice din majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate în perioada postbelică, inflația actuală apărînd, astfel, nu ca un produs al unei situații conjuncturale, ci ca rezultat al unei politici practicate vreme îndelungată. Crizele economice de supraproducție anterioare puseseră în fața politicii economice postbelice din țările occidentale problema centrală de a reduce pe cît posibil subfolosirea resurselor la care era condamnată, pe o perioadă, economia din momentul în care apărea discrepanța între posibilitățile ofertei (producției) și cele limitate ale cererii solvabile. În condițiile dezvoltării și întăririi structurilor monopolist-statale — ale sporirii intervenției statului în economie, ale amplificării gradului de concentrare și centralizare a capitalului și producției — menținerea deliberată a unei stări inflaționiste „moderate“ și „controlate“ a fost considerată instrumentul capabil să ducă la înfăptuirea acestui obiectiv.

Trecîndu-se la acțiune, a fost practicată pe perioade îndelungate o politică de „bani ieftini“ — largheță în acordarea creditelor și menținerea dobînzilor la un nivel redus — a fost promovat deficitul bugetar voit și sistematic (finanțat într-o mare parte prin apel direct la propria bancă de emisiune), iar, pe calea îndatorării publice, autoritatea statală a efectuat cheltuieli mai mari decît veniturile sale curente. Într-un cuvînt, au fost inoculate continuu economiei doze monetare stimulatoare.

La crearea, întreținerea și extinderea climatului inflaționist o contribuție directă a avut, de asemenea, politica cursei înarmărilor, promovată de cercurile imperialiste, reacționare. Cursa înarmărilor reprezintă o deturnare de fonduri, de energii creatoare de la activitatea productivă, de la nevoile sociale, constituie o cheltuire în gol. Reluată anual în cuantumuri sporite, această cheltuire în gol, mai ales în condițiile sumelor fabuloase acordate înarmării în perioada postbelică în țările capitaliste, nu putea să nu aibă un efect inflaționist. Orientarea în scopuri militare a unor asemenea sume imense — sustrase, prin intermediul canalelor bugetare, din circuitul productiv — acționează în sensul limitării ofertei potențiale de bunuri și servicii utile societății. În schimb, fondurile respective, rămînînd în circuitul monetar, mențin la un nivel comparativ mai ridicat cererea în expresie monetară, ceea ce generează tendințe inflaționiste.

Urmărind maximizarea profiturilor lor, marile monopoluri au participat, într-o proporție însemnată, la menținerea și amplificarea climatului inflaționist. Într-o poziție crescînd dominantă pe piață și aproape excluzînd reducerea prețurilor ca armă a luptei de concurență, ele au avut posibilitatea să fixeze niveluri ridicate ale prețurilor, însușindu-și o substanțială parte din rezultatele economice ale creșterii productivității muncii. Fixarea unui preț care conține, de regulă, și un supliment peste valoarea produselor, a avut un efect inflaționist ; monopolurile au încasat beneficiile, iar, în cele din urmă, consumatorul a suportat consecințele inflației.

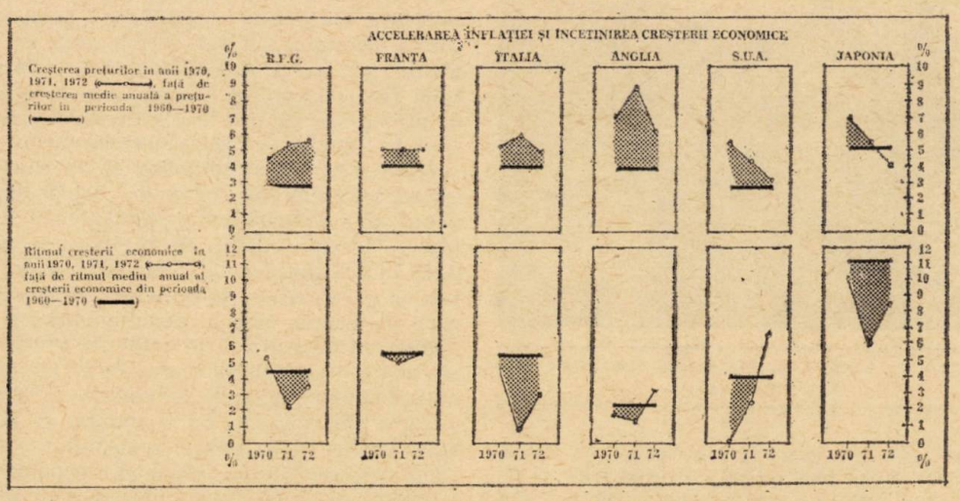

„INERȚIA“ INFLAȚIEI ȘI DILEMELE POLITICII ECONOMICE

Ori de cîte ori tendințele inflaționiste, generate în mod obiectiv în asemenea condiții, deveneau alarmante, o strategie guvernamentală deflaționistă, pusă imediat în mișcare, urmărea combaterea lor. O astfel de strategie, presupunînd măsuri restrictive, implica o restrîngere a activității economice. În momentul în care, însă, spirala inflației părea descurajată în urma acestor măsuri, politica de stimulare inflaționistă era din nou declanșată, în vederea relansării activității economice.

Ce s-a întîmplat, însă ? Datorită practicării unei asemenea politici pe perioade îndelungate, fenomenul inflaționist — acumulîndu-se — a scăpat, la un moment dat, de sub control, depășind limitele „moderate“ ale inflației „tîrîtoare“ și intrînd în multe țări într-o fază de inflație excesivă. Astfel, după cum s-a arătat, ritmul de eroziune a monedei s-a accelerat, cu toate consecințele economice și sociale ce decurg din aceasta. Însuși scopul pentru care „injecțiile monetare“ fuseseră făcute părea compromis, creșterea economică fiind afectată. Într-o atare situație, a fost inițiată, în aproape toate țările capitaliste dezvoltate, într-un fel sau altul, pe o cale sau alta, ofensiva antiinflaționistă. Mijloacele clasice de combatere a inflației au fost puse în mișcare. Politica „banului scump“ a luat locul celei a „banului ieftin“. Rata de scont a fost majorată. Nivelul dobînzilor a urcat cu frenezie. Creditul bancar a fost îngrădit. Cheltuielile bugetare au fost plafonate. Dar inflația — acumulată pe perioade îndelungate — aflată în „inerție“, proliferînd după principiul avalanșei și devenită, tocmai de aceea, rezistentă la orice măsuri, nu a „răspuns“ terapiei prescrise. În schimb, politica restrictivă și, în special, limitarea și scumpirea creditului și-au exercitat înrîurirea negativă asupra activității economice.

În aceste condiții, *dilema* între continuarea politicii de combatere a inflației și, dimpotrivă, angajarea unei politici de stimulare a activității economice (care, în mare parte, ar fi fost necesar să prevadă măsuri contrare) a devenit o problemă centrală pentru autoritățile occidentale în definirea strategiei economice. Nici o țară, pînă în prezent, nu a ieșit practic din acest cerc vicios : să relanseze conjunctura și să redea deci un nou avînt inflației, sau să lupte împotriva inflației și, în consecință, să descurajeze creșterea economică ?

TÎRÎȘ... ÎN TRAP... ÎN GALOP...

Astfel, se asistă, de aproape trei ani, la permanente ezitări și oscilații din partea autorităților guvernamentale occidentale în stabilirea politicii economice. Părerile extrem de diverse (uneori complet disjuncte) — și, la rîndu-le oscilante — exprimate de economiști, experți și consilieri economici au constituit un factor important al acestor ezitări. De pildă, experții economici ai Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.), care grupează în principal țările apusene dezvoltate, îngrijorați profund de consecințele inflației, recomandau, la începutul anului 1970, guvernelor „să fie gata, dacă va fi nevoie, să accepte o reducere temporară a ritmului de creștere a activității economice, pînă vor apărea semnele unei reveniri la stabilitatea prețurilor“. Comentînd această recomandare, care a produs multă vîlvă în Occident, „L'Usine Nouvelle“ remarca : „O.C.D.E. prezintă șomajul ca pe o terapeutică valabilă contra inflației“.

Era greu, însă, ca autoritățile occidentale să accepte, în totalitatea ei, o asemenea politică. Un motiv putea fi acela că cel puțin o parte a țărilor apusene se afla într-o perioadă preelectorală. Dar cel mai important motiv îl constituia faptul că, sub influența încetinirii creșterii economice, șomajul ajunsese deja la cote superioare celor din deceniul anterior ; chiar țări — ca, de pildă, R.F.G. — care, în general, cunoscuseră în perioada postbelică o cerere de forță de muncă mai mare decît nivelul ofertei, erau acum în situația de a înregistra un număr relativ ridicat de șomeri.

În R.F.G., în politica economică s-a strecurat, în legătură cu aceasta, deviza : „mai bine 5 la sută inflație, decît 5 la sută șomaj“, în timp ce economistul francez Serge Christophe Kolm, referindu-se la posibilitatea adoptării unor măsuri drastice de combatere a inflației, afirma : „Avem toate motivele de a refuza o asemenea soluție, întrucît dacă inflația constituie un rău, costul remediului este și mai mare“.

Există, însă, și o altă față a problemei, cu consecințe la fel de nefavorabile. „Entreprise“ o formula în felul următor : „Dacă într-o fază de încetinire a creșterii economice, o țară înregistrează 5 la sută în creșterea prețurilor, ce nivel va atinge atunci inflația într-o fază de expansi-

une ?" Căutînd soluția, revista pare că se resemnează : „De la o inflație ce se «tîra» într-un ritm anual de 3 la sută, s-a ajuns la o inflație care aleargă «în trap», într-un ritm de 6 la sută anual. Aceasta va rămîne un timp, pentru că nimeni nu este gata să recîștige stabilitatea prețurilor pe seama șomajului și a recesiunii. Trebuie să ne obișnuim să trăim în inflație". Dar — se întreabă îngrijorată revista în continuare — ce se va întîmpla dacă, necombătută, inflația va intra într-o fază „galopantă" ?

În acest context, politica economică a autorităților occidentale a oscilat între măsuri care au vizat cînd combaterea inflației, cînd relansarea creșterii, fără o opțiune clară și decisă către una din direcții. O ilustrare deosebit de semnificativă este însăși evoluția nivelului dobînzilor. O reprezentare grafică ar arăta : în anii 1969—1970, în timpul ofensivei antiinflaționiste, nivelul dobînzilor urcase la cote fără precedent în toată perioada postbelică ; începînd din 1970 și în cursul anului 1971, acest nivel a scăzut la aproape jumătate față de cel precedent, pentru a impulsiona creșterea economică ; din primăvara anului 1972, dobînzile au început din nou să crească vertiginos pentru a bloca măcar accelerarea inflației.

Londra. Demonstrație împotriva înghețării salariilor

„LIBERALISMUL" ECONOMIC SAU ... CVADRATURA CERCULUI

Rezultatul a fost că nici unul din cele două grupuri de obiective nu a fost, cu adevărat și pe deplin, atins. Școli și curente economice au căzut în fața lipsei unor rezultate notabile. Printre acestea, școala „monetariștilor", al cărei mentor este economistul american Milton Friedman. La începutul primului său mandat, președintele Nixon, aflat sub înrîurirea acestei școli, a încercat să combată inflația prin metodele preconizate de „monetariști", în concepția cărora evoluția economică ar putea fi influențată, în mare, prin simpla modificare, într-un sens sau altul, a masei monetare. Dar, încă în noiembrie 1970, președintele Nixon declara : „Am devenit keynesist", întorcîndu-se la mijloacele „clasice" — în primul rînd, fiscale și bugetare — de controlare a activității economice, preconizate la vremea sa de Keynes și, în prezent, de discipolii săi. În august 1971, prin hotărîrea de a acționa direct asupra prețurilor și salariilor, „înghețîndu-le", Casa Albă confirma în mod decisiv abandonarea teoriilor inspirate de „liberalismul economic" promovat de Friedman. „Ordonînd pentru prima dată în istorie (cu excepția perioadelor de război) blocajul salariilor și prețurilor — nota revista «Time» — președintele Nixon a impietat de o manieră dintre cele mai evidente sistemul liberei întreprinderi", ceea ce — altfel spus — marchează cu pregnanță consolidarea mecanismelor monopolist-statale.

O soartă identică a avut „liberalismul economic" vest-german, de care s-a făcut atîta caz în literatura economică occidentală postbelică. Lipsa de hotărîre a unuia dintre ultimii săi exponenți — fostul ministru al economiei și finanțelor, Karl Schiller — în abordarea frontală, printr-un control mai direct, a problemelor economice, a fost făcută răspunzătoare de eșecul campaniei antiinflaționiste în R.F.G. „Entreprise" aprecia că „Schiller a căutat «cvadratura cercului», pentru că într-o lume inflaționistă este din ce în ce mai greu să acționezi potrivit unor concepții corespunzătoare liberalismului economic".

Dar cei ce au fost nevoiți să suporte, într-adevăr, consecințele lipsei de rezultate în cadrul politicii de combatere a inflației sau în cadrul celei de ieșire deplină din faza de încetinire a creșterii economice au fost păturile de oameni ai muncii. Inflația lovește direct în puterea, lor de cumpărare, în timp ce încetinirea creșterii economice are drept urmare sporirea șomajului, a insecurității slujbelor etc. Consecințe negative au fost resimțite și în domeniul alocațiilor bugetare cu caracter social, programelor de asistență socială, investițiilor destinate acestor scopuri. Pe de o parte, inflația reduce progresiv din valoarea efectivă a acestora, avînd în vedere că, de regulă, creșterea unor asemenea cheltuieli nu compensează ritmul deprecierii monetare. Pe de altă parte, aceste alocații sînt primele pe lista celor afectate, în momentul cînd se urmărește reducerea cheltuielilor bugetare în vederea combaterii inflației. Alături de războiul din Vietnam, care a înghițit peste 137 de miliarde de dolari, inflația se află la baza amînărilor succesive ale punerii în practică a programelor sociale anunțate de mai mulți ani în S.U.A. Referindu-se la situația din țările Pieței comune, economistul francez Charles Aymon remarcă : „Printre victimele inflației trebuie menționate cheltuielile privind investițiile colective (cu scopuri sociale) care, după 1969, tind să-și diminueze permanent ponderea lor reală în produsul național brut".

ÎNGRIJORĂRILE PERSISTĂ

Actualmente, considerînd că în cursul acestui an — potrivit previziunilor — creșterea economică are anumite perspective de relansare, autoritățile guvernamentale din majoritatea țărilor occidentale nu vor, se pare, să scape prilejul de a angaja acțiuni mai decise și mai drastice în vederea combaterii inflației. Un indiciu în acest sens este faptul că, în ultimul timp, într-o serie de țări occidentale (S.U.A., Marea Britanie, Franța, R.F.G., Japonia, Olanda, Elveția, Belgia), au fost adoptate programe antiinflaționiste de anvergură, prevăzînd fie folosirea mijloacelor antiinflaționiste uzuale — reducerea masei monetare, scumpirea creditului, creșterea ratei scontului, plafonarea cheltuielilor bugetare, mărirea cuantumului rezervelor obligatorii ale băncilor în vederea restrîngerii masei creditului, lansarea de împrumuturi publice pentru blocarea creșterii lichidităților în economie — fie chiar folosirea mijloacelor „excepționale", implicînd, în primul rînd, controlul direct asupra prețurilor și salariilor sub forma „înghețării" temporare a acestora sau sub forma „supravegherii" lor. În S.U.A. — conform celei de-a treia faze de control economic — o serie de prețuri vor rămîne în continuare înghețate, în timp ce în cazul celorlalte prețuri, precum și în cel al salariilor se va căuta „supravegherea" lor, printr-o „colaborare voluntară a companiilor și sindicatelor". În Marea Britanie, alături de prelungirea cu două luni a duratei de „înghețare" a prețurilor și salariilor, se prevede, în cadrul celei de-a doua faze a planului antiinflaționist, un control asupra acestora, precum și asupra dividendelor și chiriilor. Planul antiinflaționist adoptat în cadrul Pieței comune preconizează, de asemenea, ca țările membre să introducă mecanisme de „supraveghere" a prețurilor și salariilor, considerîndu-le ca absolut necesare în vederea combaterii inflației.

Aceste măsuri pot, însă, exercita înrîuriri dintre cele mai negative asupra situației oamenilor muncii. Pentru că, în timp ce creșterile de salarii pot fi barate invocîndu-se prevederile blocării lor, unele prețuri — așa cum, de altfel, se și recunoaște în documente și declarații oficiale — pot scăpa de sub control. În același timp, avînd în vedere tocmai faptul că „unele prețuri pot scăpa de sub control", mulți economiști și comentatori de specialitate occidentali se întreabă dacă inflația va putea fi în acest mod, într-adevăr, jugulată. O îngrijorare deosebită se manifestă față de posibilele efecte ale unor asemenea măsuri în planul creșterii economice, apreciindu-se că ele ar putea fi de natură să antreneze, ca și în ultimii ani, o încetinire a acesteia, contribuind, astfel, în primul rînd, la sporirea șomajului.

Asemenea consecințe negative, provocate în fond de inflație, demonstrează că acest fenomen, care confruntă capitalismul contemporan — și a cărui proliferare este strîns legată de mecanismele și structurile monopolist-statale — se dovedește a fi generatorul unui cadru de instabilitate și dezechilibru economic, al unui climat de injustiție socială.

Ilie Șerbănescu

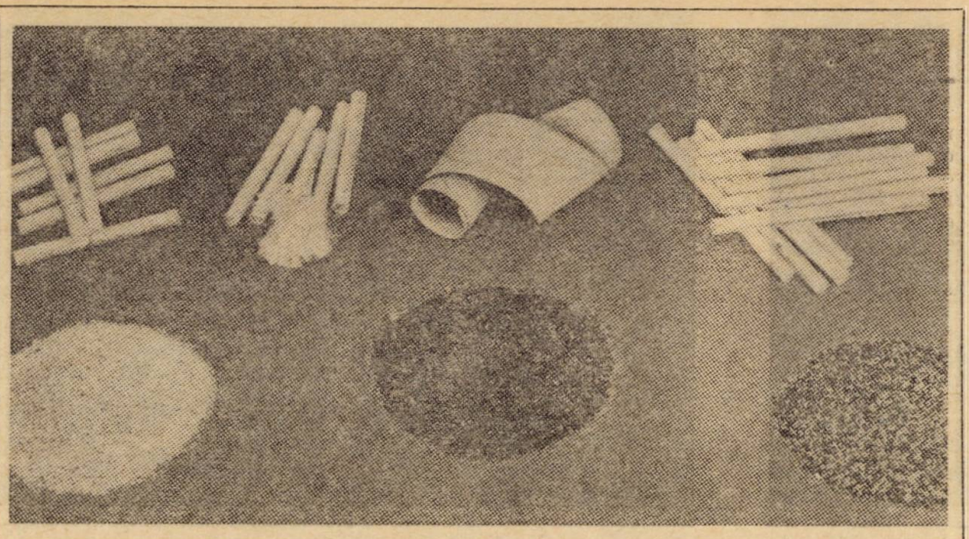

Pentru a micşora nocivitatea fumatului, au fost inventate „filtrele" în a căror compoziţie intră: hîrtii absorbante, fire de bumbac, fibre lemnoase, praf de cărbune, substanţe chimice care opresc o mare parte din nicotină şi din alcaloizi

aveţi o ţigaretă?

- **Cîţi fumători sînt pe glob? O cifră statistică greu de stabilit...**
- **De la locotenenţii lui Columb la Jean Nicot din Amiens**
- **Cigarillos, narghilele, „grădini de tabac" şi fabrici uriaşe**

Mircea Grigorescu

– Aveţi o ţigaretă?

– Da! Cu plăcere! Poftiţi!

Şi interlocutorul meu, unul – sau una – din cei peste un miliard de fumători şi fumătoare de pe glob, se grăbeşte să-mi ofere o ţigaretă, să mi-o aprindă şi să mă întrebe dacă s-a potrivit să fie marca pe care o prefer.

Nu! Nu s-a potrivit, pentru motivul simplu că nu sînt fumător. Există şi această specie excepţională printre ziarişti. Altfel, regula generală plasează pe ziarişti, pe scriitori şi pe artişti printre cele mai active categorii de fumători.

Se poate face însă observaţia că aceste categorii profesionale nu totalizează uriaşa cifră statistică de „mai mult de un miliard de fumători". Adevărul este că nu s-a ostenit nimeni să numere, om cu om, toţi fumătorii de pe Pămînt. Specialiştii au făcut altfel: au stabilit, cu anchete întreprinse pe grupuri de o mie pînă la zece mii de persoane, de vîrste diferite, din medii sociale deosebite, din oraşe şi din zone rurale, că numărul mijlociu de ţigarete (standard) fumate în 24 de ore de un om (statistic) ar fi, după unii cercetători, de 8, după alţii de 12. Divergenţa aceasta ne dă dreptul să afirmăm că un fumător este egal cu 10 ţigarete pe zi. Aflînd producţia mondială de ţigarete, ajungem la concluzia formulată mai sus: un miliard şi o sută de milioane de persoane fumează. Dacă eliminăm din discuţie produsele alimentare de nelipsit pentru întreţinerea vieţii, atunci ţigaretele, ţigările şi celelalte multe articole fabricate şi prefabricate din tutun plasează această ciudată plantă pe primele locuri ale producţiei agricole mondiale, la foarte vie concurenţă cu ceaiul şi cafeaua. Deopotrivă de importantă este industrializarea tutunului, iar în vîrful piramidei trebuie să aşezăm comercializarea lui. Nu există nici o altă marfă – nici legumele, nici carnea, nici vinul, nici pîinea – pentru vînzarea cărora să se găsească pe lume mai multe magazine specializate şi mai multe locuri de desfacere decît pentru produsele din tutun. Şi nu de mult, doar cu doi-trei ani în urmă, ţigările ocupau cea mai mare şi cea mai scumpă suprafaţă de publicitate în hebdomadarele occidentale cu largă răspîndire, depăşind, de departe, produsele cosmetice, whisky-ul şi aperitivele alcoolizate.

Poate fi dată vreo explicaţie rezonabilă uriaşului consum de tutun?

Cred că nu!

Planta **Nicotiana tabacum,** pentru cultivarea căreia sînt rezervate suprafeţe întinse, răspîndite în aproape toate ţările lumii, nu conţine nici un factor nutritiv. Mai mult de **patru miliarde** de kilograme de foi de tutun sînt consumate, **anual,** imensa lor majoritate prin ardere, fără să contribuie cu ceva la nevoile de hrană ale omenirii. Dimpotrivă! Se fac auzite, uneori foarte tare, glasurile celor ce consideră consumul de tutun, sub orice formă, ca dăunător sănătăţii. Şi cu toate aceste avertismente – care au luat şi forme oficiale – numărul fumătorilor şi – în orice caz – numărul ţigărilor fumate a crescut. Din ce în ce mai multe femei fumează, din ce în ce mai joasă este media de vîrstă a celor ce încep să fumeze. Oameni ce nu cunoşteau gustul fumului de ţigaretă ori îl detestau – cum era cazul locuitorilor din întinse regiuni africane şi din continentul australian, singurul de pe planetă unde nu se cultivă tutunul – au prins pofta fumatului. Nicăieri mai intens decît în Statele Unite nu s-a făcut propagandă împotriva ţigărilor. Nicăieri n-a crescut producţia – şi consumul de ţigări – mai repede şi mai mult decît în... Statele Unite!

Nimeni nu poate da o explicaţie serioasă a poftei de fumat. Din punct de vedere fiziologic, organismul omenesc nu numai că nu are nevoie de tutun, dar îl şi respinge, prin felurite forme de reacţie, de apărare. Fumatul ţigaretelor provoacă tusea, fie spontană, în cazul fumătorilor neantrenaţi, fie cronică, cu forme mai neplăcute, tusea „tabagică" a fumătorilor inveteraţi. Ochii lăcrimează ca reacţie la invazia fumului de tutun; glandele salivare reacţionează excesiv la prezenţa tutunului în gură, chiar a tutunurilor anume preparate pentru mestecat. Nu se cunoaşte altă plantă faţă de care organismul să aibă un număr mai variat de forme ale rezistenţei, poate datorită faptului că, la rîndul lui, tutunul are cele mai insidioase forme de agresiune. S-a susţinut că fumul de tutun ar avea calităţi liniştitoare, calmante, antinevralgice. Neadevăruri pure. Nici o substanţă chimică din compoziţia fumului albăstrui sau brun nu are virtuţi tranchilizante. Efectul asupra sistemului nervos este nul. Numai efectul psihologic al fumatului pare a fi demn de luat în consideraţie, dar nici acesta nu-i convingător, deoarece numeroşi fumători aprind ţigareta „ca să se liniştească", în timp ce tot atît de numeroşi fumători o aprind „pentru că se plictisesc". Cei ce găsesc o asemănare între fumatul unei ţigarete şi sorbirea unei ceşti de cafea nu-şi pot întemeia ideea pe nimic, nicotina şi cafeina fiind substanţe chimice cu efecte absolut diferite faţă de organism. Deopotrivă de sterilă este şi părerea celor ce cred că asociaţia „o cafea – o ţigaretă", simplă obişnuinţă banală, ar avea vreo consecinţă stimulatorie... sau... calmantă pentru starea fiziologică a omului.

Atunci de ce se fumează? La această întrebare, aparent atît de simplă, ar trebui să colectăm un miliard şi vreo sută de milioane de răspunsuri, fără prea mari şanse ca multe din ele să coincidă. Aproape fiecare fumător fumează în felul lui – şi pentru motivele lui, pe care de regulă nu le cunoaşte. Nouă din zece fumători – cota fiind cu o nuanţă mai mare la femei – iau de cel puţin două-trei ori pe an hotărîrea de a nu mai fuma. Din observaţiile făcute de medici rezultă că numai unul sau doi **la sută** dintre aceşti hotăriţi abandonează tutunul definitiv.

Dacă adăugăm faptul că pasiunea fumatului este contagioasă, ajungem la constatarea că imensa confrerie a fumătorilor este una din cele mai numeroase din lume – din fericire cu tendinţe paşnice. Extensiunea fumatului, interpretat ca o „modă", s-ar putea explica tocmai prin amabilitatea, de regulă zîmbitoare, cu care ţi se oferă o ţigaretă, fără să o ceri. De altfel, cu invitaţia la fumat începe istoria acestei pasiuni, în lumea modernă. Primii europeni care au văzut oameni fumînd au fost locotenenţii lui Cristofor Columb, în 1519, cînd au acostat pe o insulă din arhipelagul Bahamas. Se pare că şeful unui trib indian le-ar fi oferit pipa păcii, pe care ei au încercat-o cu silă, cu teamă şi au însoţit-o de interminabile accese de tuse. Acest debut nefericit n-a împiedicat pe navigatorii din al doilea val, cuceritori şi colonizatori spanioli şi portughezi, să descopere pofta de fumat, să smulgă planta căreia indigenii îi confereau efecte medicale şi magice şi să o aducă în Europa, fie în răsaduri, fie în seminţe, fie, mai ales, în forma preparată: frunze uscate (nu ofilite), netezite, cu nervuri subţiri, cu o

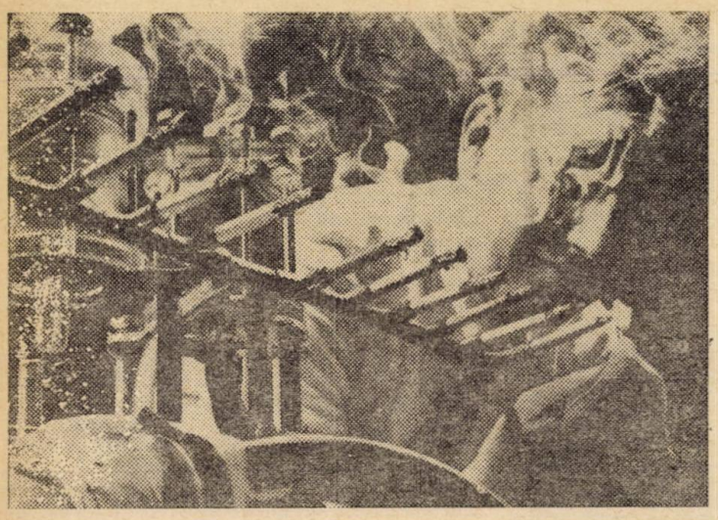

O inimă artificială, realizată în laboratorul de cercetări biochimice din Minneapolis (S.U.A.), aspiră simultan fumul a 12 ţigări. Scopul : demonstrarea acţiunii nocive a nicotinei

Americanul Charles Cohn a inventat o ţigaretă „antiincendiu". Tutunul arde în interiorul „foiţei" care formează un strat protector ce se răceşte rapid

plăcută culoare galben-ruginie şi cu un miros tare, ameţitor, persistent, înşelător la prima priză, imposibil de înlăturat mai tîrziu.

De îndată ce a fost adus şi gustat în tavernele din Lisabona, tutunul şi-a început, vertiginos, cariera. Cele dintîi plantaţii nu s-au făcut în Portugalia – ci în Franţa, prima recoltă de tutun european purtînd data 1556. Drumul tutunului n-a fost drept, ci foarte sinuos. El a trecut prin cabinetele de alchimie de la curtea Caterinei de Medicis, sumbra florentină care domnea în Franţa ca regentă, în contul fiului ei minor Charles al IX-lea. Caterina numise ca ambasador la Lisabona pe un tînăr şi bogat negustor din Amiens, care-i procura, pe ascuns, mirodenii, ierburi exotice şi miraculoase, prafuri de dragoste şi de moarte. Ambasadorul se numea Jean Nicot. Pentru meritul de a fi coborît în tavernele din portul Lisabonei, de a fi descoperit, acolo, pe fumătorii de tutun şi de a fi cumpărat seminţe pe care le-a trimis, în mare secret regentei, la Paris, naturalistul Linné a dat plantei numele de Nicotiana tabacum, iar chimiştii au botezat substanţa alcaloidă care dă frunzelor de tutun savoarea lor ciudată „nicotina". Se spune că regenta Franţei, intrată în istorie ca inspiratoarea masacrului din noaptea Sfîntului Bartolomeu, n-a folosit tutunul ca agrement inedit pentru saloanele ei, ci nicotina ca otravă împotriva duşmanilor care o înconjurau de aproape. Cu toate că-i era foarte devotat, ambasadorul Jean Nicot i-a trădat secretul şi a însămînţat cu tutun un petic de moşie, lîngă Amiens. Prima recoltă a cules-o şi a preparat-o pentru fumat cu ajutorul unor mateloţi portughezi. Aceştia cunoşteau reţeta americană a uscării frunzelor la vînt dar pentru că la Amiens, în nordul Franţei, clima era mai umedă, Jean Nicot i-a sfătuit să facă jeratic de mangal şi să îndrepte curenţii de aer cald spre o şură în care atîrnau „clădăriile", adică pachetele de frunze înmănuncheate prin legarea codiţelor. Frunzele uscate erau alese cu grijă, părţile mai groase şi nervurile se tocau, tocătura aceasta se înfăşura în foi mai tinere, mai subţiri, după moda din Bahamas şi din Antile. Astfel, cele dintîi „ţigări" au fost „cigarillos", ţigările de foi, între care cele mai cunoscute şi preţuite au fost şi au rămas, pînă în zilele noastre, „havanele", lungi, groase, lucrate cu mîna, de preferinţă în manufacturile din capitala cubaneză, de unde li se şi trage numele.

Din secolul al 16-lea datează şi „tutunul de mestecat", o mixtură îngrozitoare din fire de tutun fierte cu miere de albine, cu diferite ierburi aromate şi colorante.

După doi ani de muncă pe plantaţia lui Jean Nicot, portughezii s-au înapoiat în 1558 la ei acasă şi s-au pus imediat pe treabă, semănînd tutun pe un teren nisipos, sărac, bun pînă atunci numai pentru buruieni. Recolta a fost peste aşteptări. Patima fumatului s-a propagat imediat în Spania, unde primele semănături s-au făcut în 1559. Britanicii au fost mai ezitanţi, n-au găsit tutunului vreo utilitate evidentă pînă în momentul cînd au fost aduse în Anglia primele lulele cu care fumau indienii americani. Din clipa aceea s-a dezlănţuit o pasiune, mai mult decît o modă, care nu s-a potolit nici pînă azi şi a dat naştere unor branşe foarte prospere ale industriei fumatului : atelierele de şlefuit pipe şi cramele de preparat tutunul de pipă, devenite ocupaţii tradiţionale în cîteva oraşele umede din sudul Marii Britanii şi din nordul Olandei. Marinarii de pe toate navele lumii, oriunde s-ar afla, în larg, în porturi sau acasă, nu scot pipa din gură decît în rare momente de confuzie.

În secolul al 17-lea, „tutunul blestemat" a făcut un ocol larg prin mările de sud şi a cucerit Orientul. Pretutindeni unde a fost cultivată , planta aceasta şi-a găsit o personalitate nouă. Numărul varietăţilor de Nicotiana tabacum a devenit foarte mare, dar numai cinci-şase dintre ele au celebritate mondială : tutunul blond de Virginia, din Statele Unite (cel mai mult cultivat din întreaga producţie mondială), tutunul din North Carolina, brun-roşcat, uscat cu foc de mangal, tutunul de pe plantaţiile din Maryland, Tennessee, Kentucky. Întinse „grădini de tabac" au apărut şi pe pămîntul Turciei, în podişul persan, în nisipurile egiptene inundate de Nil. Prin ţinuturile acestea a apărut şi „fumatul rece", cu narghileaua. Aici, tutunul aprins într-o lulea fină, de lemn de cireş sălbatic, închisă într-o elegantă carapace de argint cizelat, trece printr-o ţeavă lungă care-l duce în partea inferioară a unui vas închis, pe jumătate plin cu apă parfumată. Bule de aer cu fum de tutun se ridică prin lichidul care joacă rol de filtru răcitor şi aromant. Fumătorul, de regulă un fel de paşă bărbos, imperturbabil, trage fumul prin altă ţeavă, pornită din partea superioară a vasului cu apă şi, la rîndul ei, lungă de aproape doi metri, suplă şi împodobită şi ea cu argint. Fumul ajunge la gura fumătorului rece, parfumat şi, pare-se, atît de dulce încît fumătorul îl ţine în gură, apoi îl înghite, rezervîndu-l stomacului, fără a-l mai risipi prin plămîni sau a-l evacua pe nări.

Aşadar, ţigara de foi, tutunul de mestecat, luleaua şi narghileaua sînt cele patru principale suporturi materiale cu al căror ajutor a fost răspîndită pe Pămînt moda fumatului. Cînd a fost inventată ţigareta învelită cu hîrtie ? Prin secolul al 19-lea, probabil, prin deceniul întîi. Se spune că un soldat de-al lui Bonaparte, un „mînios" care obţinuse printr-un mijloc oarecare un sac cu tutun tocat, se plictisea stînd de pază într-un burg din Prusia. Ca să-i treacă timpul, a rupt foile unei cărţi vechi, a presărat peste fiecare din ele fire de tutun ud, le-a răsucit, le-a făcut suluri şi le-a fumat pe-ndelete. Pentru a le aprinde lua foc din vatră cu crenguţe de paltin, bine uscate. A inventat, cu alte cuvinte, ţigareta modernă şi chibritul, în aceeaşi zi de plictiseală. Amîndouă aceste născociri anonime au dat viaţă unor industrii gigantice. Ţigaretele învelite în hîrtie subţire, strînse în pachete uşor de purtat în buzunar, chibriturile mici şi cu capete de fosfor, gata de aprins pe propria lor cutioară, au răspîndit fumatul în secolul al 20-lea, mai ales în timpul războiului „de tranşee" din 1914–1918 pe o scară atît de largă, încît cvasi-totalitatea guvernelor din lume, apreciind ţigările ca pe un viciu sau ca pe o plăcere vinovată, au refuzat să le mai lase pe mîna iniţiativei particulare şi le-au transformat în monopol de stat.

În ţările în care statul nu deţine monopolul tutunului, ca, de exemplu, Statele Unite, Anglia, Brazilia, Germania federală, fabricile de ţigarete au fost, multă vreme, printre cele mai prospere ramuri industriale capitaliste, plătind nu numai statului impozite uriaşe, ci şi acţionarilor dividende exorbitante. Veniturile acestor firme au fost atît de mari, încît le-au îngăduit să facă presiuni asupra autorităţilor şi să instituie bariere vamale de netrecut. Chiar statele care aveau o importantă politică de turism sau de tranzit nu tolerau călătorilor străini să treacă frontiera decît cu o foarte mică provizie de ţigarete de la ei de-acasă – egală cu apetitul de fumat pe două-trei zile. Cînd iuţeala transporturilor şi numărul călătorilor au devenit prea mari pentru a se mai căuta ţigarete în toate valizele, fabricanţii au început să încheie contracte de producţie şi schimb, a căror actualitate este azi din ce în ce mai îngrijorătoare pentru unele ţări. Mărci americane de ţigarete – mai mult sau mai puţin aromate – s-au implantat în Elveţia şi în Luxemburg, state în care plătesc taxe relativ mici şi de unde pot vinde mai uşor pe pieţele europene. În aceste zile, a ajuns în domeniul public conflictul latent dintre doi uriaşi industriali ai tutunului : British Tobacco Company şi concernul Reemtsma din Hamburg. Fiecare din

CELE MAI „FUMATOARE" ŢĂRI DIN LUME

Raportînd numărul total de ţigări din producţia proprie şi din import la numărul total de locuitori ai ţării rezultă că se fumează, anual, în medie per fiecare persoană, cîte :

4 000 de ţigarete în Statele Unite
3 000 de ţigarete în Anglia şi Belgia
2 700 în Olanda
2 500 în R.F. a Germaniei
1 700 în Franţa

ei vrea să cucerească pieţele celuilalt şi amîndoi să elimine din competiţie pe concurenţii de mai mică anvergură. Armele – avuabile – cu care luptă sînt publicitatea şi noutatea. Publicitatea poate fi văzută în toate ziarele şi mai ales periodicele din Europa occidentală, în care reclamele de ţigarete ocupă un loc foarte important, cu toate eforturile autorităţilor sanitare de a limita propaganda nesănătoasă pentru proliferarea fumatului. Datorită presiunilor făcute de aceleaşi autorităţi, reclama pentru ţigări a fost eliminată din emisiunile de radio şi de televiziune.

După campania anti-ţigări care a culminat în Statele Unite cu „raportul Terry", fumatul a înregistrat o scădere ale cărei proporţii au fost viu discutate : între 1,5 şi 10 la sută. Fabricile de ţigări şi plantatorii de tutun s-au arătat emoţionaţi de afirmaţiile medicilor care susţineau că aproape jumătate din cazurile de cancer al plăminilor şi un sfert din cancerele de larinx sînt consecinţele fumatului, fără a mai vorbi de nenumărate alte maladii, de la emfizemul pulmonar pînă la gastrite, ulcere ale stomacului, tromboze cardiace, tumori ale organelor şi ale ţesuturilor. Raportul Terry afirma că primejdiile care ameninţă pe fumători au urmări identice asupra „fumătorilor pasivi", adică asupra celor ce inhalează, involuntar, fumul exhalat de fumătorii activi. Este interesant de subliniat faptul că acel raport, publicat în 1957, după anchete sanitare ce au durat mai mult de cinci ani şi au cuprins zeci de mii de oameni, din clinici şi din mediul normal, erau exacte sau, în orice caz, foarte aproape de adevăr. Acei oameni, bărbaţi şi femei, tineri şi bătrîni supuşi controlului sistematic al grupurilor de medici investigatori, sufereau de maladiile constatate şi se putea face o relaţie destul de directă între starea precară a sănătăţii lor şi excesul de fumat. Inhalarea nicotinei şi a diverşilor alcaloizi din fibrele tabacului este, sau mai exact, ar putea fi, în anumite circumstanţe, dăunătoare, chiar foarte dăunătoare sănătăţii omului. Dar din 1957 pînă în 1972 s-au întîmplat două lucruri diferite, care converg spre acelaşi rezultat : fabricanţii de ţigări au luat primejdia în serios, în timp ce fumătorii au continuat să o neglijeze. Din fericire, faptul că prepararea tutunului a beneficiat de procedee moderne, de analize chimice precise, de tratamente chimice noi, a redus cu mai mult de 40 la sută cantitatea de nicotină şi de alcaloizi din ţigările şi ţigaretele aflate azi în comerţ. S-a constatat, în acelaşi interval de timp, că există un anumit prag, o cantitate critică din aceste substanţe care, introdusă în organism prin inhalare, produce, incontestabil, stări de otrăvire cronică, accidente acute, între care se poate număra şi un anumit număr de cazuri de cancere al plăminilor.

Care anume este pragul nocivităţii ? În primul rînd, aşa cum arătam, modul actual de tratare chimică a tutunului şi de fabricare a ţigaretelor şi chiar a ţigărilor de foi cu filtre reduce primejdia fumatului. La marele Institut de „ştiinţă a tutunului şi ţigărilor" care ocupă la Hamburg un edificiu monumental unde se „fumează" peste zece mii de felurite ţigări pe zi, s-a ajuns la concluzia că fumatul nu mai este, azi, în 1973, atît de primejdios cît se părea a fi în 1957. Noile ţigarete, aromate, tari sau moi, tranchilizante sau nu, pot fi numite „aproximativ inofensive" pînă în momentul în care industria tutunului şi a ţigărilor va lansa în consum ţigările „sută la sută inofensive".

Cînd se va produce evenimentul acesta ? Nu mai curînd de momentul în care vor fi trimise pe şosele automobilele sigure, adică începînd din 1975. Pînă atunci, nicotinologii propun următoarea reţetă : fumătorul să nu depăşească 3 000 de ţigarete pe an ; să nu tragă din fiecare ţigaretă decît cel mult 11 fumuri, lăsînd, dacă se poate, ţigareta incomplet arsă ; în fine – şi recomandarea aceasta pare a fi cea mai importantă – să nu tragă decît un fum pe minut !

l'Humanité

PARIS

„CREŞTINII ŞI PROGRAMUL COMUN DE GUVERNARE AL STÎNGII"

OPT SUTE de persoane au participat la dezbaterea organizată de Federaţia Partidului Comunist Francez din departamentul Eure-et-Loir cu Roland Leroy, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.C.F. pe tema : „Creştinii şi programul comun". În mijlocul acestor auditori foarte atenţi, creştinii erau, într-adevăr, numeroşi. Preoţi, sindicalişti, reprezentanţi ai diverse asociaţii au pus întrebări în cursul unui dialog de înalt nivel.

Într-o scurtă cuvîntare de deschidere, Roland Leroy a reamintit principiile care stau la baza întregii politici a P.C.F. faţă de creştinii francezi. „Relaţiile dintre creştini şi comunişti reclamă claritate ; nu putem ascunde deosebirile ireductibile dintre concepţiile noastre despre lume, a spus el. Dar această precizare stabileşte tocmai imensitatea cîmpului profundelor noastre convergenţe sociale, politice şi morale".

Roland Leroy a făcut istoricul politicii permanente a P.C.F. care îşi are rădăcinile în înseşi începuturile marxismului.

Răspunzînd la o întrebare în legătură cu formula „Religia — opiu al poporului", el a citat textul remarcabil al lui Marx, care scria la sfîrşitul anului 1843 şi începutul anului 1844 : „Mizeria religioasă este, în parte, expresia mizeriei reale şi, în parte, protestul împotriva mizeriei reale". În consecinţă, frontiera dintre oameni nu trece între credincioşi şi necredincioşi, ci între minoritatea de exploatatori şi imensa majoritate de oameni ai muncii. Există exploataţi creştini ca şi exploataţi necreştini, care au, deci, interese comune.

În consecinţă, pornind de la această atitudine de principiu, comuniştii francezi întind mîna oamenilor muncii creştini pentru a duce în comun bătăliile Frontului Popular, luptele rezistenţei, lupta pentru pace, lupta de azi pentru democraţie. Un număr tot mai mare de oameni, din pături sociale tot mai largi, refuză să opună credinţa lor luptei de clasă, mai mult, tot mai numeroşi sînt aceia care găsesc în însăşi credinţa lor motivele de a participa pe deplin la aceste lupte.

Schimbările din societate şi-au găsit expresia în Biserici, şi în special în Biserica catolică. Conciliul, sinodurile, enciclicele au oglindit aceste mutaţii. Partidul Comunist Francez nu a pretins niciodată să hotărască în locul creştinilor cum anume trebuie ei să-şi conceapă credinţa, nu a pretins să stabilească liturghia lor, să hotărască teologia lor. Dar el nu este indiferent la modificări care influenţează în mod direct asupra comportării politice a marii mase a creştinilor.

Azi, un fapt nou erupe în actualitate. Creştini din diverse pături — muncitori, ţărani, intelectuali — exprimă ceea ce trăiesc cu un vocabular de «luptă de clasă». Această expresie explică după părerea lor o situaţie care le este creată şi pe care ei nici nu au inventat-o, nici nu au ales-o.

Astfel, pentru mulţi catolici, este validată acţiunea comună cu comuniştii pentru un viitor socialist. Programul comun se pronunţă în mod clar pentru garantarea libertăţilor religioase.

În rîndul credincioşilor francezi, ideea că trebuie să se afle umăr la umăr cu ansamblul forţelor muncitoreşti şi democratice, în respectul reciproc al convingerilor, prevalează din ce în ce mai mult asupra deosebirilor ideologice prezentate pînă acum drept un obstacol.

Roland Leroy a răspuns la numeroase întrebări cu privire la garantarea libertăţilor în prezent şi în viitor ; cu privire la îmbogăţirea reciprocă pe care o pot aduce dialogul şi lupta comună ; cu privire la posibilitatea ca un creştin să intre în P.C.F.

Unui participant care întreba de ce tocmai creştinii sînt invitaţi să voteze pentru comunişti, Roland Leroy i-a răspuns : „Creştinii, oamenii muncii creştini au, firească, aceleaşi motive ca şi ceilalţi francezi să voteze pentru comunişti. Permiteţi-mi să adaug că ei au, de asemenea, motive speciale, aş spune motive creştine, să voteze pentru comunişti.

Creştinii găsesc la comunişti permanenţa patriotismului.

Cum să nu evocăm, aici, la Chartres, pe Charles Péguy, al cărui centenar îl sărbătorim ? Péguy a simţit legătura dintre patriotism şi democraţie. «Nici o Ioană d'Arc nu este istorică, nici o Ioană d'Arc nu face parte din ţesătura realităţii istoriei, decît o Ioană d'Arc profund şi etern populară» — a spus el. El, care era creştin, regăsea accente asemănătoare acelora ale laicului Michelet, ale lui Hugo, ale lui Jaurès însuşi, acelora pe care le vor regăsi tovarăşul Aragon şi ceilalţi poeţi ai Rezistenţei".

În încheiere, Roland Leroy a spus :

„Creştinii recunosc în P. C. F. partidul care nu s-a lăsat niciodată abătut de la politica sa de colaborare, partidul care, în orice împrejurare, acţionează pentru ca oamenii muncii creştini să ocupe pe deplin locul lor, să-şi exercite pe deplin răspunderea în societatea de azi şi în cea de mîine".

Rinascita
ROMA

POLITICA „CELOR NOUĂ" ÎN MEDITERANA

PROFUNDA şi rapida transformare a ansamblului relaţiilor internaţionale, în Europa şi în lumea întreagă, pune Piaţa comună în faţa unor opţiuni de mare însemnătate. În acest cadru, este semnificativ faptul că relaţiile cu ţările din bazinul mediteraneean se află în momentul de faţă pe primul plan al „politicii externe" a C.E.E. şi, îndeosebi, că se acţionează în direcţia unei redefiniri a acestor relaţii.

Ţările mediteraneene constituie pentru C.E.E. cel mai important partener comercial după Statele Unite, un rezervor de mînă de lucru ieftină (4 milioane de oameni ai muncii imigraţi în „regiunile puternice" ale Europei occidentale), regiunea de producţie sau de tranzit a aproximativ întregii cantităţi de petrol de care are nevoie. Începînd din 1961—1962, Piaţa comună a încheiat în zece ani, un mare număr de acorduri comerciale cu aceste ţări. În practică, de azi înainte, numai trei dintre ele (Albania, Libia şi Siria) rămîn în afara „reţelei" de relaţii preferenţiale care s-au construit treptat.

Rezultatul politicii de „empirism bilateral" (căutare de soluţii particulare din cînd în cînd şi ţară cu ţară) dusă în aceşti ani de C.E.E. în Mediterana este un „mozaic" de acorduri de forme diferite şi cu un conţinut diferit. Această lipsă de omogenitate a fost atribuită necesităţii de a se ţine seama de deosebirile obiective cu caracter economic dintre ţările acestei regiuni. Este, însă, evident că aceasta corespunde unor opţiuni şi unor criterii în esenţă politice. Comunitatea nu numai că a selecţionat pe o bază politică partenerii săi comerciali (este suficient să vedem care sînt primele ţări cu care ea are relaţii strînse : Grecia şi Turcia, din „flancul meridional al N.A.T.O.", şi Israelul), ci a şi procedat la discriminări ulterioare în cadrul lor : fie în ce priveşte instrumentele juridice puse în acţiune (recurgînd, în unele cazuri, la articolul 238 din Tratatul de la Roma, acorduri de „cvasi-adeziune" şi de asociere, şi în alte cazuri la articolul 113, acorduri preferenţiale sau simple acorduri nepreferenţiale), fie privind conţinutul economic al acordurilor.

În seria de „hotărîri ad hoc" prin care s-a concretizat pînă acum politica mediteraneeană a Pieţei comune, este posibil să identificăm cel puţin două trăsături generale. În primul rînd, conţinutul acordurilor se limitează, de obicei, la aspectele comerciale, excluzînd orice formă de cooperare şi de ajutor pentru dezvoltare. Pe lîngă aceasta, a stabili, în esenţă, relaţii în vederea liberei circulaţii industriale, cum s-a întîmplat în genere, cu ţări pentru care exporturile de importanţă vitală sînt cele agricole (50—60 la sută din totalul exporturilor) înseamnă impunerea de fapt a modelului clasic al schimbului, în condiţii inegale, de produse industriale contra produse agricole. Pe de altă parte, aceasta subliniază că orientarea de fond, de altfel proprie întregii politici comerciale a Comunităţii, este dată de protecţionismul agricol. În al doilea rînd, la fel ca şi pentru celelalte acorduri regionale (cu ţările africane), ceea ce constituie „coloana vertebrală" a acordurilor mediteraneene este reciprocitatea preferenţială, adică acordarea de preferinţe de către Comunitate numai în schimbul unor preferinţe în favoarea sa. Existenţa unor condiţii preferenţiale de acces pe piaţa unor ţări în curs de dezvoltare în beneficiul unor ţări dezvoltate reprezintă o nedreptate evidentă şi o ipotecă asupra dezvoltării celei mai mari părţi a ţărilor din sistemul mediteraneean, întrucît le împiedică industrializarea şi, în esenţă, perpetuează relaţii verticale de tip neocolonialist.

În ultimii ani, fiind de azi înainte conturată structura relaţiilor C.E.E. — Mediterana, am asistat la apariţia unei nemulţumiri crescînde şi a exigenţei, din ce în ce mai accentuate, a unei „adevărate" politici mediteraneene a Comunităţii. Astfel, Parlamentul european, în februarie 1971, avansează propuneri concrete (acorduri produs pe produs) care să fie puse la baza unei „concepţii comune" pentru o a treia etapă a politicii mediteraneene, la care ar urma să se treacă o dată cu reînnoirea şi extinderea — prevăzute pentru anii 1974—1976 — a multora dintre acordurile în vigoare. Lărgirea Comunităţii a constituit prilejul pentru a începe şi a accelera acest proces de revizuire şi de aşezare pe noi baze a relaţiilor C.E.E. — Mediterana.

Marile linii ale „apropierii globale" au fost definite la sfîrşitul lunii septembrie de către Comisia Executivă. Propunerile sale pentru o „politică mediteraneeană

Bruxelles. Sediul C.E.E.

consecventă a Comunităţii", care să se bazeze pe un sistem diferit de cel urmat pînă acum, sînt, în mod schematic, următoarele : crearea unei zone de liber schimb industrial cu ţările riverane ale Mediteranei, plus Portugalia (şi Iordania) pînă la 1 iulie 1977 (totuşi, pentru unele produse „sensibile" şi în cazul ţărilor mai puţin dezvoltate, dezarmarea tarifară s-ar efectua într-o perioadă mai îndelungată) ; liberalizarea treptată (şi condiţionată de respectarea unor discipline pe piaţă) a schimburilor agricole cu concesii care vor trebui să ajungă să acopere circa 80 la sută din exporturile agricole ale fiecărei ţări din regiune către C.E.E. ; in-

Italia. De curînd au avut loc mari mişcări greviste pentru îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi de viaţă. În imagine, aspect de la o demonstraţie din piaţa Sf. Apostoli din Roma

cluderea în acorduri a unui sector referitor la cooperarea economică, tehnică și financiară, la apărarea mediului înconjurător și la problemele mîinii de lucru. Consiliul Ministerial a analizat propunerile Comisiei, care, în esență, au fost acceptate, și a manifestat voința de a ajunge, într-un timp scurt, la stabilirea de „poziții precise", care să permită o începere rapidă a tratativelor cu țările mediteraneene, tratative care să fie duse la termen în cursul anului 1973, pentru ca acordurile „globale" să poată intra în vigoare la începutul anului 1974.

Orientarea „globală" pe care Comunitatea încearcă să o dea propriei sale politici mediteraneene stă, de fapt, la originea unei înăspriri neprevăzute, chiar dacă nu neașteptate (acordurile preferențiale și, îndeosebi, cele mediteraneene au fost întotdeauna foarte combătute de americani) a relațiilor cu S.U.A. care, cu prilejul consultărilor semestriale de la Washington, au protestat cu duritate, insistînd în mod amenințător asupra legăturii pe care o stabilesc între probleme comerciale și monetare și cele ale apărării.

Pe fundalul politicii mediteraneene a Comunității și pe fundalul contradicției cu Statele Unite, se află petrolul care, deși a fost trecut aproape total sub tăcere în cadrul dezbaterii în curs, constituie adevărata miză a jocului. Importanța Mediteranei în economia petroliferă europeană și mondială nu are nevoie să fie subliniată. Datorită caracteristicilor situației sale energetice (dependență foarte puternică de străinătate, lipsă de diversificare a surselor și a regiunilor furnizoare), problema securității aprovizionării cu petrol are pentru Comunitate — și va avea și mai mult în anii viitori — o importanță hotărîtoare. Totuși, pînă în prezent, orice încercare de stabilire a unei politici energetice și petrolifere comunitare a întîmpinat dificultăți de nedepășit, toate fiind legate de subordonarea Comunității vest-europene intereselor americane. O serie de tendințe noi apărute recent (Statele Unite se pregătesc să intre pe piața mondială ca importatoare masive de petrol ; în „acordurile de participare" pare să se contureze o nouă strategie a cartelului petrolifer) fac foarte urgentă găsirea unei soluții, care poate fi numai aceea de a stabili relații directe cu țările producătoare, eliberîndu-se de tutela marilor companii anglo-saxone sprijinite de guvernul american. Chiar și politica petroliferă determină astfel C.E.E. să abordeze problema relațiilor cu Statele Unite.

Din toate aceste motive, este, desigur, întemeiată temerea manifestată de unii, anume că, în următorii ani, va continua să se mențină în Mediterana o „confruntare mai rigidă" decît în alte regiuni. Pînă în prezent, ponderii economice a Pieței comune nu i-a corespuns nici o contribuție reală la stabilitatea și destinderea din regiunea mediteraneeană. Această capacitate de a face față răspunderilor sale politice nu poate fi rodul unei ajustări limitate de interese și de legături, ca aceea pe care încearcă să o facă prin „globalizarea" politicii mediteraneene.

Bruno Ferrero

afrique asie

NIGERIA ȘI PETROLUL

NIGERIA este pe cale de a deveni cel mai mare producător african de petrol. Exploatarea sondelor petroliere ale acestei țări n-a început decît în 1958, însă producția a rămas mult timp, practic, neînsemnată. Cu toate acestea consorțiile internaționale știau foarte bine că fosta colonie britanică s-ar putea transforma într-o nouă Venezuelă. Cele trei grupuri — Shell, British Petroleum și Gulf Oil — se interesau foarte insistent de zăcămintele nigeriene rămase mult timp neexploatate. Ele văd posibilă aici o operație dublu rentabilă. Mai întîi, pe planul dividendelor apreciabile pe care le vor obține. Rentabilă, de asemenea, pe un plan pur strategic, în lupta care le opune cererilor țărilor producătoare tradiționale de petrol. Dar, trebuie spus, amintitele consorții nu vor găsi cîmp liber întrucît, luînd exemplul unor țări ca Algeria, care au pus capăt definitiv exploatării resurselor lor de către societățile străine, conducătorii Nigeriei sînt pe cale de a defini o optică nigeriană privind exploatarea bogățiilor naționale.

În fapt, producția nigeriană de petrol a atins, în anul 1971, cifra de 76 milioane de tone, ceea ce înseamnă o creștere de aproape 40 la sută față de anul precedent. Pe al doilea loc, după Libia (132 milioane tone), Nigeria a făcut un salt gigantic în primul semestru al anului 1972, producția putînd ajunge la 200 milioane de tone în 1975, ceea ce va face din Nigeria primul producător de petrol în Africa. La ora actuală, există sonde care extrag petrolul și din largul mării.

Dintre țările care importă petrol brut nigerian, Franța ocupă locul al doilea (cu 18,3 la sută) după Statele Unite (19,7 la sută) și înaintea Marii Britanii. Dar, boom-ul „aurului negru" în Nigeria va permite Angliei să-și asigure o aprovizionare a cărei cifră va ajunge în 1974 pînă la 25 la sută.

În iulie 1971, Nigeria a aderat la Organizația țărilor exportatoare de petrol. În același timp, a fost înființată o societate națională (N.N.O.C.) care se va ocupa cu exploatarea zăcămintelor de petrol și de gaze naturale. În februarie 1972, guvernul federal a decis să nu mai acorde noi concesii firmelor străine, iar cele care dețin deja concesii au fost invitate să se asocieze cu N.N.O.C. pe bază de participări minoritare. Pe de altă parte, noi acorduri au fost semnate cu societățile exploatatoare pe baza cărora prețul a cunoscut o creștere deosebită. Astfel, prețul pe baril de 0,50 dolari (în 1969) a fost fixat la 3,21 dolari începînd din aprilie 1971. Intențiile guvernului nigerian sînt precise: crearea, într-un viitor apropiat, a unei industrii petrochimice. De asemenea, la Lagos se acordă o atenție particulară formării tehnicienilor, în timp ce „nigerianizarea" acestui sector al economiei face obiectul unei politici care va fi continuată. La un an după crearea sa, N.N.O.C. și-a ridicat de la 33 la 51 la sută participările în șase companii străine. În ceea ce privește participările societăților străine, comisarul federal al minelor și energiei a precizat în decembrie trecut că „dacă companiile nu acceptă o participare rezonabilă a statului nigerian, singura soluție va fi naționalizarea".

Aquino de Bragança

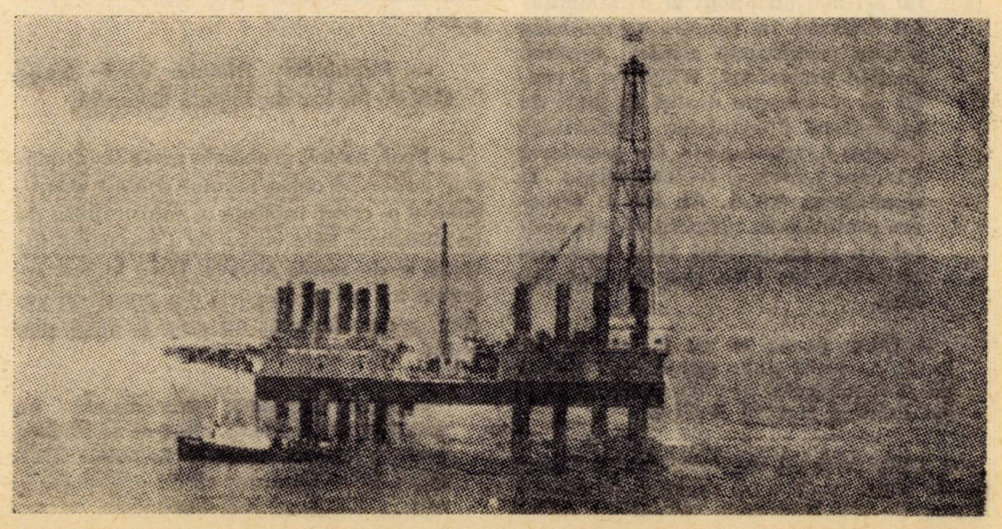

Instalație nigeriană pentru extragerea petrolului din largul mării

DER SPIEGEL
HAMBURG

„VIOLENȚA NU POATE ÎNLOCUI ARGUMENTELE"

Interviu cu William Whitelaw

ministrul britanic pentru Irlanda de Nord

În luna martie 1972, premierul Heath a demis guvernul protestant al semiautonomei Irlande de Nord, numindu-l pe William Whitelaw (54 de ani), unul din tacticienii cei mai străluciți ai parlamentului britanic, în funcția de ministru pentru problemele acestei regiuni. Scoțian protestant, Whitelaw a reușit să se apropie destul de mult de înțelegerea doleanțelor minorității catolice neprivilegiate, iar premierul irlandez Lynch a trecut energic la combaterea I.R.A. Și, totuși, teroarea continuă. În primele zile ale noului an, și-au pierdut viața încă trei persoane, iar alte șase au fost rănite.

— Oare, pacea se va instala în Irlanda de Nord doar atunci cînd insula va fi reunificată, așa cum afirmă liderul laburist Harold Wilson?

— Atîta timp cît majoritatea din Irlanda de Nord va dori să aparțină Regatului Unit, nu vor interveni schimbări. Acest lucru nu poate fi negat de nici un partid politic al acestei țări, și nici de partidul laburist. În prezent, noi sîntem răspunzători; de aceea, stau trupele noastre acolo, de aceea sprijinim financiar economia Irlandei de Nord, de aceea dorim să terminăm odată cu actele teroriste.

— Deci, această conștiință a datoriei împiedică reunificarea Irlandei atîta timp cît la Londra vor guverna conservatorii?

— Doresc să vă reamintesc faptul că partidul laburist este obligat față de cetățenii Irlandei de Nord în aceeași măsură ca și partidul conservator.

— ...dar cu deosebirea că Harold Wilson a declarat, în noiembrie 1971, că el preconizează, din principiu, reunificarea insulei cu condiția ca, mai întîi, teroarea să fie înlăturată. În prezent, I.R.A. pare a fi de acord cu acest lucru, în orice caz nu înainte ca Londra să dea o declarație fundamentală în problema reunificării irlandeze și să asigure că membrii acțiunii și deținuții I.R.A. nu vor fi puși sub urmărire.

— Majoritatea e cea care trebuie să hotărască și nu teroarea, de aceea îi combatem pe teroriștii care susțin că vor să ajungă la o reunificare. Cine se gîndește însă la o reunificare trebuie să convingă majoritatea; acest lucru l-a declarat mereu și premierul Lynch. Violența nu poate înlocui argumentele, prin violență I.R.A. obține exact contrariul a ceea ce susține că năzuiește.

— Premierul irlandez Lynch cere retragerea trupelor britanice din cartierele catolice pentru a înlătura încordarea și a evita provocările. Care este răspunsul dumneavoastră?

— Un fapt e cert: retragerea trupelor britanice din Irlanda de Nord ar echivala cu un război civil, de aceasta nu mă îndoiesc. Urmarea ar fi un groaznic război în însuși Regatul Unit. Datoria noastră este de a împiedica o asemenea evoluție. În orice caz, nici am retras ceva trupe din Londonderry și vom retrage și alte unități dacă situația va deveni mai normală.

— Republica Irlanda cere trupe O.N.U. în loc de soldați britanici.

— Pusă astfel, problema ar fi ca și cum s-ar aduce pe calea aerului soldați O.N.U. pentru o criză internă a autorităților de la München. Este vorba de o problemă internă și de nimic altceva. Dacă Marea Irlandei nu ne-ar despărți din punct de vedere geografic, nici nu s-ar fi iscat discuții!

— Ziua retragerii din Irlanda nu poate fi îndepărtată, dacă ar fi să dăm crezare acelor militari britanici optimiști care comunică zilnic arestarea de ofițeri I.R.A. și noi descoperiri de arme. Victoria asupra I.R.A. ar părea iminentă.

— Numai în ultimul an, am reținut peste o mie de extremiști din ambele fracțiuni și i-am adus în fața instanțelor judecătorești, am arestat șefi ai I.R.A. și am slăbit considerabil structura de comandă a I.R.A....

— Deci, după asemenea măsuri, I.R.A. ar trebui să se afle în pragul înfrîngerii?

— Acestea sînt cuvintele dumneavoastră, nu și ale mele. Eu, ca responsabil, sînt de părere că trebuie să îngrădim capacitatea de operativitate a I.R.A. și să o demoralizăm. Este acesta un lucru important, și îl vom obține. Dar aprecierile despre o victorie iminentă nu-mi aparțin. Unii membri ai populației catolice se tem de I.R.A., se simt amenințați. Există familii care susțin I.R.A. pentru că una din rude este teroristă. Unii simpatizează cu idealurile republicane și nu agreează prezența armatei britanice. Dar toți, laolaltă, nu reprezintă decît o minoritate neglijabilă. I.R.A. a pierdut, fără îndoială, din sprijinul de care se bucura inițial; în Londonderry, de pildă, este în prezent mai multă liniște.

— Premierul irlandez Lynch afirmă că și elementele extremiste ale protestanților dispun de mari cantități de arme, dar că unitățile britanice nu le-ar căuta atît de sîrguincios ca în cartierele catolice.

— Bineînțeles, s-au căutat arme și la protestanți. Iată ce am găsit de la începutul lunii august 1972: 259 carabine, 176 pistoale, 75 000 cartușe, 12 700 kilograme explozibil în cartierele catolice, 72 carabine, 11 pistoale, peste 21 000 cartușe și peste 2 000 kilograme de explozibil în cartierele protestante.

— Dacă guvernul britanic are convingerea că majoritatea populației nord-irlandeze ar dori să rămînă în cadrul Regatului Unit și, deci, ar face imposibilă o reunificare a insulei, nu este exclus ca referendumul, plănuit de dumneavoastră, asupra granițelor viitoare ale Irlandei să fie doar o manevră. Atunci, de ce nu integrați pur și simplu Irlanda de Nord?

— Unii sînt de părere că aceasta ar putea reprezenta o soluție. Noi nu ne-am hotărît încă. Irlanda de Nord este parte componentă a Regatului Unit, cu toate că, din punct de vedere geografic, sîntem despărțiți de Marea Irlandei. Trebuie să acceptăm, totuși, că, în această regiune, există probleme, altele decît cele din Marea Britanie. Aici a existat dintotdeauna un sistem de guvernămînt propriu și argumente pentru transferul anumitor competențe de la Westminster la Belfast. Mai există însă considerabile divergențe de păreri între partidele politice din nord asupra modului în care ar trebui să arate noul sistem administrativ. Majoritatea partidelor, însă, doresc o administrație proprie.

l'Unità
ROMA

DIALOGUL ÎNTRE POPOARELE MEDITERANEENE ESTE INDISPENSABIL

— Concluziile unei întîlniri internaționale pe această temă desfășurate în Italia —

A FOST atît de amplu eventaiul problemelor economice, politice și culturale discutate în cursul întîlnirii internaționale cu tema „Condițiile pentru dezvoltarea țărilor din zona mediteraneeană", care s-a desfășurat la Cagliari, încît ar fi imposibil să se facă o sinteză a acestei discuții, deoarece, în mod fatal, ar fi pripită și superficială. Aceasta nu înseamnă că întîlnirea dintre oameni de știință, experți, oameni politici din aproape toate țările regiunii, din inițiativa unui comitet din Sardinia și a unui comitet internațional de inițiativă, cu colaborarea IPALMO, nu a avut succes.

Succesul a constat tocmai în confruntarea de idei, în ciocnirea între poziții diferite, în experiența pe care toți au acumulat-o îmbogățindu-și propriile cunoștințe, corectîndu-le, descoperind noi puncte de vedere, măsurîndu-se cu dificultăți în parte neprevăzute, cu tensiuni, cu susceptibilități necunoscute și subapreciate pînă recent.

S-au auzit voci care au exprimat cerințe divergente și chiar opuse : unii, de exemplu, s-au străduit să afirme și să demonstreze că mecanismele generatoare de dezvoltare și subdezvoltare pot fi modificate pornind de la o „raționalizare" a raporturilor dintre Piața comună și țările în curs de dezvoltare, care să „corecteze" treptat, pînă la eliminare, caracterul neocolonialist al acestui organism ; alții au pus pe primul plan cerința unei democratizări a Pieței comune cu ajutorul unei creșteri a ponderii politice a forțelor populare ; în sfîrșit, alții au subliniat că orice planificare sau programare este iluzorie dacă nu este precedată și însoțită de o luptă hotărîtă și eficientă împotriva marilor societăți supranaționale, adică împotriva oligopolilor ; au fost și oameni care au amintit că pături privilegiate și exploatatoare există în țările „sărace" nu în mai mică măsură decît în cele „bogate" și că atît în unele cît și în celelalte este în curs, sau trebuie să fie stimulată, lupta pentru emanciparea oamenilor muncii.

Diferențe de apreciere asupra prezentului și viitorului au apărut și în interiorul diferitelor orientări. Nu au lipsit puternice referiri la tema păcii, fără de care — s-a afirmat de către unii — orice discuție despre dezvoltare este prematură ; pace dificilă, pace neautomată dar posibilă — a afirmat arhiepiscopul de Cagliari — deoarece trebuie să fie rodul unui efort curajos și inteligent ; pacea — au insistat alții — ce trebuie promovată și afirmată nu numai printr-o soluționare echitabilă, justă și trainică a conflictului arabo-israelian, dar și prin desființarea tuturor bazelor, depășirea blocurilor și retragerea flotelor străine.

Voci autorizate ale unor reprezentanți din Sardinia ai Parlamentului și puterii executive regionale au ridicat problemele insulei într-o polemică clară și aspră cu guvernul de la Roma, acuzat de indiferență și pasivitate față de jefuirea resurselor umane și economice ale insulei.

S-a citit în aula în care s-a desfășurat întîlnirea un fierbinte apel la lupta împotriva „colonialismului" intern european ce se exercită — afirmă apelul — în Sicilia, Sardinia, Corsica, Insulele Baleare, Occitania (Franța), Țara Bascilor, Catalonia, Bretania, Irlanda.

Asupra unui punct mi se pare că s-a putut constata, chiar în condițiile unei atît de largi diversități de poziții, o convergență neformală între toate intervențiile — atît din partea celor mai riguroși tehnocrați, a marxiștilor, cît și din partea celor mai îndrăzneți și înflăcărați visători de utopii de înfrățire : conștiința clară că este comun destinul, în bine și în rău, al celor care trăiesc pe malurile acestei mări, care au văzut atîtea civilizații apărînd și dispărînd în catastrofe istorice înfricoșătoare, că, deci, este indispensabilă cercetarea, în diversitatea de opinii și interese, pentru găsirea unor soluții pe bază de comun acord ca rod al unor negocieri. Acesta este rezultatul, pe bază de consens al celor trei zile de lucrări și dezbatere. Este un rezultat nu lipsit de importanță, o etapă modestă, desigur, dar semnificativă în istoria acestei regiuni, în care se întîlnesc trei continente.

Arminio Savioli

PROFIL

MATHIEU KEREKOU

președintele Republicii Dahomey și șef al guvernului

La 26 octombrie 1972, în Dahomey a avut loc o lovitură de stat (a cincea de cînd această țară și-a dobîndit independența), în urma căreia adjunctul șefului statului major al armatei dahomeyene, Mathieu Kerekou, a preluat puterea.

Mathieu Kerekou s-a născut în 1933, la Natitingou, oraș din nordul Dahomeyului. Absolvind cursurile unei școli militare din Franța, Mathieu Kerekou se angajează în armata acestei țări, făcîndu-și stagiul la școala militară Saint-Raphaël unde — în 1960 — este avansat la gradul de sublocotenent. Începînd din august 1961, Kerekou se angajează în forțele armate dahomeyene. În anul 1967, alături de alți ofițeri, el participă la lovitura de stat militară în urma căreia generalul Soglo, președintele țării, este înlăturat de la putere. Pînă în anul 1968, cînd în Dahomey puterea este remisă unui guvern civil, Mathieu Kerekou deține funcția de președinte al Comitetului militar revoluționar desemnat să controleze activitățile guvernului președintelui Alphonse Alley.

Între anii 1968-1970, Mathieu Kerekou se află din nou în Franța, unde-și continuă studiile militare. Revenit în țară, el deține, pentru cîtva timp, comanda unității de parașutiști de la Ouidah, pentru ca, în mai 1970, să fie numit adjunct al șefului statului major al armatei. În februarie 1972, cînd în Dahomey a avut loc o tentativă de lovitură de stat, Mathieu Kerekou, împreună cu o mare parte a armatei, s-a raliat grupului aflat la putere, contribuind la înăbușirea insurgenților.

În urma loviturii de stat de anul trecut, din luna octombrie, Mathieu Kerekou a devenit președinte al republicii, șef al guvernului, deținînd, totodată, portofoliile planului și apărării naționale.

POSTA REDACȚIEI

Împrejurările asasinării lui Amilcar Cabral

Nicolae Grigoraș. Piatra Neamț. Prima relatare detaliată a împrejurărilor asasinării la 20 ianuarie a lui Amilcar Cabral, conducătorul Partidului African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde (P.A.I.G.C.), confirmă că conducătorul revoluționar a fost asasinat de Innocente Camil, unul din liderii marinei P.A.I.G.C., care, potrivit președintelui Seku Ture, și-a recunoscut crima imediat după ce a fost arestat. Potrivit trimisului special la Conakry al cotidianului din Senegal, țară vecină și prietenă cu Guineea, „Le Soleil", Amilcar Cabral a organizat la 20 ianuarie, ora 20 G.M.T. o întîlnire cu o delegație a Frontului pentru Eliberarea Mozambicului (FRELIMO), condusă de președintele acestei mișcări, Samora Machel. După reuniune, conducătorul P.A.I.G.C. a plecat la o recepție oferită de Ambasada Poloniei, iar apoi, la ora 22,15 G.M.T. a sosit la domiciliul său unde la ieșirea din automobil a fost înconjurat de mai multe persoane, militanți ai P.A.I.G.C. El s-a zbătut cu disperare, dar a fost împușcat de Innocente Camil. Adjunctul lui Cabral, Aristide Pereira, a fost, de asemenea, capturat împreună cu alte cadre ale P.A.I.G.C. și transferați la bordul unei vedete. Cu acest vas, răpitorii și criminalul au reușit să iasă din portul Conakry, dar au fost reperați imediat de unități ale marinei Guineei, alertate de președintele republicii, Seku Ture. În zori, arată trimisul special al ziarului „Le Soleil", vedeta era adusă sub escortă la Conakry, iar membrii comandoului care au pus la cale acțiunea împotriva lui Cabral au fost întemnițați. Asasinul lui Cabral, Innocente Camil, e un fost institutor catolic, intrat în marina P.A.I.G.C. în 1969.

Sergiu Vlădescu, București. 1. Vom avea în vedere dorința dv. de a publica o hartă politică a lumii, dorință exprimată de numeroși alți cititori. 2. Groenlanda s-a aflat, între 1261 și 1721, sub control norvegian. După această dată, danezii au început să-i înlocuiască pe norvegieni în administrarea insulei, iar, odată cu separarea Danemarcei de Norvegia (1814), Groenlanda devine în fapt un teritoriu danez. În 1921, Danemarca își proclamă suveranitatea asupra insulei. După al doilea război mondial, la 5 iunie 1953, noua constituție daneză abolește statutul colonial al Groenlandei și consideră insula ca parte a Danemarcei, Groenlanda trimițîndu-și doi reprezentanți în Parlament. Într-un fel, situația aceasta se aseamănă celor existente în cazul Franței sau Olandei (cu teritoriile de peste mări) ori al Marii Britanii (cu statele asociate).

Dumitru Iancu, Tg. Jiu. 1. Miniștrii științei din 12 țări vest-europene, reuniți la Bruxelles, au hotărît, la 20 decembrie anul trecut, să creeze o Agenție spațială europeană, grupînd cele două organizații existente: ESRO (Organizația europeană, pentru cercetări spațiale) și ELDO (Organizația pentru construcția de rachete de lansare și sateliți), dar organismul unificat nu a fost încă înființat. De altfel, în hotărîrea de creare a organizației amintite era pus drept termen limită 1 ianuarie 1974, „dacă va fi posibil". După cum s-a anunțat, în cadrul aceleiași întruniri au fost abandonate unele proiecte vest-europene de cercetare spațială (racheta „Europa-3", spre exemplu), dar au fost prevăzute alte proiecte. 2. Prin acordul de la Cartagina a fost creat Grupul Andin. În nr. 49—50 din 1971 veți găsi informațiile solicitate în legătură cu unele organisme sud-americane. 3. Directorul executiv al Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltarea industrială (O.N.U.D.I.) este Ibrazim Helmi Abdel-Rahman. Consiliul dezvoltării industriale este format din 45 de membri, numiți de Adunarea Generală pentru o perioadă de trei ani, cu drept de a fi reales. Cum, la 31 decembrie 1971, a expirat mandatul a 15 membri, au fost aleși următorii înlocuitori: R.P. Chineză, Finlanda, R.F. a Germaniei, Grecia, Iran, Liberia, Marea Britanie, Mexic, Nigeria, România, Ruanda, Spania, Sri Lanka, Uruguay, Venezuela.

Donel Guiu, Drobeta-Turnu Severin; V. Paiu, Cîmpina. În nr. 6 al revistei am scris pe larg despre presupusa descoperire a scheletului lui Martin Bormann. Vă mulțumim pentru scrisoare.

Eugenie Cojocaru, str. Unirii nr. 2, Arad oferă celor interesați colecția completă a revistei „Lumea".

R. Iorga, Galați. 1. La încheierea războiului, pe teritoriul Vietnamului de sud se mai aflau, în afara trupelor americane, 38 000 de soldați sud-coreeni și 256 consilieri australieni. 2. Procesul lui Daniel Ellsberg (41 ani) — cercetător la „Massachusetts Institute of Technology" și membru al „Rand Corporation" (institut de prospectare cu ajutorul ordinatoarelor),

care a fotografiat documente secrete asupra războiului din Vietnam, oferindu-le spre publicare cotidianului „The New York Times", în iunie 1971 — s-a deschis în a doua parte a lunii ianuarie.

I. Vlad, Tîrgoviște. Am scris pe larg în cadrul acestei rubrici despre acțiunile din ultimul deceniu care au dus la hotărîrea autorităților australiene de a recunoaște, la 1 decembrie 1973, independența Papuasiei. Împreună cu arhipelagul Bismarck și Bougainville, cu grupul de insule Solomon și toate celelalte mărunte pămînturi care o înconjoară, această parte orientală a Noii Guinee are în total o suprafață de 475 000 kmp. și o populație de peste 2,5 milioane locuitori. Într-un interviu acordat buletinului „Information Unesco", Ebia Olewale, ministru al educației în Papua-Noua Guinee, a oferit cîteva interesante precizări privind viitorul statut al teritoriului: „La 1 decembrie 1973, guvernul australian va proclama solemn autonomia Papuei-Noua Guinee. În fapt, procesul durează de cîțiva ani: primul nostru parlament a fost ales în 1964 (64 de membri); cu prilejul unui nou scrutin, în 1968, 84 de deputați au fost aleși, iar în aprilie 1972 am ales un parlament cu 100 de membri și am format un guvern de coaliție. Ne guvernăm, prin urmare, singuri de pe acum. Nu avem încă o constituție, dar în luna august, a fost creată o comisie pentru redactarea proiectului unei constituții. Cred că, la o jumătate de an sau cel mult un an de la autonomie, Papua va fi pe deplin independentă. Există în Papua patru partide politice (care formează guvernul de coaliție). Principalele produse cultivate în scopuri comerciale sînt copra, cafea, cacao, ceai (se exportă în Marea Britanie, Japonia, S.U.A., Canada, Australia)".

M. Marcu, Cluj. În nr. 50 din 1972, am dat un răspuns în legătură cu tendințele către o reevaluare a monedei japoneze și excedentul balanței comerciale. Bilanțul făcut la începutul acestui an a arătat că acest excedent a atins 9 miliarde dolari în 1972, față de 7,8 miliarde în anul precedent. Ca urmare a datelor dezvăluite de studiile experților, guvernul nipon a hotărît să impună în mod autoritar limite exportului anumitor produse. Măsura, se pare, va duce la reducerea exporturilor totale ale țării, pînă în luna august, cu aproximativ un miliard dolari. Sînt atinse șapte categorii de produse, în principal aparate electronice.

Consiliul Executiv UNESCO

A. Iliescu, Alexandria. Consiliul Executiv U.N.E.S.C.O. pentru anii 1973 și 1974 cuprinde 40 de membri. Președinte este Fuad Sarruf (Liban), iar vicepreședinți dr. Gabriel Betancour Mejia (Columbia), Tooryalay Etemadi (Afganistan), dr. Josef Grohman (Cehoslovacia), dr. Ilmo Hela (Finlanda) și Blaise Senghor (Senegal). Actualul președinte al Consiliului Executiv s-a născut în anul 1900, a studiat la Universitatea americană din Beirut, al cărei vicepreședinte a fost timp de 15 ani, începînd cu 1952. A publicat peste 30 de lucrări, fiind un reputat om de litere; între 1927 și 1952, a condus mai multe reviste arabe și a fost colaborator al cotidianului egiptean „Al Ahram". Sarruf a fost membru fondator, secretar și vicepreședinte al Asociației egiptene pentru promovarea științei (1930—1952). Este membru al mai multor academii arabe și consilii de promovare a științei și culturii. A fost membru al delegației libaneze la UNESCO din 1960.

POSTA REDACȚIEI

Relațiile diplomatice și consulare ale României

Gh. Drăgan, București. Numeroși cititori au solicitat, ca și dv. o listă a statelor cu care România întreține relații diplomatice, pe care o oferim în cele ce urmează, deși ea a mai apărut în paginile revistei în anii trecuți. Lista cuprinde relațiile diplomatice și consulare ale României, începînd din momentul proclamării republicii. **1947 :** R.P. Albania, Argentina, Austria, Belgia, R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, Danemarca, Egipt, Elveția, Finlanda, Franța, Iran, Italia R.S.F. Iugoslavia, Luxemburg, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, R.P. Polonă, Suedia, S.U.A., Turcia, R.P. Ungară, U.R.S.S., Uruguay ; **1948 :** R.P.D. Coreeană, India, Israel ; **1949 :** R.P. Chineză, R.D. Germană ; **1950 :** Indonezia, R.P. Mongolă, R.D. Vietnam ; **1955 :** Siria (întrerupte la 24 august 1969 în mod unilateral de către Siria, relațiile diplomatice au fost restabilite în octombrie 1972) ; **1956 :** Birmania, Grecia, Islanda, Sudan (relații întrerupte unilateral de către Sudan la 20 august 1969 și restabilite în decembrie 1971) ; **1957 :** Etiopia, Republica Sri Lanka, R.A. Yemen ; **1958 :** Afganistan, Guineea, Irak ; **1959 :** Japonia ; **1960 :** Cipru, Cuba, Mali ; **1961 :** Brazilia, Ghana ; **1962 :** Algeria, Dahomey, Laos, Maroc ; **1963 :** Cambodgia, Kuweit, Tunisia ; **1964 :** Pakistan, Sierra Leone, Tanzania ; **1965 :** Chile, Iordania, Liban, Mauritania, Ruanda, Senegal, Somalia ; **1966 :** R.P. Congo, Nigeria, Republica Zair ; **1967 :** Canada, Coasta de Fildeș, Columbia, R.F. a Germaniei, Singapore, Spania (relații consular-comerciale), Venezuela ; **1968 :** Republica Africa Centrală, Australia, Burundi, Ecuador, Kenya, Malta, Republica Malgașă, San Marino (relații consulare), Nepal, Peru, Volta Superioară, R.P.D. a Yemenului, Zambia ; **1969 :** Bolivia, Ciad, Malayezia, Niger, Uganda, Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de sud, Noua Zeelandă ; **1970 :** Camerun, Costa Rica ; **1971 :** Gambia, Panama, Togo ; **1972 :** Republica Bangladesh, Botswana, Filipine, Gabon, Guineea ecuatorială, Liberia, Trinidad-Tobago.

Dimitrie Pal. Buzău. Papa Paul al VI-lea (pe numele său adevărat Giovanni Battista Montini) s-a născut la 26 septembrie 1897, la Concesio (Brescia). După ce și-a terminat studiile la seminarul din Brescia, la seminarul pontifical ecleziastic din Milano, la Universitatea Gregoriană din Roma este numit nunțiu apostolic la Varșovia, apoi secretar de stat la Vatican (1924-1937). După 1937, lucrează în strînsă colaborare cu cardinalul Pacelli (viitorul papă Pius al XII-lea). Între 1954 și 1963, e arhiepiscop de Milano. A fost ales papă în iunie 1963.

Relațiile algeriano-franceze

Al. Georgescu, București. În cadrul unei cuvîntări la lucrările Conferinței naționale a muncitorilor algerieni emigranți, desfășurate la Alger, președintele Algeriei, Houari Boumedienne, s-a referit la relațiile actuale dintre Algeria și Franța, subliniind că acestea nu suferă de pe urma nici unei constrîngeri ci, dimpotrivă, „totul ne face să considerăm că cele două țări trebuie să continue o cooperare și mai rodnică. Dacă în trecut factorii încordării existau, putem spune astăzi că între noi și statul francez nu există nici o problemă deosebită în litigiu. Singura care ar putea exista este aceea a stabilirii de raporturi permanente. Cu toate că se află pe două continente diferite — Africa și Europa — cele două țări ale noastre aparțin, totuși, unei regiuni importante, bazinul mediteraneean, care a constituit întotdeauna o legătură permanentă și un fel de trăsătură de unire între cele două maluri, de nord și de sud. Evocînd relațiile cu statul francez, putem, deci, spune că nu există nici un fel de problemă moștenită din perioada ocupației. Ultima și cea mai importantă problemă — a precizat președintele — a fost aceea a naționalizării petrolului, pe care o considerăm, în ceea ce ne privește, definitiv clasată și asupra căreia nu vom mai reveni".

Mihai Nucleanu, com. Aninoasa, jud. Gorj. 1. În nr. 4 am publicat în cadrul acestei rubrici o listă a statelor (în ordine cronologică) cu care R.D. Germană întreține relații diplomatice. La respectiva listă trebuie adăugate, se înțelege, statele la care vă referiți, care au stabilit ulterior relații diplomatice cu R.D. Germană. 2. În nr. 6 al revistei, am publicat un articol despre ipotezele potrivit cărora Bormann ar fi murit în 1945. 3. Regele Constantin încă nu s-a întors în Grecia. E greu de precizat dacă evenimentul va avea loc și cînd anume

Ștefan Dobre, București. Așa-numita „revoluție albă" începută în Iran, în urmă cu zece ani, prevede : abolirea regimului proprietății funciare existente înainte de 1963 ; naționalizarea pădurilor, care vor fi exploatate în folosul națiunii ; distribuirea, în compensație, către foștii proprietari funciari de capital pentru întreprinderi industriale de stat ; participarea muncitorilor la beneficiile întreprinderilor ; drept de vot femeilor ; crearea unei „armate a științei" ; crearea unei „armate a igienei", din tineri dispuși să servească la sate ca medici sau infirmieri ; crearea unei „armate a dezvoltării și reconstrucției", compusă din echipe tehnice oferind satelor serviciile de care nu dispuneau anterior ; crearea la sate a unor consilii însărcinate cu judecarea litigiilor locale de mai puțină importanță ; naționalizarea tuturor resurselor hidraulice ; renovarea regiunilor urbane și rurale ; reorganizarea totală a administrației și reforme ale învățămîntului.

H. Iliescu, București. Vă oferim harta solicitară a arhipelagului Westman și insulei Heymaey, pe care se află vulcanul Helgafell. Cifrele publicate de diferite ziare și agenții de presă au fost, într-adevăr, contradictorii : se vorbea fie de 5 000 locuitori, fie de aproape 8 000. (Au existat diferențe și la scrierea numelor respective). Se pare, însă, că cifra exactă a locuitorilor ar fi cea pe care am oferit-o cititorilor noștri, în nr. 6 ar revistei. Datorită măsurilor de evacuare rapidă a populației și șansei ca lava

să se scurgă inițial în partea opusă așezării Vestmannaeyar, nu s-au înregistrat victime. Insula este în întregime acoperită acum cu cenușă și tuf vulcanic și, în mare parte, cu lavă. Nu s-a hotărît încă nimic privitor la reîntoarcerea locuitorilor.

Ion Udrea, București. Recentele decese ale foștilor președinți americani Harry Truman și Lyndon Johnson au însemnat încheierea unei epoci din viața politică postbelică americane. Prilejul a fost subliniat de aproape toată presa americană prin publicarea fotografiei alăturate, document unic de arhivă, datat 18 noiembrie 1961, în care sînt surprinși patru președinți americani : John F. Kennedy, Lyndon Johnson, Dwight Eisenhower, Harry Truman, reuniți la funeraliile lui Sam Rayburn, președinte al Camerei Reprezentanților. În momentul actual, pentru prima oară după 1933, nu mai există un fost președinte american în viață.

POSTA REDACȚIEI

Barajul Inga

Florin Grigore, Balș, jud. Olt. Într-adevăr, barajul Inga de pe fluviul Zair, a cărui primă fază de construcție s-a încheiat anul trecut, va fi unul dintre cele mai mari din lume. La 24 noiembrie 1972, în cadrul unei ceremonii la care au participat opt șefi de stat din Africa, precum și alte importante delegații străine, s-a inaugurat primul baraj din marele complex hidro-electric de pe fluviul Zair. Evenimentul a fost apreciat de presa zaireză ca fiind cel mai important care a avut loc în această țară după dobîndirea independenței și alegerea generalului Mobutu ca președinte. Pe plan economic, complexul de la Inga reprezintă un punct de plecare în avîntul industriei zaireze. Despre posibilitatea căderii de apă de la Inga și mai ales despre debitul ei s-a vorbit încă înainte de începutul acestui secol. Astfel, revista „Remarques Africaines" citează pe geograful Wauters, care scria în 1885 : „Cine știe dacă aceste căderi de apă, care azi sînt un obstacol, nu vor deveni într-o zi o forță, un generator de electricitate care va distribui lumină și forță motrică în provinciile riverane ?" Ulterior au existat alte numeroase opinii despre posibilitatea construirii unei serii de baraje pe acest fluviu. Printre alții, colonelul Van Deuren, în urma unei ample prospecții, estima că potențialul energetic al fluviului Zair este capabil să alimenteze o industrie la scară mondială. Se pare că nu s-a înșelat deloc, întrucît pe fluviul Zair se află un loc, apreciat drept unic în lume, unde se poate construi un imens complex hidro-energetic. Debitul apei este de 25 000 mc pe secundă — cînd apele au nivelul cel mai scăzut — și 75 000 mc pe secundă — la nivelul maxim. De asemenea, fluviul are, pe o lungime de 15 kilometri în linie dreaptă, o cascadă naturală de 102 metri. Semnalăm, cu titlu de comparație, că Niagara are o lungime de 94 de metri, iar debitul apei este de 6 000 mc pe secundă. După începerea lucrărilor, complexul Inga a devenit și un veritabil orășel, a cărui populație a atins deja 13 000 de locuitori. La ora actuală, din întreg complexul a fost construit barajul Shongo cu o lugime de 592 metri, înalt de 50 metri. Lacul de acumulare are o capacitate de 1 300 milioane mc. Hidrocentrala este echipată cu șase turbine, avînd o putere de 50 000 kW, fiecare. Programul prevede montarea unor noi turbine, a căror putere totală va fi de avînd o putere de 50 000kW ceea ce ar însemna un potențial exploatabil de 250 miliarde kWh an. Costul întregului complex se ridică la 140 milioane dolari. Îndată după terminarea primei faze a barajului de la Inga I, au și început lucrările pentru construirea hidrocentralei Inga II. Ea va fi gata în 1976 și va furniza 1 200 000 kW destinați să alimenteze regiunea minieră Shaba (fosta Katanga). Dar pentru a ajunge la Shaba, o linie de înaltă tensiune, lungă de 2 000 kilometri, va traversa Zairul alimentînd astfel și alte numeroase centre industriale și agricole. Va fi una din liniile cele mai lungi din lume.

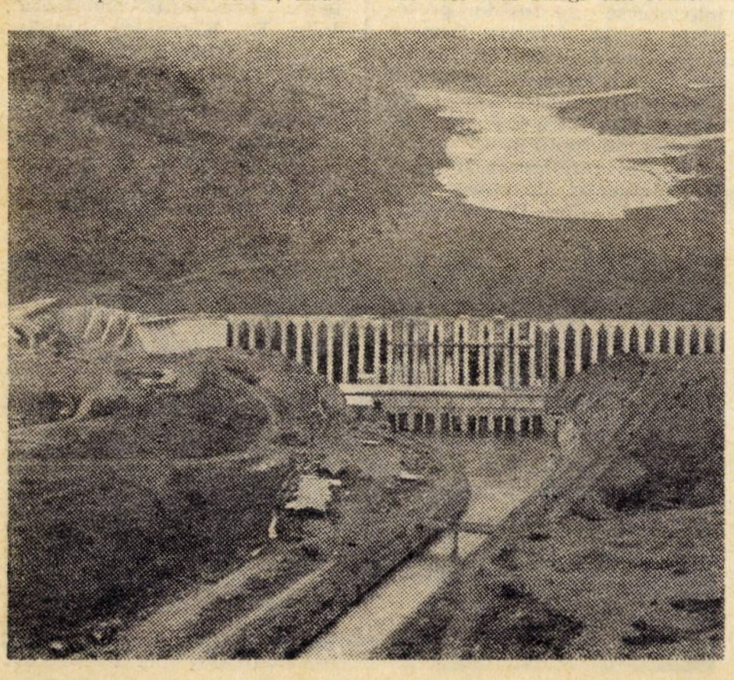

Întîlniri Heath-Brandt

Constantin Petrescu. Constanța. Vizita premierului britanic Edward Heath la Bonn, anunțată pentru 1 și 2 martie, nu este, într-adevăr, prima întîlnire dintre premier și cancelarul Willy Brandt. Cei doi șefi de guvern s-au mai întîlnit la Bonn, în aprilie 1971, la Londra, în mai 1971, din nou la Londra, în aprilie 1972, la München, în septembrie 1972 (cu prilejul Jocurilor Olimpice) și la Paris, în octombrie 1972 (cu prilejul conferinței la nivel înalt a membrilor și candidaților la Piața comună). Anunțul viitoarei întrevederi dintre cei doi oameni politici n-a fost însoțit și de amănunte privind agenda discuțiilor. În legătură cu călătoria la Washington a premierului britanic și stadiul relațiilor dintre Marea Britanie și Statele Unite vă sugerăm consultarea articolului publicat în acest număr.

Guverne belgiene

Pompiliu Dumitru, Brașov. Iată lista guvernelor belgiene de după cel de-al doilea război mondial : 26 septembrie 1944 — guvern Pierlot, 19 miniștri ; 12 februarie 1945 — guvern Van Acker, 18 miniștri ; 2 august 1945 — guvern Van Acker, 18 miniștri ; 13 martie 1946, — guvern Spaak, 16 miniștri ; 31 martie 1946 — guvern Van Acker, 19 miniștri ; 3 august 1946 — guvern Huysmans, 19 miniștri ; 20 martie 1947 — guvern Spaak, 19 miniștri ; 11 august 1949 — guvern Eyskens, 17 miniștri ; 8 iunie 1950 — guvern Duvieusart, 15 miniștri ; 16 august 1950 — guvern Pholien, 16 miniștri ; 15 ianuarie 1952 — guvern Van Houtte, 18 miniștri ; 23 aprilie 1954 — guvern Van Acker, 16 miniștri ; 26 iunie 1958 — guvern Eyskens, 16 miniștri ; 6 noiembrie 1958 — guvern Eyskens-Lilar, 21 miniștri ; 3 septembrie 1960 — guvern Eyskens-Lefèvre, 24 miniștri ; 24 aprilie 1961 — guvern Lefèvre-Spaak, 20 miniștri ; 28 iulie 1965 — guvern Harmel-Spinoy, 27 miniștri ; 19 martie 1966, guvern Vanden Boeynants-De Clercq, 23 miniștri ; 17 iunie 1968 — guvern Eyskens-Merlot, 29 miniștri ; 27 ianuarie 1969 — guvern Eyskens-Cools, 29 miniștri ; 21 ianuarie 1972 — guvern Eyskens-Cools, 29 miniștri. Noul guvern condus de Edmond Leburton împreună cu vicepremierii Leo Tindemans și Willy de Clercq, cuprinde 36 de miniștri.

Resurse geotermice

D. Antonescu, Arad. Uriașele resurse geotermice din Etiopia au fost descoperite, la capătul a 18 luni de cercetări, de către o echipă de experți ai Națiunilor Unite și tehnicieni etiopieni. Energia geotermică provine de la vaporii produși de apa subterană ce curge de-a lungul rocilor fierbinți ale regiunilor vulcanice. Se consideră că dacă se formează puțuri și vaporii sînt conduși către turbine pentru a produce energie electrică, o mare parte din nevoile de electricitate ale țării va fi satisfăcută. Experții O.N.U. consideră că sursa de energie geotermică descoperită în Etiopia e una din cele mai importante cunoscute în întreaga lume. Exploatările vor începe numai după ce vor fi terminate studiile amănunțite privind întinderea și bogăția resurselor.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef : Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 18.52.63 și 18.53.55. Telex 197. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate: prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" – serv. Import-Export Presă – București, Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. – 2001.

C.P.C.S.

COOP

Doriți să primiți la domiciliu ultimele noutăți editoriale, sau să vă asigurați, din timp, cărțile în curs de apariție ? Doriți să vă procurați cele necesare gospodăriei, fără a vă mai deplasa la magazine, economisind timpul prețios ? Nimic mai simplu !

Expediind o scrisoare, primiți prin poștă, atît cărțile dorite, cît și articole de îmbrăcăminte, cosmetice, electrotehnice, metalochimice și de uz gospodăresc.

Plata se face la primirea coletului. La cerere vi se trimit cataloage privind articolele pe care le puteți comanda.

Rețineți adresa :

UNIVERSALCOOP

str. Sergent Nuțu Ion nr.8—12, București, sect. 6 cu specificarea : „Comerțul prin coletărie" pentru mărfuri și „Librăria Cartea prin poștă" pentru cărți.

Cob - PCR

NOU
Un produs cu deosebite calităţi nutritive
corn flakes
fulgi de porumb
corn flakes
corn flakes
Se consumă cu lapte, smîntînă, frişcă, iaurt sau cu gem de fructe şi sirop de fructe
Poate fi folosit în supe, ciorbe, ceaiuri

Nr. 8 15 februarie 1973

LUMEA

CABINETUL DE ARTĂ SIBIU

Din actualitatea internaţională

HANOI

SANTIAGO DE CHILE

PARIS

TOKIO

WASHINGTON

Furtună monetară în Occident

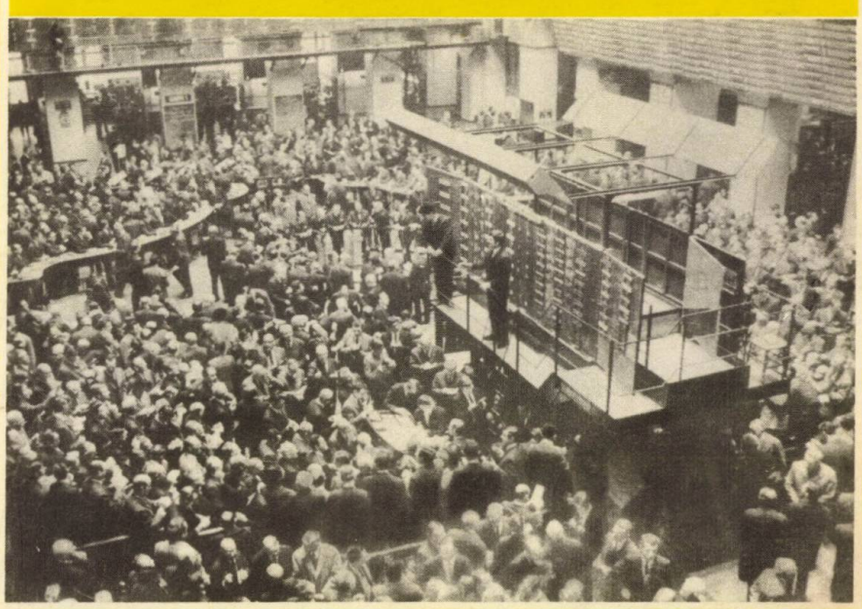

Reportaj pe glob **VARŞOVIA**

O filă bizară din cronica ultimului război

„EPISODUL HESS"

VIETNAM – pe calea îndeplinirii Acordului

La Hue (Vietnamul de sud). Reprezentanți regionali ai Comisiei internaționale de control și supraveghere discută pe teren amănunte tehnice

La 50 de mile sud-vest de Saigon, într-un sat din zonele eliberate. Localnicii înalță drapelul Frontului Național de Eliberare

Pe strada Cong Quynh din Saigon : sediul Comisiei internaționale de control și supraveghere

La Paris, din nou pe Avenue Kléber ; au loc discuții preliminare între cele două părți sud-vietnameze. Dinh Ba Thi (stînga), șeful adjunct al delegației Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de sud, și Nguyen Phuong Thiep, reprezentant al Saigonului

LUMEA

8 (486)

15 februarie 1973

ARTICOLE ŞI CORESPONDENŢE

Dolarul între două devalorizări. Ilie Şerbănescu 2
Vietnam. Pe calea aplicării Acordului. Liana Enescu 5
Santiago de Chile. Conţinutul puterii şi platforma de guvernare. Eugen Pop 6
Franţa. Accente noi în competiţia electorală. Paul Diaconescu 8
Tokio. Congresul P.S.J. şi frontul comun al stîngii. Florea Ţuiu 10
Orientul Apropiat. Activităţi diplomatice. Dumitru Constantin 11
S.U.A. – America Latină. Premise şi perspective. Adrian Comănescu 12
Terorismul aduce daune, nu soluţii. Anca Voican 18
„Afacerea Watergate". Constantin Alexandroaie 21
O filă bizară din cronica ultimului război : Noi dezvăluiri privind „episodul Hess". Nicolae Minei 24

BLOC-NOTES ECONOMIC

Noi tensiuni monetare în Occident. Costin C. Kiriţescu 4

INTERVIUL NOSTRU

Jivko Jivkov, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Bulgar, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al R.P. Bulgaria 9

PE URMELE ISTORIEI

Ecoul internaţional al luptelor muncitoreşti din '33. Dr. Ion Babici 14

REPORTAJ PE GLOB

Varşovia. Ştefan Zaides 16

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Neutralitate şi nealiniere. Tudor Mircea 20

1000 + 1 22

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Pravda, Le Monde, International Herald Tribune, The Times, Relazioni Internazionali, Afriques-Asie 26–29

PROFIL

Edgardo Mercado Jarrin, primministru al Republicii Peru 29

POŞTA REDACŢIEI 30–32

CABINETUL DE PARTID SIBIU

O NOUĂ şi puternică răbufnire a crizei valutare occidentale, declanşată de peregrinările speculative ale imensei mase de dolari acumulaţi în străinătate datorită deficitului prelungit al balanţei de plăţi americane. Printre consecinţele directe ale noii furtuni monetare, o nouă devalorizare a dolarului, o nouă flotare a yenului japonez etc. Evoluţia crizei valutare occidentale între cele două devalorizări ale dolarului la pag. 2. Economistul Costin C. Kiriţescu se referă la cauzele şi implicaţiile ei (pag. 4.)

IN ATENŢIA opiniei publice mondiale continuă să se afle situaţia din Vietnam, după semnarea documentelor din 27 ianuarie. Uriaşul efort constructiv în care s-au angajat oamenii muncii din R.D. Vietnam, cît şi activitatea organismelor create prin Acordul cu privire la Vietnam sînt prezentate în articolul din pag. 5.

DESPRE relaţiile S.U.A. cu ţările Americii Latine se fac afirmaţii contradictorii: oficial, atît la Washington cît şi la sud de Rio Grande se afirmă că ele au ocupat — şi mai ocupă încă — un loc aparte. În acelaşi timp, nu puţini sînt liderii politici latinoamericani care critică, sub diverse aspecte, politica S.U.A. faţă de America Latină. O analiză a situaţiei create la pag. 12.

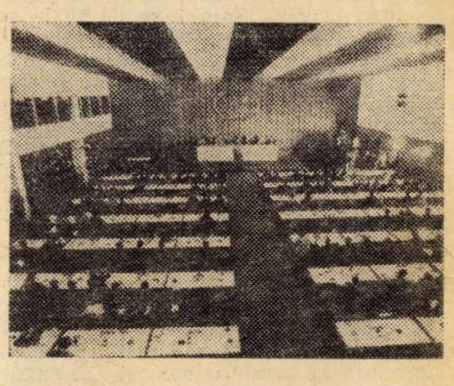

LUPTELE muncitorilor ceferişti şi petrolişti din România, din ianuarie-februarie 1933, au avut o profundă semnificaţie pe plan internaţional, stîrnind o puternică mişcare de solidaritate în rîndul a zeci de ţări ale Europei, Americii, Asiei şi Africii. Fiind îndreptate, deopotrivă, şi împotriva capitalului străin, a fascismului, ele au lovit în politica imperialismului mondial, avînd un efect încurajator pentru lupta clasei muncitoare de pretutindeni (pag. 14).

APROAPE zilnic, presa anunţă noi acte de violenţă, atentate, răpiri, deturnări, care pun în pericol securitatea populaţiei civile. De cuprindere internaţională, problema actelor teroriste preocupă statele şi guvernele prin intensificarea şi diversificarea formelor sale, prin necesitatea, în consecinţă, a întreprinderii de măsuri menite să contribuie la prevenirea şi combaterea lor (pag. 18).

Dolarul între două devalorizări

Decembrie 1971

Puternica izbucnire a crizei valutare occidentale declanşată în vara anului 1971, prin măsurile luate de Administraţia americană (suspendarea convertibilităţii în aur a dolarului, introducerea suprataxei de 10 la sută asupra importurilor), pare — în opinia unor economişti şi experţi occidentali — să piardă din intensitate. Ca urmare a unei serii de întrevederi între şefii de stat sau de guvern din principalele ţări occidentale se ajunge, la Washington, la un acord privind o realiniere generală a monedelor, considerată de natură să constituie un element de stabilitate. Preţul aurului creşte de la 35 la 38 dolari uncia, dolarul este devalorizat în proporţie de 7,89 la sută (S.U.A. sînt nevoite să recunoască astfel pierderile de poziţie ale monedei americane), iar, faţă de vechea paritate în raport cu dolarul, lira italiană şi coroana suedeză sînt revalorizate cu 7,47 la sută, francul francez şi lira sterlină cu 8,57 la sută, francul belgian şi florinul olandez cu 11,56 la sută, marca vest-germană cu 13,57 la sută, yenul japonez cu 16,88 la sută. Supraxaxa de 10 la sută asupra importurilor, introdusă de S.U.A. în august, este suspendată. Se decide lărgirea limitelor de fluctuaţie ale monedelor de la ± 1 la sută la ± 2,25 la sută în jurul parităţii. Nu se stabileşte nimic, însă, în privinţa reintroducerii convertibilităţii dolarului şi a acoperirii datoriilor externe ale S.U.A., acumulate masiv în străinătate datorită deficitului prelungit al balanţei de plăţi americane.

Primăvara anului 1972

Situaţia de pe pieţele de devize occidentale arată că între raporturile stabilite între monede (prin realinierea valutară convenită la Washington) şi raporturile reale dintre acestea sînt încă discrepanţe. De asemenea, creşterea spectaculoasă a preţului aurului pe piaţa liberă, pînă la 70 de dolari uncia, confirmă că noua relaţie aur-dolar (38 dolari uncia) este departe de a corespunde relaţiei reale.

Iunie 1972

Marea Britanie reintroduce, în faţa dificultăţilor sale economice, un curs fluctuant pentru lira sterlină.

Iulie 1972

Reprezentanţi ai principalelor ţări vest-europene se întîlnesc la Londra pentru a stabili principiile şi liniile unei reforme a sistemului valutar occidental. În ciuda divergenţelor între participanţi, se conturează, totuşi, un „front antidolar", preconizîndu-se : instaurarea unor cursuri fixe dar ajustabile ; egalitatea drepturilor şi obligaţiilor participanţilor ; reintroducerea convertibilităţii generale a monedelor ; crearea unui cadru pentru asigurarea expansiunii „controlate" a lichidităţilor (mijloacelor de plată) internaţionale ; asigurarea echilibrului permanent al balanţelor de plăţi ale ţărilor.

Septembrie 1972

Luările de poziţie din cadrul sesiunii Fondului Monetar Internaţional în legătură cu rolul aurului, dolarului şi al „drepturilor speciale de tragere" (D.S.T.) — principalul obiect al controverselor monetare interoccidentale — par să indice relevarea unor posibilităţi în vederea trecerii la discutarea concretă a problemelor reformei sistemului valutar. Nu se prevede, însă, nimic pe plan practic.

Octombrie 1972

Conferinţa la nivel înalt a Pieţei comune confirmă intenţia acestei organizaţii de a crea, pînă la sfîrşitul anului 1980, o uniune economică şi monetară, ca un ansamblu individualizat în cadrul sistemului valutar occidental, avînd o monedă unică şi capabilă să se afirme în raport cu dolarul. Deocamdată, însă, pozitiile „celor 9" sînt departe de a se alinia pe o platformă comună, atît în ce priveşte modalităţile de realizare a uniunii economice şi monetare, cît şi în ce priveşte preconizata „armonizare" faţă de problemele valutare interoccidentale şi faţă de reforma sistemului monetar.

Ianuarie 1973

Ca expresie a poziţiilor diferite ale ţărilor Pieţei comune în problemele valutare, Marea Britanie îşi face intrarea efectivă în cadrul acestei organizaţii menţinînd cursul fluctuant al lirei sterline, afectînd astfel, în special, funcţionarea mecanismelor agricole comunitare.

20 ianuarie 1973

În vederea blocării ieşirilor de capitaluri din ţară, care puteau găsi în exterior o fructificare mai ridicată în contextul creşterii nivelului dobînzilor (o creştere similară pe piaţa internă a fost refuzată pentru a nu descuraja relansarea economiei), Italia adoptă soluţia franceză: „piaţa dublă" a schimburilor valutare. Operaţiunile monetare decurgînd din tranzacţii comerciale (pentru care Banca Italiei intervine pe piaţă în scopul menţinerii cursului „lirei comerciale") sînt izolate astfel de operaţiunile provenind din tranzacţii necomerciale sau din speculaţii cu capitaluri (pentru care Banca Italiei nu mai intervine pe piaţă, lăsînd stabilirea cursului „lirei financiare" la latitudinea cererii şi ofertei).

22 ianuarie

Măsurile italiene joacă rolul unui „detonator". Din cumpărători de dolari (pe care-i solicitau în schimbul lirelor provenite din ţară), băncile italiene din Elveţia devin vînzători de dolari. Banca Elveţiei este nevoită să absoarbă aceşti dolari. Considerat într-o poziţie „forte", francul elveţian este foarte căutat. Masa imensă a dolarilor (lăsaţi în străinătate, de-a lungul anilor, prin deficitul balanţei de plăţi americane) şi aflaţi în prezent la dispoziţia unor societăţi industriale, bănci sau simpli particulari, în special de pe pieţele vest-europene, intră în acţiune. Prin prezentări personale sau chiar numai prin simple apeluri telefonice, sînt solicitate transferuri masive de fonduri din dolari în franci elveţieni. Într-o singură zi (22 ianuarie) : peste 500 milioane dolari. Masa monetară internă (deja sporită cu peste 40 la sută în numai cîteva luni) riscă să atingă proporţii primejdioase faţă de necesităţi, antrenînd puternice tendinţe inflaţioniste. Pentru a bloca intrările de dolari, este instituit un control strict al operaţiunilor valutare.

23 ianuarie

Controlul instituit se dovedeşte inutil. Masive cantităţi de dolari solicită în continuare transferurile în franci elveţieni. Pentru a nu mai fi nevoită să absoarbă aceste cantităţi de dolari (care generează tendinţe inflaţioniste), Banca Elveţiei renunţă să mai intervină pe piaţă (cumpărînd dolari). Francul elveţian intră, astfel, într-o perioadă de fluctuaţie, cursul său fiind stabilit direct de cerere şi ofertă.

1—2 februarie

Fenomenul afluxului de dolari speculativi se extinde asupra altor pieţe occidentale. Sînt vizate „monedele forte" în acest moment — adică cele cu o situaţie favorabilă sau cu perspective de a fi revalorizate (adică de a le creşte cursul de schimb). Imense transferuri în aceste valute (marca vest-germană, yenul japonez) sînt solicitate. Pentru a le face faţă, băncile centrale din R.F.G., Franţa, Japonia, Olanda, Anglia sînt nevoite să cumpere, în schimbul monedelor proprii, peste 1 miliard de dolari. „Băncile centrale — comentează «France Presse» — se află pe muchie de cuţit. Pe de o parte, ele nu vor să intervină în mod masiv pentru a nu înghiţi cantităţi excesiv de mari de dolari inconvertibili, pe de altă parte ele sînt nevoite să intervină pentru a calma o piaţă internaţională de schimburi care manifestă semne de nervozitate şi, în special, pentru a evita o nouă depreciere (şi eventual o devalorizare) a dolarului, fenomen ale cărui consecinţe comerciale ar fi serios nefavorabile tocmai partenerilor Statelor Unite". Agitaţia şi tensiunea pe pieţele de schimb vest-europene cresc. Agenţiile de presă vorbesc de o „criză majoră". Cursul dolarului scade aproape pe toate pieţele occidentale.

3 februarie

Tăcere absolută la Washington, ca şi cum — se notează în comentariile presei occidentale — nimic nu s-ar întîmpla. Avînd, în primul rînd, de cîştigat de pe urma unei devalorizări directe sau indirecte (prin revalorizarea „de jure" sau chiar „de facto" a altor monede) a dolarului — afirmă „Washington Post" — S.U.A. păstrează încă tăcere în legătură cu noua izbucnire a crizei monetare şi nu consideră că trebuie să ia, deocamdată, măsuri pentru temperarea ei. Suspendînd convertibilitatea în aur a dolarului şi avansînd ideea necesităţii unei reajustări „automate" a parităţilor în funcţie de „evoluţia pieţei", S.U.A. încearcă tocmai să determine celelalte ţări occidentale ca, în faţa afluxului de dolari pe pieţele lor interne, să se „descurce singure", cu alte cuvinte să-şi revalorizeze monedele, căutînd astfel să transfere asupra acestora costul salvării dolarului şi redresării balanţei de plăţi americane. Pentru că o revalorizare, producînd o „scumpire" relativă a exporturilor şi o „ieftinire" tot relativă a importurilor, afectează pe termen lung competitivitatea mărfurilor proprii în favoarea celei a mărfurilor străine.

3—4 februarie

R.F.G. refuză, deocamdată, revalorizarea mărcii, care i-ar afecta competitivitatea mărfurilor sale. În două zile, Bundesbank este nevoită să absoarbă peste 1 miliard de dolari. Pentru a bara noi intrări, este instituit un control deosebit de strict al operaţiunilor valutare cu străinătatea — implicînd un ansamblu de măsuri apreciate ca „draconice", în comparaţie mai ales cu „spiritul liberalist" în care erau concepute pînă în prezent relaţiile pe plan valutar ale R.F.G. cu exteriorul. Helmut Schmidt,

ministrul de finanțe vest-german, declară: „Aceste măsuri au fost dictate de necesitatea de a păstra actuala paritate a mărcii vest-germane... Cît despre o nouă fluctuație liberă a acesteia, ea ar fi însemnat, de fapt, o nouă revalorizare".

5 februarie

Descurajate, pentru moment, de baricadele vest-germane, capitalurile speculative se îndreaptă spre Tokio. Banca centrală a Japoniei cumpără aproape 300 milioane dolari, în încercarea de a evita revalorizarea yenului reclamată de S.U.A. (pe considerentul excedentului masiv al balanței comerciale și de plăți nipone).

6—7 februarie

În fapt, „digul" monetar ridicat de R.F.G. se dovedește inutil. Alte 3 miliarde dolari inundă piața vest-germană, ridicînd suma totală a intrărilor de capital în R.F.G. la 4,3 miliarde de dolari speculativi. Situația ajunge la paroxism : sînt solicitate împrumuturi în dolari pe piața eurodolarilor pentru a fi transferate în mărci vest-germane, în ideea unei revalorizări a acesteia care ar conferi deținătorilor ei dobîndirea unor cîștiguri suplimentare (ca urmare, dobînda la împrumuturile pe termen scurt pe piața eurodolarilor crește, într-o săptămînă, de la 6 la 25 la sută !). Autoritățile vest-germane se găsesc în fața dilemei : a absorbi dolari fără nici o limită, ceea ce ar anula eforturile pentru a combate inflația, sau a lăsa să fluctueze din nou marca vest-germană, ceea ce ar însemna o nouă revalorizare „de facto" a acesteia, cu toate consecințele ei, în special în plan economic extern. (Se vorbește de o revalorizare a mărcii sau cel puțin de introducerea unui curs fluctuant). Ziarul francez „La Nation" comentează : „Este vorba, fără îndoială, de un nou seism monetar. Masa de dolari, provenind din deficitele americane, se lansează la atac asupra monedelor vest-europene și japoneză. La drept vorbind, statele vest-europene nu prea mai au alternative posibile. Cum să suporte în continuare, asemenea perturbări ? Cum să le remedieze, fără a se expune unor severe sancțiuni economice ? Lucrurile se desfășoară în așa fel încît se poate emite părerea că, sub privirile îngăduitoare ale Statelor Unite stînd în expectativă, are loc o încercare de forță. În orice caz, se vede limpede că nemijlocit amenințată este însăși Comunitatea economică vest-europeană".

8 februarie

Prima reacție americană — apreciată drept „dură", avînd în vedere caracterul ei de „presiune economică și politică" : Herbert Stein, președintele Comitetului consilierilor economici ai Casei Albe, declară că partenerii comerciali ai S.U.A. trebuie să contribuie la reechilibrarea balanței comerciale (adică să-și revalorizeze monedele), în caz contrar S.U.A. „fiind nevoite să ia măsuri". Unele cercuri congresiste insistă ca Administrația să intervină oficial pe lîngă autoritățile vest-europene și japoneze spre a le determina să înceteze achiziționarea de dolari și, în schimb, să-și revalorizeze monedele.

9—10 februarie

Între timp, capitalurile speculative continuă asaltul asupra zidului restricțiilor monetare vest-germane. Alte 2 miliarde dolari intră în R.F.G., ridicînd suma totală la aproape 7 miliarde de dolari. De asemenea, Banca Japoniei cumpără încă 240 milioane de dolari. Cu amărăciune, France Presse notează : „În ultimă instanță, se poate spune că monedele «slabe» sînt acelea care dictează comportamentul «monedelor forte», ceea ce demonstrează debusolarea sistemului monetar". Cancelarul Willy Brandt susține necesitatea unei poziții concertate a Pieței comune față de actuala răbufnire a crizei monetare. O serie de soluții de moment sînt vehiculate : un curs fluctuant al mărcii vest-germane ; o revalorizare a acesteia ; o „flotare" concertată a monedelor vest-europene. Președintele Pompidou, cancelarul Willy Brandt și președintele Nixon mențin un contact telefonic direct și permanent. O serie de burse vest-europene, precum și cea japoneză, sînt închise.

11 februarie

Reuniune de „urgență maximă" la Paris : conținutul convorbirilor dintre Anthony Barber (Marea Britanie), Helmut Schmidt (R.F.G.) și Valéry Giscard d'Estaing (Franța) rămîne secret. Se comentează că, prin însăși convocarea acestei reuniuni (la inițiativă vest-germană), R.F.G. a pierdut practic nădejdea de a cîștiga, singură, bătălia împotriva speculațiilor monetare. Agențiile de presă exprimă, însă, îndoieli cu privire la realizarea unui consens. Interesele sînt diferite. „Le Figaro" apreciază că „divergențele valutare se transformă în divergențe politice". Sînt exprimate profunde nemulțumiri din partea oficialităților italiene, olandeze, belgiene pentru că nu au fost invitate să participe la reuniunea de la Paris. Guvernatorii băncilor centrale se întrunesc la Basel. Se anunță că Paul Volcker, ministru adjunct de finanțe al S.U.A., și Peter Peterson, fostul ministru american al comerțului, vor întreprinde, din indicația președintelui Nixon, călătorii într-o serie de țări vest-europene, precum și la Tokio.

12 februarie

Se vorbește de o nouă realiniere monetară : devalorizarea dolarului, devalorizarea lirei sterline, revalorizarea altor monede, printre care marca vest-germană, yenul japonez. Bursele stau în expectativă.

Consultările interoccidentale se multiplică. O reuniune secretă are loc la Paris cu participarea reprezentanților S.U.A., R.F.G., Franței, Italiei și Marii Britanii. Trimisul special al guvernului japonez, Takashi Hosomi, cutreieră capitalele vest-europene, purtînd convorbiri la Bonn și cu Paul Volcker, ministru adjunct de finanțe al S.U.A., aflat și el în Europa occidentală. Circulă zvonuri privind un nou „package deal" (soluție-pachet interoccidentală) de genul celei din 1971, implicînd devalorizarea dolarului și fluctuarea sau revalorizarea altor monede. George Shultz, ministrul de finanțe al S.U.A., anunță o conferință de presă în care va face „comunicări importante".

13 februarie

În timp ce bursele rămîn închise, Shultz face într-adevăr cunoscute măsurile adoptate de guvernul american : o nouă devalorizare a dolarului (de data aceasta cu 10 la sută, ceea ce ridică prețul oficial al unciei de aur la 42,22 dolari de la 38 dolari); S.U.A. încetează să mai susțină dolarul pe piețele externe, prin cumpărări sau vînzări de valute ; vor fi cerute Congresului împuterniciri în vederea reducerii obstacolelor tarifare și netarifare la importurile americane, dar și în vederea ridicării taxelor vamale la importuri din unele țări în cazul în care acestea „cunosc excedente importante în relațiile cu S.U.A." sau în cazul în care nu acordă „concesii satisfăcătoare" Statelor Unite ; sînt preconizate, de asemenea, eventuale măsuri privind impunerea de suprataxe și contingentări asupra importurilor care afectează unele industrii interne ; vor fi ridicate, pînă la sfîrșitul anului, restricțiile la investițiile de capital străin în S.U.A. Măsurile americane sînt interpretate ca indicînd, în primul rînd, încercarea S.U.A. de a echilibra balanțele, comercială și de plăți (o devalorizare generează ascendență comercială, „ieftinind" în mod relativ exporturile și „scumpind" în mod relativ importurile) precum și de a-și crea (prin acțiunile preconizate pe plan comercial) o „monedă de schimb" pentru obținerea unor concesii din partea țărilor vest-europene și Japoniei în cadrul viitoarelor negocieri comerciale și monetare. Celelalte țări occidentale urmează a comunica măsurile pe care le prevăd, la rîndu-le. Deocamdată, acestea par a fi următoarele : marca vest-germană și francul francez își mențin paritatea, dolarul canadian, lira sterlină britanică și francul elvețian vor continua să fluctueze, în timp ce yenul japonez și lira italiană vor intra în rîndul monedelor cu un curs de schimb fluctuant. Comentînd semnificația epilogului actualei izbucniri a crizei valutare, „New York Times" apreciază : „Acum nici măcar 18 luni, devalorizarea dolarului părea practic imposibilă. Ea a devenit astăzi un fapt obișnuit. Într-un singur an și ceva, moneda americană, «regele-dolar», a fost devalorizată în două rînduri, cu aproape 20 la sută. La 15 august 1971, după un deceniu de crize monetare care au bîntuit, cu o frecvență accelerată, lumea occidentală, președintele Nixon anunța în fața unei Americi și a unei lumi stupefiate că S.U.A. renunță la angajamentele lor monetare, punînd capăt sistemului instituit la Bretton Woods în 1944... În urmă cu doi ani, devalorizarea era o bombă politică. Ea pare astăzi o afacere obișnuită, care interesează pe tehnicieni".

Ilie Șerbănescu

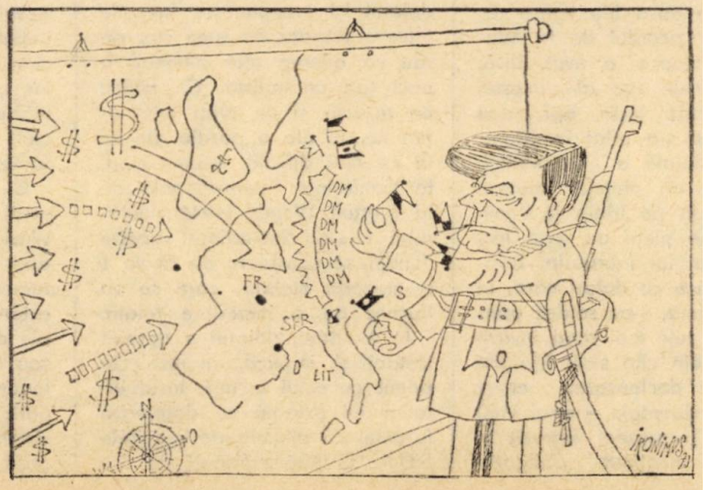

Helmut Schmidt : ministru al finanțelor (fost ministru al apărării) : în apărarea dolarului

(Din **Die Presse**)

Noi tensiuni monetare în Occident

Costin C. Kiriţescu

A trecut ceva mai mult de un an de la semnarea, la 18 decembrie 1971, a acordului monetar între cele zece mari puteri financiare occidentale, cunoscut şi sub denumirea uşor glumeaţă de „pacea de la Washington". Acest acord, care, pe plan strict monetar, prevedea realinierea parităţilor monetare ale principalelor monede capitaliste, în frunte cu dolarul S.U.A., a fost salutat atunci în declaraţii oficiale drept „cel mai important din întreaga istorie a relaţiilor valutare internaţionale", el urmînd să garanteze un echilibru monetar durabil în lumea capitalistă.

Timpul scurs de atunci este suficient pentru a pune faţă în faţă speranţele semnatarilor acordului cu realitatea în mers şi a constata în ce măsură aceste speranţe s-au înfăptuit.

Prima surpriză nu s-a lăsat prea mult aşteptată : la 23 iunie 1972, conducătorii Marii Britanii au hotărît — în pofida spiritului înţelegerilor de la Washington şi împotriva prevederilor statutare ale Fondului Monetar Internaţional — să lase cursul lirei sterline în voia pieţei, pentru a fluctua sub impulsul capricios al cererii şi ofertei, liber de orice intervenţie oficială. Înainte de această hotărîre, autorităţile monetare britanice aveau obligaţia, comună tuturor ţărilor cu monedă convertibilă, să menţină fluctuaţia cursurilor valutare în limite destul de strînse (±2,25% faţă de paritatea metalică) şi să intervină pe piaţă prin cumpărări, respectiv vînzări de valute, atunci cînd tendinţa era de depăşire a limitelor stabilite.

Este adevărat că, în săptămîna premergătoare hotărîrii amintite, Banca Angliei încercase să susţină cursul lirei sterline, vînzînd valute în valoare de peste 2,5 miliarde de dolari. Sacrificiu zadarnic, deoarece situaţia monedei britanice n-a putut fi redresată. Ca urmare, mecanismul intervenţionist al băncii centrale a fost abandonat şi, o dată cu acesta, unul din principiile de bază ale sistemului monetar internaţional a fost aruncat peste bord, nu numai în Anglia, dar şi în alte 16 state care i-au urmat exemplul.

Surprizele de acest gen s-au înmulţit în 1973. La 22 ianuarie, Italia a anunţat că introduce sistemul dublei pieţe valutare. Cu alte cuvinte, „lira valutaria" (destinată plăţilor curente de mărfuri şi servicii) se va vinde în continuare la cursul oficial, cu fluctuaţii permise numai în limitele stabilite şi controlate de Banca Italiei, iar „lira finanziaria" (destinată tranzacţiilor de capital) va avea un curs liber, format pe piaţă prin jocul cererii şi ofertei.

Iată, deci, că în Italia, una şi aceeaşi monedă are, în prezent, două cursuri diferite, ceea ce contravine unui alt principiu al sistemului monetar internaţional, privind unicitatea cursului valutar al monedelor convertibile. De altfel, Italia n-a făcut altceva în această privinţă decît să imite exemplul altor cîteva ţări, care au introdus şi ele, de nevoie, sistemul dublei pieţe valutare : Franţa, Belgia şi — într-o măsură mai redusă — Olanda.

Agenţiile de presă au mai anunţat că, la 23 ianuarie, autorităţile elveţiene au hotărît ca francul elveţian să fie lăsat să fluctueze liber pe piaţă. În felul acesta, ele au renunţat, ca şi Anglia, la menţinerea între anumite limite a cursului în franci elveţieni al dolarului şi al altor monede convertibile.

Este pentru a doua oară în şapte luni că Elveţia recurge la o asemenea măsură extremă de apărare a monedei naţionale. Desigur, nefiind membră a Fondului Monetar Internaţional, această ţară nu este în principiu obligată să respecte dispoziţiile statutare ale F.M.I. care, de fapt, sînt, totodată, principiile călăuzitoare ale sistemului monetar internaţional. Nu este, însă, mai puţin adevărat că Elveţia are un rol important în relaţiile valutar-financiare ale ţărilor vest-europene, ceea ce a făcut ca gestul ei să fie comentat şi interpretat pe larg în presa occidentală.

Fenomenul care a mobilizat cel mai mult atenţia opiniei publice occidentale şi a făcut să reapară în circulaţie termenul de criză valutară, prohibit în Occident printr-o înţelegere tacită de la acordul de la Washington încoace, a avut, însă, loc în primele zile ale acestei luni. De astă dată, epicentrul cutremurului s-a aflat în Republica Federală a Germaniei, mai precis pe pieţele valutare din Frankfurt pe Main şi Bonn.

Pe aceste pieţe au avut loc, la începutul lui februarie, tranzacţii haotice cu dolari care, în cele din urmă, s-au soldat printr-una din cele mai mari invazii de dolari din cîte s-au înregistrat de la declanşarea crizei valutare occidentale — anul 1960 — şi pînă în prezent. Întrucît în R.F.G. s-a menţinut obligaţia băncii de emisiune de a cumpăra valute străine pe piaţă atunci cînd cursul lor tinde să scadă sub limita inferioară stabilită, Bundesbank a trebuit să intervină, cumpărînd masiv dolari (peste 7 miliarde în numai cîteva zile), în încercarea de a împiedica prăbuşirea cursului acestuia. Oferte de dolari mai mari decît cele normale s-au înregistrat şi pe pieţele altor ţări, cum ar fi Belgia şi, îndeosebi, Japonia. În R.F.G., prima măsură de apărare luată de guvern a fost controlul mişcărilor de capitaluri, cu toată ostilitatea Bonn-ului faţă de intervenţionismul economic al statului.

La prima vedere, atît mişcările dezordonate de dolari pe anumite pieţe, îndeosebi vest-europene, cît şi măsurile de apărare adoptate de ţările respective par de neînţeles. În definitiv, dolarul a rămas ceea ce era şi înainte, adică o monedă care are la bază economia puternică a S.U.A. iar deprecierea lui inflaţionistă a fost, în 1972, cea mai redusă din tot Occidentul. Cît despre măsurile de apărare, nici o ţară vest-europeană nu se gîndeşte în momentul de faţă să pornească realmente un „război" monetar şi comercial împotriva Statelor Unite.

Încercînd să găsim totuşi un fir călăuzitor în aceste evenimente recente, am putea spune următoarele :

Pe banca acuzaţilor nu se găseşte dolarul ca monedă naţională a S.U.A., ci ca mijloc de rezervă şi de plăţi internaţionale. Ca monedă naţională, dolarul îşi îndeplineşte funcţiile interne tot atît de bine sau de rău ca oricare altă monedă a unei ţări capitaliste. Ca mijloc de rezervă şi de plăţi internaţionale, el are o poziţie din ce în ce mai dificilă. Atunci cînd, la Conferinţa internaţională de la Bretton Woods (1944), dolarului i s-au încredinţat aceste funcţii, se considera că el va fi o monedă stabilă, care se va bucura de o încredere totală.

În realitate, dolarul a devenit instabil şi, implicit, nu mai este primit cu ochii închişi. Instabilitatea lui externă se datorează faptului că dincolo de graniţele S.U.A. se află cantităţi de dolari care depăşesc nevoile de lichiditate internaţională. Excesul are la bază fabuloasele cheltuieli în străinătate ale S.U.A., determinate de importurile de mărfuri superioare exporturilor (deficitul balanţei comerciale pe 1972 este de 6,4 miliarde de dolari) şi mai ales din întreţinerea bazelor militare şi trupelor americane pe teritorii străine, de războiul din Indochina, de politica expansionistă a monopolurilor americane. Acest exces, combinat cu deprecierea inflaţionistă internă a dolarului, a făcut ca dolarul să devină, după afirmaţia lui „Journal of Commerce", respectabilul ziar de peste ocean, „a very sick currency" — o monedă foarte bolnavă.

Sumele uriaşe de dolari aflate pe diferite pieţe din afara S.U.A. în mîinile unor întreprinderi, bănci sau particulari sînt, din această cauză, extrem de mobile. Îndată ce se conturează o şansă de cîştig pe o piaţă oarecare, deţinătorii de dolari o asaltează pentru a profita de ea. A fost suficient zvonul că francul elveţian, marca vest-germană sau yenul japonez — monedele „forte" ale etapei actuale — se vor revaloriza în curînd, ca milioane sau miliarde de dolari să fie instantaneu transferate în asemenea monede în aşteptarea cîştigului din revalorizare. Mişcările uriaşe de fonduri dintr-o ţară în alta riscă să dezechilibreze şi mai mult situaţia economică şi financiară a ţărilor respective.

În faţa scăderii cursului dolarului pe pieţele externe, autorităţile americane s-au văzut nevoite ca, la numai 14 luni de la trecuta devalorizare, să consfinţească, printr-o nouă modificare oficială a parităţii (cu 10 la sută sub nivelul celei anterioare), pierderile de poziţie ale monedei americane. Dar, în urma acestei noi devalorizări, în timp ce turistul american va trebui să cheltuiască mai mult pentru o călătorie în străinătate, economia şi comerţul exterior ale S.U.A. vor resimţi într-un mod favorabil această măsură, devalorizarea contribuind la impulsionarea exporturilor şi la descurajarea importurilor. Paralel, competitivitatea externă a mărfurilor partenerilor comerciali ai Statelor Unite va fi afectată.

Cît despre reinstituirea convertibilităţii în aur a dolarului, Washingtonul menţine o tăcere absolută. În aceste condiţii, rătăcirile în masă ale dolarilor externi vor continua, iar măsurile de apărare luate de o ţară sau alta vor rămîne simple paleative. Soluţia se află în altă parte, în înlocuirea structurilor sistemului valutar, istoriceşte depăşit, care le provoacă.

VIETNAM

Pe calea aplicării Acordului

Uriașul efort constructiv în care s-au angajat oamenii muncii din R. D. Vietnam, evoluția lucrărilor organismelor create prin Acordul cu privire la Vietnam, traducerea în fapt a altor dispoziții ale Acordului — continuă să fie principalele centre de interes ale observatorilor situației din Vietnam după semnarea documentelor din 27 ianuarie.

Antrenați într-un imens efort de vindecare a rănilor create de îndelungații ani de război, de reconstruire, de restabilire și dezvoltare a economiei țării, oamenii muncii din R. D. Vietnam oferă astăzi minunate exemple de eroism și abnegație în muncă, reamintind succesele deosebite obținute în trecut pe frontul de luptă. Știri sosite de la Hanoi demonstrează că, răspunzînd chemării lansate de C.C. al Partidului celor ce Muncesc din Vietnam și guvernul R. D. Vietnam, muncitorii, lucrătorii din diferite ramuri de activitate au intensificat lucrările de refacere a orașelor și regiunilor devastate de război, au lucrat, zi și noapte, la repararea clădirilor și a mașinilor distruse de bombardamente, pentru ca procesul de producție, viața pașnică a oamenilor să poată fi reluate. Semnificativ pentru însuflețirea cu care s-a pornit la opera de reconstrucție este și faptul că indicii furnizați de numeroase întreprinderi din Hanoi au relevat depășirea cu mult a planului prevăzut pentru luna ianuarie.

Un moment aparte al zilelor deosebite pe care le trăiesc oamenii muncii nord-vietnamezi l-a constituit vizita primului secretar al C.C. al Partidului celor ce Muncesc din Vietnam, Le Duan, în regiunile sudice ale R. D. Vietnam. În cursul vizitei sale, Le Duan a arătat că „sarcina primordială a poporului vietnamez este, în momentul de față, de a consolida pacea, de a cere îndeplinirea Acordului semnat la Paris în problema Vietnamului, de a lupta pentru crearea unui Vietnam de sud independent, liber și cu adevărat democratic, de a îmbunătăți condițiile de viață, de a transpune în fapt înțelegerea națională, de a înainta pe calea reunificării pașnice a țării".

În legătură cu vasta operă de reconstrucție în Vietnamul postbelic, s-a desfășurat, între 10 și 13 februarie, vizita la Hanoi a consilierului special al președintelui S.U.A., Henry Kissinger, vizită definită astfel de Xuan Thuy, conducătorul delegației R. D. Vietnam la Conferința de la Paris : „Dr. Kissinger se află la Hanoi pentru a discuta cu guvernul R. D. Vietnam aplicarea articolului 8 al Acordului, privitor la contribuția Statelor Unite la reconstrucția Vietnamului de nord". La sosirea în Hanoi, după cele două escale de la Bangkok și Vientiane, Henry Kissinger a arătat că vizita sa are un caracter „de bunăvoință și reconciliere". În cursul vizitei, el a fost primit de premierul Fam Van Dong și a avut convorbiri cu alte oficialități nord-vietnameze. La 11 februarie, într-o declarație făcută la San Clemente, președintele Nixon a caracterizat întrevederile consilierului său ca serioase și și-a manifestat speranța ca ele să fie constructive.

O importantă prevedere a acordului de pace — schimbul de prizonieri — a început a fi tradusă în fapt la 12 februarie. Primul dintre cele două grupuri de prizonieri americani a cuprins 115 persoane militare și civile capturate și deținute în R. D. Vietnam, celălalt — 27 persoane capturate de forțele Frontului Național de Eliberare a Vietnamului de sud. Operația de eliberare a prizonierilor americani se desfășoară, conform înțelegerii la care s-a ajuns, în etape, întîi fiind remiși răniții și cei mai vechi capturați. Ultimii — se specifică — vor fi eliberați membrii echipajelor bombardierelor B-52, dintre care mulți au fost făcuți prizonieri în ultimele zile ale raidurilor din decembrie 1972.

În ceea ce privește dialogurile angajate prin prevederile Acordului de la Paris cu privire la Vietnam, atenția observatorilor s-a îndreptat, în primul rînd, asupra convorbirilor preliminare desfășurate la Paris de către reprezentanții Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de sud și ai administrației de la Saigon, pentru stabilirea condițiilor propice deschiderii consultărilor propriu-zise dintre cele două părți sud-vietnameze, menite să conducă, conform Acordului, la crearea Consiliului național de reconciliere și înțelegere națională și să deschidă, în acest fel, calea soluționării viitorului politic al Vietnamului de sud. Înaintea celei de-a treia ședințe, care a avut loc sîmbătă dimineața, Dinh Ba Thi, reprezentantul G.R.P. al Republicii Vietnamului de sud la convorbirile preliminare, declara : „Problema modalităților și a statutului conferinței consultative dintre cele două părți sud-vietnameze trebuie să fie rezolvate minuțios și concret, pentru a se evita eventuale fapte regretabile ce ar putea să se producă și să influențeze neplăcut consultările dintre cele două părți sud-vietnameze în viitor". După cum se știe, cu prilejul întrevederilor avute pînă acum, reprezentanții G.R.P. al Republicii Vietnamului de sud și ai Saigonului au ajuns să se pună de acord asupra unui anumit număr de puncte suplimentare de procedură, rămînînd, însă, numeroase probleme încă de rezolvat înaintea demarării discuțiilor decisive. Influențează, desigur, asupra ritmului cu care se înaintează spre o înțelegere, în cadru politic, a celor două părți, și felul în care evoluează raporturile lor în planul aplicării prevederilor cu caracter militar ale Acordului. Agențiile de presă au continuat, astfel, să semnaleze violări ale încetării focului din partea forțelor armate ale regimului saigonez, și incidente create de Saigon care au împiedicat buna desfășurare a activității Comisiei mixte militare cvadripartite. În legătură cu aceste acțiuni, Nguyen Thi Binh, a exprimat protestul G.R.P. al Vietnamului de sud și a declarat : „Din partea noastră, noi facem tot ce e posibil încît clauzele Acordului să fie aplicate și negocierile propriu-zise să înceapă între cele două părți sud-vietnameze."

Ca o concluzie a speranțelor și eforturilor depuse de poporul vietnamez în aceste săptămîni care au succedat semnării Acordului de la Paris, pot fi transcrise cuvintele lui Xuan Thuy, care, întrebat fiind de un ziarist italian, în cursul vizitei sale la Roma, dacă este pesimist sau optimist cu privire la viitor, a răspuns : „Facem tot ce ne este cu putință pentru ca o pace durabilă să fie instaurată în Vietnam. În acest scop, noi contăm pe ajutorul prietenilor noștri din lumea întreagă și, de asemenea, pe ajutorul poporului american, pentru ca toți să respecte acordurile de la Paris".

Precum era de așteptat, în contextul indochinez ecoul pozitiv al procesului de restabilire a păcii în Vietnam nu a întîrziat. După știrile agențiilor de presă un acord privind încetarea focului în Laos este iminent între Frontul Patriotic Laoțian condus de prințul Sufanuvong și guvernul de la Vientiane condus de prințul Suvanna Fuma. Acordul urmează a fi semnat în zilele următoare.

Liana Enescu

Plecarea delegației militare a guvernului R. D. Vietnam la Saigon, pentru a participa la Comisia mixtă militară cvadripartită, a fost precedată de ceremonia condusă de generalul Vo Nguyen Giap

SANTIAGO DE CHILE

Președintele Allende și miniștrii, în ședință la o mare întreprindere textilă, recent naționalizată : „Ex-sumar" (peste 4 000 de muncitori)

Conținutul puterii și platforma de guvernare

Corespondență de la Eugen Pop

La Santiago de Chile, ziaristul are posibilitatea de a veni în contact direct cu manifestările vii ale unor fenomene exprimînd procesul unei noi deveniri istorice. Dincolo de faptul politic „la zi", care uneori și în anumite momente nu poate reflecta decît parțial acest proces, apare tendința obiectivă a progresului istoric, exprimată de lupta revoluționară, de angajarea maselor, alături de guvernul popular, în bătălia pentru noi structuri economice și sociale, corespunzătoare aspirațiilor și intereselor majore ale națiuni.

O asemenea interpretare se cere a fi dată și evenimentelor legate de apropierea alegerilor parlamentare de la 4 martie. De fapt, întreaga campanie electorală reflectă, ca o puternică lupă, imaginea confruntării dintre forțele de stînga — care, împreună cu alte categorii democratice ale populației, susțin politica Unității Populare — și cele conservatoare care, dispunînd, încă, de putere politică și economică și de mari mijloace propagandistice, pun totul la bătaie în încercarea, anacronică, de a întoarce înapoi sau, cel puțin, de a opri roata istoriei.

Campania electorală a Unității Populare urmărește două obiective fundamentale, corelate între ele : 1) reafirmarea liniei programatice pe care se bazează politica guvernului și schițarea principalelor ei expresii în viitorii ani ; 2) intensificarea activității guvernamentale atît prin noi inițiative legislative bazate pe programul Unității Populare, cît și prin analizarea unor probleme cu caracter economic, menite să ducă la consolidarea gestiunii întreprinderilor din sectorul public. Este vorba în acest caz și de lichidarea unor lipsuri a căror discutare președintele a considerat-o necesară și utilă, chiar în această perioadă, ilustrîndu-se, astfel, hotărîrea de a se întări spiritul de răspundere, de a se găsi soluții, la timp, problemelor care se ridică în sfera producției și administrației.

Presa chiliană a reflectat pe larg vizitele președintelui Allende la întreprinderea naționalizată „Ex-sumar" și dezbaterea economică ce s-a desfășurat, sub conducerea lui, cu cadrele superioare din administrația de stat. Recent, guvernul a înaintat parlamentului un proiect de lege prin care se urmărește asigurarea unui statut juridic pentru întreprinderile naționalizate și soluționări definitive pentru untățile care se află sub controlul guvernamental. S-au luat o serie de măsuri pentru combaterea speculei. În acest scop, a fost înființat Consiliului național al distribuției și comercializării.

În acest context de preocupări politice laborioase, a avut loc adunarea populară de pe „Estadio Nacional" din Santiago (5 februarie), la care a fost prezentată platforma de guvernămînt pentru următorii ani. Sarcinile și obiectivele acestei perioade au fost prezentate într-o amplă cuvîntare rostită de președintele Salvador Allende și într-o expunere a lui Rafael Augustin Gumucio, președintele Partidului federativ al Unității Populare. Cuvîntarea președintelui Allende este apreciată ca un document politic de mare însemnătate, în care se abordează — sub aspect teoretic și practic — problemele de bază ale procesului revoluționar, în cadrul căruia „profilul chilian este modelat de popor cu nădejde și încredere".

Allende a precizat din nou, în cuvîntarea sa, concepția asupra transformărilor structurale din Chile, potrivit tradițiilor istorice și realităților concrete ale țării. „Calea chiliană spre socialism, a spus Allende, a vrut și vrea să asigure evoluția antiimperialistă și anticapitalistă, evitînd războiul civil și distrugerile materiale și umane. Dar un sector al opoziției din interior și din afară, imperialismul, întreprinderile transnaționale și grupările profasciste și ultrareacționare vor să lichideze însăși democrația noastră burgheză".

Și în alte lucrări anterioare, cu referiri de ordin teoretic, Allende sublinia că sistemul instituțional din Chile (în care o pondere importantă au prerogativele șefului statului — regimul prezidențial îi conferă nu numai puterea executivă, dar și funcții de colegislator) oferă posibilitatea unor schimbări esențiale în instituționalitatea însăși, cu instrumente pe care chiar constituția le oferă. Dar opoziția, în interiorul căreia se manifestă o tot mai mare vehemență antiguvernamentală, urmărește nu numai închiderea acestor canale instituționale (dovadă — respingerea în Congres a unor importante proiecte de lege prezentate de guvern cu privire la aria socială din economie, înființarea ministerelor familiei și mărilor, sancționarea delictelor economice), dar chiar fracturarea tiparelor actuale ale vieții politice, pentru a impune o soluție de forță. Acesta a fost scopul urmărit, dar eșuat, al așa-numitei greve patronale din octombrie, care a lăsat, totuși, răni serioase în viața economică. Aceleași scopuri se urmăresc prin speculă și prin neglijarea investițiilor în diferite întreprinderi. „Odată create dificultățile economice, spunea Allende, vor să paralizeze corpul politic al țării ; vor ca guvernul să rămînă fără apărare, victimă a haosului economic și financiar și fără posibilități de a-l corija. Dar poporul chilian nu va tolera împiedicarea efortului său pentru îndeplinirea programului, am spus-o și o repetăm — poporul nu are nevoie de violență. Poporul nu dorește să folosească forța. A demonstrat-o în timpul grevei din octombrie. Poporul a cooperat cu forțele de ordine și cu forțele armate pentru a face să fie respectată legea. Acest inalt nivel de responsabilitate politică nu înseamnă că poporul este demobilizat, că poporul nu este vigilent. Nu înseamnă că eu, președintele, nu voi utiliza toate resorturile pe care

constituția mi le conferă pentru a opri tentativa lașă a fascismului. Nu înseamnă că poporul nu va răspunde contrarevoluției cu violența revoluționară. Vom folosi legea. Vom folosi forța pe care constituția o concepe ca apărătoare a vieții noastre instituționale și ca garanție cetățenească. Dar vom folosi — dacă cumva ating sau vor încerca să treacă peste aceste limite juridice — marea mișcare de nestăvilit a poporului organizat, disciplinat, conștient, hotărît să apere revoluția, să apere Chile, viitorul chilienilor".

Allende s-a oprit în cuvîntarea sa asupra conținutului schimbărilor structurale și a expresiilor concrete pe care le dobîndesc transformările de această natură în Chile. Ele înseamnă în condițiile unei țări ca Chile — care a moștenit o economie subdezvoltată, cu toate efectele ei sociale — eradicarea dominației exercitate de oligarhia internă și de monopolurile imperialiste. Relația subdezvoltare-dependență se înlocuiește cu raportul dintre efortul pentru dezvoltare și independență economică a țării. Guvernul popular a restabilit suveranitatea națională asupra principalei bogății a țării — cuprul — și a preluat controlul asupra pozițiilor strategice din economie și din sistemul bancar. În sectorul economic controlat de stat, spune Allende, producția a crescut, în perioada 1970-1972, cu 17 la sută. De reforma agrară s-au bucurat sute de mii de familii țărănești. S-au operat schimbări importante în distribuirea venitului național, a fost coborît indicele șomajului de la 8 la 3,9 la sută (niciînd în trecut, Chile nu a avut acest nivel de folosire a brațelor de muncă), s-a extins rețeaua instituțiilor de învățămînt (în școlile elementare au fost cuprinși 98 la sută din numărul total al copiilor de vîrstă școlară, cifră, de asemenea, fără precedent), amplificîndu-se, totodată, sistemul prevederilor sociale.

Procesul schimbărilor impulsionate de puterea populară în direcția făuririi unei noi societăți reprezintă mersul înainte general al țării, dar, în același timp, arăta Allende, trebuie înfruntate o serie de dificultăți — pe care el le-a apreciat circumstanțiale sau cu caracter conjunctural — ca inflația și greutățile întîmpinate de populație în domeniul aprovizionării. Președintele Allende sublinia, în explicarea fenomenului inflaționist, prezența acestuia în majoritatea țărilor cu regim capitalist și acțiunea factorilor care au dus la accelerarea lui în Chile : malformațiile structurale din economie moștenite de guvernul popular ; agresiunea imperialistă a companiei „Kennecott", care a influențat asupra scăderii creditelor ; obligațiile decurgînd din povara uriașă a datoriilor externe, preluate de la administrații anterioare, care, la rîndul lor, au impus restricții în contractarea creditelor ; integrarea în piața de consum a unui număr de 6—700 000 de persoane (familiile celor peste 200 000 de oameni care au fost încadrați în producție). La cauzele enumerate se adaugă valul speculei, concomitent cu dezinteresul pentru investiții din partea unei categorii de industriași, care, deși au foarte serioase rezerve financiare, nu le investesc în producție, dîndu-le o destinație de „capital speculativ" care acționează pe piața neagră. „Poporul trebuie să înțeleagă acești factori, spunea Allende, pentru a avea conștiința a ceea ce se cere, astăzi, de la toți chilienii. Un mare efort comun, un spirit de sacrificiu comun, al tuturor chilienilor, pentru a învinge — într-o perioadă care nu va fi scurtă — acest proces inflaționist".

Într-un context în care opoziția nutrește planuri revanșiste, acționînd în această direcție cu toate mijloacele politice și economice de care dispune, forțele creatoare ale națiunii sînt interesate ca aceste planuri să fie reduse la eșec în toate manifestările lor. „Procesul revoluționar din Chile, spunea Allende, este de o importanță istorică atît de mare, încît nu aparține numai partidelor Unității Populare și nici chiar numai poporului chilian. Milioane de bărbați și femei din lume urmăresc procesul nostru". Relevînd importanța sarcinilor politice și economice ale revoluției, președintele Allende a cerut întărirea Unității Populare, consolidarea unității politice și sindicale a forțelor care constituie baza guvernului.

În cuvîntarea de deschidere a mitingului de pe „Estadio Nacional", președintele Partidului federativ al Unității Populare, Rafael Augustin Gumucio, a avut considerații ample pe această temă. „Ofensiva frontului stîngii, spunea Gumucio, necesită ca primă sarcină lupta pentru unitate. Unica unitate autentică și necesară este aceea care se realizează în jurul consensului pentru aprecierea caracterului global al procesului revoluționar, aceea care se realizează în jurul consensului strategic și tactic. Eu știu, tovarăși, că abordarea acestei teme este dificilă și că ar fi mai comod și cu mai puține riscuri să o eviți, aducînd laude unității teoretice. Frontul Unității Populare a dat dovezi, în trecutul apropiat, că unitatea stîngii este efectivă și eu îi întreb pe vechii conducători ai stîngii dacă au visat, înainte de 1970, că se va produce o unitate atît de solidă și de completă ca cea pentru aprobarea unui program comun și desemnarea aceluia care este alesul nostru — Salvador Allende. Să avem grijă ca acest instrument să nu fie știrbit. Să continuăm a merge înainte, căci a merge înainte înseamnă a rectifica".

Obiectivele politice ale campaniei electorale, la care ne-am referit, se îmbină cu cele din sfera producției. Cuvîntările rostite de Allende și Gumucio acordă o mare atenție creșterii eficienței economice, luptei pentru economisirea de devize prin eforturi susținute în industrie și în agricultură. Allende a înfățișat, în cuvîntarea sa, planurile de dezvoltare industrială pentru următorii ani. Cu credite în valoare de 600 de milioane de dolari, obținute din țările socialiste și din alte țări, se vor face investiții pentru construirea de noi întreprinderi industriale, porturi pescărești, hidrocentrale. Există un număr de 100 de proiecte în acest sens. De noile unități industriale vor beneficia numeroase provincii chiliene, creîndu-se noi surse de producție și de ocupare a brațelor de muncă.

Conținutul puterii și sarcinile cuceririi ei depline au fost, de asemenea, în centrul expunerilor politice de pe „Estadio Nacional". Pentru îndeplinirea acestei sarcini, aprecia Allende, „poporul și guvernul său vor trebui să realizeze cea mai profundă transformare — cunoscută în istoria țării — în instituțiile politice, economice și administrative". Pe această cale trebuie să se obțină combaterea speculei, acaparărilor, a inflației și creșterea economică neîntreruptă. „O singură cale există pentru aceasta. Toată puterea pentru oamenii muncii, pentru popor. Aceasta este conținutul platformei noastre. Chile necesită schimbarea structurii statului burghez, incapabil să ordoneze viața noastră colectivă și să asigure marile soluții pentru problemele de azi. Întreaga putere pentru oamenii muncii, pentru popor înseamnă construirea unei noi ordini instituționale, înseamnă crearea statului popular, democratic, național, antiimperialist și revoluționar".

În fața dorinței și interesului opiniei publice de a se comunica cu ea în dialogul politic național, cuvîntarea președintelui Allende a produs o impresie profundă. În ziarele democratice, în cercurile politice se subliniază că, în timp ce alianța electorală a opoziției reprezintă o coaliție incoerentă, fără principii, bazată numai pe ostilitatea față de puterea populară, forțele de stînga au prezentat, prin însuși glasul președintelui republicii, stadiul realizării unui program concret, constructiv, deschizător de noi orizonturi pentru națiunea chiliană. „Avem de partea noastră, spunea Allende, rațiunea legalității. Avem forța revoluționară a oamenilor muncii. Sîntem un popor demn și independent, suveran pe destinul său".

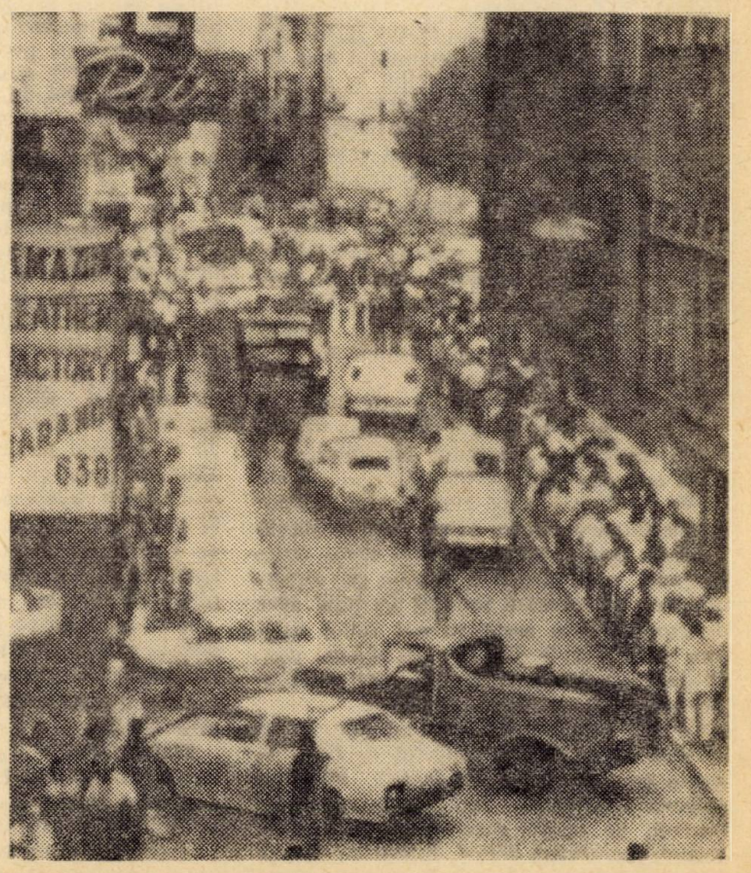

Tensiune la Montevideo, capitala Republicii Uruguay. Conflict între armată și guvern. Motivul : numirea unui nou ministru al apărării. La protestele militarilor, președintele Bordaberry acceptă demiterea cerută

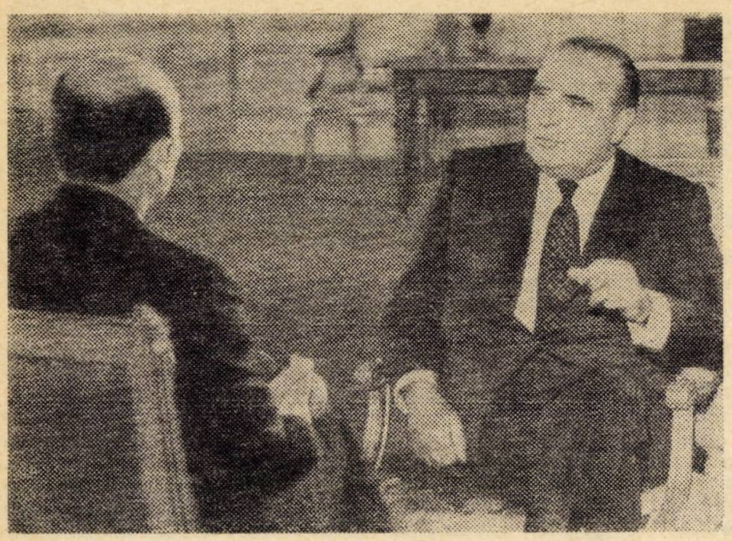

Președintele Franței, Georges Pompidou, în convorbirea acordată televiziunii franceze, s-a referit pe larg la apropiatele alegeri ←

Georges Marchais, secretar general al Partidului Comunist Francez, vorbind la mitingul organizat recent de P. C. F. la Palatul Sporturilor de la Porte de Versailles →

PARIS

Accente noi în competiția electorală

Corespondență de la Paul Diaconescu

Luni, la ora zero, a început, conform prevederilor Constituției franceze, campania oficială pentru alegerile legislative care se vor desfășura, în două ture de scrutin, la 4 și 11 martie. Ora zero a constituit, totodată, ultimul termen pentru înscrierea candidaților. După cum anunța luni la prînz postul de radio „France—Inter", aproximativ 31 200 000 de alegători vor avea de ales 474 de deputați, din 3 140 de condidați, aceasta numai în metropolă, în afara departamentelor și teritoriilor de peste mări. Cifra candidaților constituie un record, depășind cu aproape o treime numărul înregistrat la ultimele alegeri legislative din 1968.

Cum se explică această „inflație de candidaturi", cum o denumește ziarul „Le Monde" de marți ? Prin evantaiul larg de formații politice care participă la alegeri, pe de o parte. Pe de altă parte, dintr-un motiv cu caracter mai curînd tehnic decît politic. În acest sens, este citat cazul Corsicăi, unde pentru 3 locuri de deputat s-au înscris 105 candidați ! Cifră din care 69 sînt candidaturi fictive, ilustrînd ostilitatea tuturor grupărilor politice din insulă față de utilizarea mașinilor de votat, nou introduse, cu titlu experimental, într-un număr de departamente : aceste mașini sînt concepute pentru un număr de maximum 15 candidați...

Dar afluența neobișnuită de candidaturi se explică, în primul rînd, prin importanța capitală a alegerilor legislative din acest an. Apropiata confruntare electorală se va desfășura, după cum se știe, în condițiile în care, pentru prima oară în istoria Franței, forțele stîngii se află strîns unite în jurul unui program comun de guvernămînt. La acordul semnat în iulie 1972 de comuniști și socialiști s-a raliat ulterior Mișcarea Radicalilor de stînga, constituindu-se astfel unul din polii magnetici ai vieții politice franceze.

Ce reprezintă acest element nou, în ce măsură modifică el raportul de forțe în arena confruntării electorale ? Păstrînd rezerva cuvenită față de numeroasele sondaje de opinie care se fac în Franța, trebuie remarcat, totuși, faptul că ele au indicat în ultimele luni ascensiunea continuă a Uniunii stîngii. Astfel, sondajul publicat miercuri, 7 februarie, de ziarul „Le Figaro" releva că 47 la sută din alegători înclină să voteze pentru formațiile stîngii, în vreme ce numai 36 la sută se declară favorabili candidaților majorității. Mai recent, ziarul „L'Aurore" de luni consemna rezultatele altui sondaj, în care stînga obținea tot 47 la sută din intențiile de vot, iar majoritatea doar 35 la sută. Nu întîmplător, probabil, primul ministru Pierre Messmer a declarat într-un interviu apărut luni în ziarul britanic „The Times" că „miza alegerilor din martie constă în opțiunea între două modele diferite de societate".

Faptul că un eventual succes al stîngii unite a devenit o ipoteză de lucru în calculele și previziunile oamenilor politici din Franța este confirmat și de ultima luare de poziție a președintelui Georges Pompidou. Într-o convorbire transmisă joi seara la posturile de radio și televiziune, șeful statului francez s-a referit pe larg la apropiatele alegeri. Observatorii au subliniat diferența esențială dintre conferința de presă acordată de președinte la 9 ianuarie și ultima sa intervenție. Dacă, în urmă cu o lună, Georges Pompidou a lăsat oarecum impresia că nu dorește să coboare în arena înfruntării politice, de data aceasta el s-a prezentat ca un apărător al instituțiilor existente și, implicit, al actualei majorități. El a spus : „De 15 ani încoace, Franța trăiește o mare aventură. Singura mea speranță, singura mea dorință este aceea de a o ajuta să continue ascensiunea sa în liniște și în pace civilă".

Ziarul „Combat" comentează astfel intervenția șefului statului francez : „Președintele consideră că o victorie a stîngii ar amenința instituțiile actuale și lasă să se înțeleagă că nu va ține seamă de această eventuală victorie". Revista „Le Point" reia această ipoteză punînd întrebarea : „Ce va face **exact** domnul Pompidou ? Va forma un guvern minoritar ? Va dizolva Adunarea Națională ? Sau va demisiona pentru a provoca o alegere prezidențială ?"

Iată, dintr-odată, trei necunoscute, care sînt în funcțiune de o **a patra :** rezultatul alegerilor din martie.

Rămînînd însă la analiza textului, din intervenția președintelui Pompidou se reține cîteva elemente noi : afirmînd că alegerile legislative constituie un duel între Uniunea stîngii și „toți ceilalți", șeful statului francez a recunoscut locul important pe care-l reprezintă Uniunea stîngii în viața politică a țării, forța de atracție pe care o exercită în păturile largi ale electoratului. Totodată, în aceeași frază chiar, se remarcă intenția președintelui de a atrage de partea majorității „Mișcarea reformatorilor", în care s-au asociat partidul radical prezidat de Jean-Jacques Servan-Schreiber (din care s-a desprins însă aripa de stînga) și centriștii din opoziție prezidați de Jean Lecanuet. Cu alte cuvinte, el sugerează o viitoare majoritate lărgită, extinsă spre centru.

Comentînd interviul președintelui Pompidou, secretarul general al Partidului Comunist Francez, Georges Marchais, a declarat : „Partidului Comunist Francez va rămîne hotărît de partea legalității și a democrației, neprecupețind nici un efort pentru ca voința exprimată democratic, prin sufragiul universal, să fie respectată". În același timp, François Mitterrand, primul secretar al Partidului Socialist, a afirmat, luni după-amiază, într-o conferință de presă că stînga va accepta legea alternanței democratice și se va înclina în fața voinței poporului. Liderul socialist și-a exprimat speranța că președintele Franței va trage, ca șef de stat și nu ca șef de partid, concluziile viitoarei consultații electorale.

Începută oficial luni la ora zero, campania electorală va constitui, după aprecierile tuturor observatorilor, un duel politic pasionant.

Principalele sarcini ale celui de-al şaselea cincinal

Jivko Jivkov

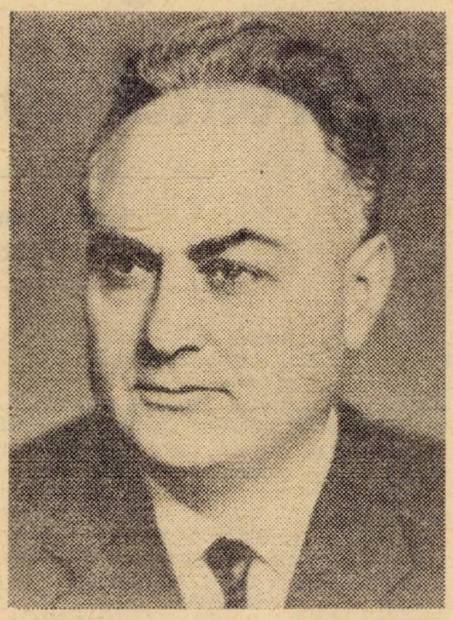

Jivko Jivkov, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Bulgar, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri şi preşedinte al părţii bulgare în Comisia mixtă bulgaro-română de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică, a acordat revistei „Lumea" un interviu.

— V-am ruga să sintetizaţi direcţiile principale ale dezvoltării economiei bulgare în cursul celui de-al şaselea cincinal.

— Etapa actuală de dezvoltare a economiei noastre se caracterizează prin ritmuri înalte şi stabile, care permit îndeplinirea sarcinii social-economice principale a celui de-al şaselea cincinal — de a se asigura în mod complex şi optim satisfacerea cerinţelor materiale şi spirituale crescînde ale poporului, ridicarea conştiinţei lui socialiste.

Rezultatele de pînă acum ale îndeplinirii planului privind cel de-al şaselea cincinal sînt optimiste. Este suficient să citim unele date asupra anului trecut. Planul unic pentru dezvoltarea social-economică a ţării pe 1972 a fost îndeplinit cu succes la indicatorii de bază, iar la unii — şi depăşit.

Cu peste 6,5 la sută a crescut productivitatea socială a muncii, ceea ce a asigurat peste 95 la sută din creşterea venitului naţional.

Producţia industrială a marcat o creştere de 8,3 la sută faţă de anul 1971, iar producţia agricolă (după date preliminare) a crescut cu 4,8 la sută. Anul 1972 înregistrează un record la recolta medie de grîu la hectar — 3 710 kg. Recolta medie de porumb la hectar este 4 310 kg.

Veniturile reale ale populaţiei au crescut cu patru la sută. Este îndeplinit şi planul de schimburi externe de mărfuri. S-au obţinut succese şi la alţi indicatori.

Rezultatele bune obţinute în anul 1972 sînt rod al întrecerii socialiste a întregului popor, pentru îndeplinirea şi depăşirea atît a planului de stat, cît şi a planurilor de întîmpinare pe care colectivele de muncă le-au adoptat la începutul anului.

Plenara din decembrie a Comitetului Central al partidului a aprobat programul naţional pentru ridicarea în continuare a nivelului de trai al poporului. Plenara a hotărît creşterea veniturilor populaţiei, perfecţionarea sistemului de retribuire a muncii, realizarea apropierii treptate a cîştigurilor sociale ale ţăranilor de veniturile muncitorilor şi altor salariaţi, preluarea treptată de către stat a întreţinerii copiilor, sînt prevăzute, de asemenea, dezvoltarea accelerată a producţiei de bunuri de larg consum, îmbunătăţirea structurii fondului de mărfuri, ameliorarea organizării comerţului, perfecţionarea planificării şi mecanismului economic, dezvoltarea, în continuare, a relaţiilor sociale, a democraţiei socialiste ş.a. Plenara a hotărît să se accelereze construcţia de locuinţe, în aşa fel încît problema locuinţelor în oraşe să fie rezolvată pînă în anul 1980.

Hotărîrile plenarei din decembrie stau la temelia activităţii guvernului, care a adoptat programul concret pentru transpunerea lor în viaţă.

Pe linie ascendentă se va dezvolta economia noastră şi în anul 1973. Planul prevede ca volumul producţiei industriale să crească cu 9,9 la sută faţă de anul 1972. În ritmuri mai înalte faţă de cele medii se vor dezvolta construcţia de maşini — 19,2 la sută, industria chimică şi de cauciuc — 22 la sută, industria petrolieră — 16,6 la sută. Producţia agricolă trebuie să crească cu 7,4 la sută. Măsuri importante vor fi întreprinse în domeniul social. Se prevede creşterea salariilor mici şi ale unor categorii de muncitori, învăţători şi profesori, medici.

Direcţiile principale ale dezvoltării, atît în cursul acestui an cît şi în următorii ani ai cincinalului, sînt determinate de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Bulgar : intensificarea generală a activităţii, ridicarea productivităţii sociale a muncii şi eficienţei economiei naţionale prin modificări progresive în structura producţiei, accentuarea concentrării şi specializării ei, accelerarea procesului tehnico-ştiinţific, reconstrucţia tehnică şi modernizarea capacităţilor existente, mecanizarea şi automatizarea complexă, introducerea metodelor şi tehnologiilor industriale în agricultură, folosirea mai raţională a resurselor materiale şi spirituale.

Îndeplinirea celui de-al şaselea plan cincinal al Republicii Populare Bulgaria se realizează în condiţiile dezvoltării şi adîncirii pe mai departe a relaţiilor economice cu alte ţări socialiste frăţeşti, în cadrul cărora şi cu Republica Socialistă România, în deplină concordanţă cu prevederile programului complex al C.A.E.R.

— Acum, cînd cea de-a X-a sesiune, jubiliară, a Comisiei mixte şi-a încheiat lucrările, cum apreciaţi dezvoltarea relaţiilor economice şi a cooperării tehnico-ştiinţifice dintre ţările noastre, în lumina indicaţiilor date de tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Todor Jivkov cu prilejul întîlnirilor care au avut loc anul trecut ?

— În cursul anului 1972, au avut loc două întîlniri între conducătorii noştri de partid şi de stat — tovarăşii Todor Jivkov şi Nicolae Ceauşescu, în cadrul cărora au fost rezolvate problemele cele mai importante ale colaborării noastre economice şi tehnico-ştiinţifice şi s-au trasat direcţiile pentru îmbinarea eforturilor celor două ţări în domeniul economic. A fost semnat protocolul privind folosirea complexă a potenţialului hidroenergetic al Dunării şi construirea în comun a complexului hidrotehnic Belene—Cioara.

Construirea în comun a complexului hidrotehnic pe Dunăre corespunde pe deplin spiritului programului complex al C.A.E.R. Acesta este unul dintre cele mai mari obiective realizate sub semnul prieteniei dintre Bulgaria şi România şi va avea o mare importanţă pentru dezvoltarea, în continuare, a cooperării economice dintre ţările noastre, pentru extinderea şi întărirea legăturilor multilaterale şi a colaborării dintre popoarele bulgar şi român.

Pentru îndeplinirea hotărîrilor adoptate la cel mai înalt nivel în cursul anului 1972, au avut loc întîlniri între miniştri, miniştri adjuncţi, directori generali de uniuni şi directori de centrale industriale din cele două

În cadrul industriei construcţiilor mecanice bulgare, un deosebit accent se pune pe ramura maşinilor electronice de calcul. În imagine : controlul maşinilor de calcul „3—U.T.—151"

țări. Au fost puse de acord programe privind colaborarea pe termen lung. Au fost precizate condițiile și posibilitățile pentru înfăptuirea specializării și cooperării în producție și în diferite subramuri ale economiei celor două țări.

De la 17 la 19 ianuarie 1973, la Sofia a avut loc sesiunea a X-a, jubiliară, a Comisiei mixte bulgaro-române de colaborare economică și tehnico-științifică ; ea e sintetizat rezultatele activității depuse pentru punerea de acord a problemelor privind lărgirea colaborării, specializării și cooperării dintre cele două țări, a adoptat programul pentru proiectarea și pregătirea construcției complexului hidrotehnic Belene-Cioara și a trasat ample măsuri pentru adîncirea, pe mai departe, a colaborării economice și tehnico-științifice dintre țările noastre socialiste.

— Care sînt, după părerea dv., domeniile și formele colaborării economice și tehnico-științifice, care au cele mai bune perspective de dezvoltare în anii următori ?

— Cele mai mari perspective pentru dezvoltarea legăturilor economice și tehnico-științifice se conturează în domeniul construcțiilor de mașini, industriei chimice, turismului ș.a. Formele de bază ale acestei colaborări sînt coordonarea planurilor curente și de perspectivă, adîncirea specializării și cooperării în producție, construirea în comun a unor capacități, formarea de colective pentru cercetări științifice, birouri de proiectare-construcții, institute de cercetări științifice ș.a.

Într-un cuvînt, vom adînci colaborarea economică în spiritul și prevederile programului complex, adoptat la sesiunea a XXV-a de la București, și a programului nostru bilateral.

— Ce ne puteți spune despre însemnătatea colaborării economice, despre dezvoltarea relațiilor tradiționale de prietenie și colaborare dintre țările noastre vecine, pentru statornicirea unui climat de pace și securitate în Balcani și, în general, în Europa ?

— Prietenia dintre țările noastre datează de veacuri. În cursul anilor de construcție socialistă, legăturile tradiționale ale prieteniei frățești, colaborarea multilaterală și relațiile de bună vecinătate dintre Republica Populară Bulgaria și Republica Socialistă România se dezvoltă cu succes.

Sesiunea a X-a, jubiliară, a Comisiei mixte bulgaro-române de colaborare economică și tehnico-științifică a coincis cu o altă mare aniversare : la 16 ianuarie, acum 25 de ani, a fost semnat de Ghiorghi Dimitrov și Gh. Gheorghiu-Dej primul tratat de prietenie, colaborare și ajutor reciproc dintre Republica Populară Bulgaria și Republica Socialistă România, care a pus temelii puternice noilor relații frățești dintre cele două țări vecine, angajate pe drumul construcției socialiste.

O dată cu dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice se dezvoltă și relațiile noastre politice și culturale.

Temelia dezvoltării relațiilor noastre multilaterale o constituie noul tratat de prietenie, colaborare și ajutor reciproc încheiat în cursul lunii noiembrie 1970 între Republica Populară Bulgaria și Republica Socialistă România și semnat de tovarășii Todor Jivkov și Nicolae Ceaușescu. Acest tratat nu constituie numai baza relațiilor de bună vecinătate dintre țările noastre socialiste, ci și un aport important pentru înțelegere în Balcani și, în general, în Europa. Prin aceasta, statele și popoarele noastre aduc o contribuție la întărirea societății socialiste, garanția cea mai sigură a menținerii păcii în lume.

Constantin Amariței

TOKIO

Congresul P. S. J. și frontul comun al stîngii

Corespondență de la Florea Țuiu

Congresul național al Partidului Socialist din Japonia — ținut săptămîna trecută la Tokio, cu participarea a circa 400 de delegați din întreaga țară — solicită din partea observatorului o atenție specială. Nu numai pentru că, spre deosebire de congresele anilor precedenți, ținute într-o atmosferă oarecum întunecată de pierderi electorale masive, i-a luat locul, ca urmare a cîștigurilor realizate la alegerile din decembrie, un anumit optimism — dar, mai cu seamă pentru că, în acest climat, programul adoptat definește ca principal obiectiv de acțiune realizarea unui front comun al partidelor de opoziție.

Tonul lucrărilor a fost dat de președintele partidului, Tomomi Narita. În cuvîntarea rostită la deschidere, el a subliniat că P.S.J. are îndatorirea de a depune eforturi în vederea constituirii unui asemenea front comun, apt să traducă în fapt aspirațiile electoratului către dezvoltarea noului curs al politicii externe, către democratizarea vieții economice și sociale pe plan intern.

Lucrările congresului s-au desfășurat într-o atmosferă relativ calmă, necunoscută în ultimele reuniuni similare ale P.S.J. La aceasta a mai contribuit și faptul că aripa de dreapta a partidului, grupată în jurul fostului secretar general, Saburo Eda, nu a mai reușit să exercite practic nici o influență, acceptînd cu amărăciunea înfrîngerii că actuala conducere — Tomomi Narita, președinte, și Masashi Ishibashi, secretar general — care, sprijinită de aripa stîngă, a reușit să dirijeze cu abilitate pe socialiști în ultimele alegeri generale, se bucură de încrederea majorității partidului. Aripa dreaptă a fost pusă într-o minoritate atît de categorică, încît nu a reușit să trimită nici un reprezentant în Comitetul Central Executiv ales de congres și alcătuit din 23 de persoane. Pentru meritele lor, recunoscute deschis de congres, Narita și Ishibashi au fost realeși, pentru al doilea termen, în cele mai înalte posturi ale partidului.

În cuvîntarea sa, Narita a arătat că, în concepția P.S.J., este de dorit alcătuirea unui front comun al întregii opoziții, adică o alianță în care să intre P.C.J., P.S.J., Komeito și P.S.D. După cum se știe, partidul comunist consideră, de asemenea, necesară realizarea unui front comun, dar cu o mai precisă fizionomie de stînga.

Trebuie amintit aci că partidul socialist, care a cîștigat un număr de mandate, s-a menținut pe primul loc în rîndurile opoziției, deși nu a recuperat toate cele 140 de locuri pe care le deținuse cîndva în Camera Reprezentanților (are azi 118), că partidul comunist a repurtat în aceleași alegeri o victorie majoră (38 de locuri față de 14 cîte avea în Camera Reprezentanților), ceea ce l-a adus pe locul doi în rîndul partidelor opoziției.

Tomomi Narita

Revenind la consensul celor două partide privind frontul comun al stîngii, deosebirile privesc componența unui atare front : în timp ce P.S.J. este pentru participarea tuturor partidelor opoziției (P.S.J., P.C.J., Komeito și P.S.D.), P. C. Japonez propune un front unit al forțelor progresiste, la care să participe în principal P.C.J. și P.S.J., împreună cu alte forțe care s-ar declara de acord cu neutralizarea Japoniei, prin abrogarea Tratatului de securitate japono-american ; renunțarea la politica economică și socială favorabilă capitalului monopolist, promovarea unei politici de apărare a nivelului de viață al cetățenilor ; o opoziție fermă față de tentativele de reînviere a militarismului.

Cu siguranță că dezvoltarea raporturilor dintre Partidul comunist și Partidul socialist din Japonia, crearea unui front comun de luptă ar fi de natură să sprijine interesele clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii niponi, să aducă o contribuție însemnată la accelerarea traducerii în viață a aspirațiilor poporului japonez spre bunăstare și progres, pace și colaborare internațională.

Programul politic al P. S. J. adoptat de congres pentru anul în curs, accentul prioritar pus pe realizarea frontului comun, voința de a stabili contacte și schimburi de opinii cu partidul comunist, orientarea în aceste direcții a noului Comitet Central Executiv ar putea, într-adevăr, să confere celui de-al 36-lea Congres al P.S.J. valoarea unui moment de seamă în evoluția acestui partid. Un prim test : alegerile locale pentru Adunarea reprezentativă a orașului Tokio, care vor avea loc în iunie. Apoi, alegerile parțiale parlamentare din vara anului viitor.

Activități diplomatice

Călătoria în Statele Unite a regelui Iordaniei, Hussein, și vizita la Moscova a lui Hafez Ismail, consilier special al președintelui Egiptului, sînt cele două evenimente asupra cărora s-a concentrat atenția atît a observatorilor politici cît și a agențiilor de presă. Desigur, nu excludem, în același timp, luările de poziție, oficiale mai ales, înregistrate în aceste zile în aproape toate capitalele din regiune.

Regele Hussein, aflat de la începutul săptămînii trecute în Statele Unite, a anticipat cu trei săptămîni vizita primului ministru israelian, Golda Meir — fapt care, la rîndul său, a sporit semnificațiile actualei călătorii a regelui iordanian. Înainte de a pleca la Washington, el se referise la cîteva din problemele conflictului din Orientul Apropiat și, într-un amplu discurs radiotelevizat, arătase, printre altele, că forțele armate iordaniene au fost plasate sub ordinele comandamentului inter arab unificat (înființat la 28 ianuarie în cadrul reuniunii de la Cairo a miniștrilor apărării din țările arabe), subliniind că această decizie „completează coordonarea în toate domeniile a țărilor arabe aflate în confruntare cu Israelul". Deși, cu același prilej, Hussein precizase că la Washington el nu va vorbi „în numele nici unui stat sau conducător arab", nu puțini comentatori de presă au avansat ideea potrivit cărora, dată fiind o anume ameliorare a relațiilor Iordaniei cu celelalte țări arabe angajate în conflict, suveranul hașemit, care întreține în mod tradițional bune relații cu S.U.A., ar putea prezenta și face înțelese la Washington și punctele de vedere ale R.A.U. și Siriei. Aceasta mai ales pentru că discuțiile sale cu președintele Nixon urmau să aibă loc la cîteva zile după încheierea întîlnirilor de la Cairo ale miniștrilor arabi ai apărării și, respectiv, de externe. În acest context, ni se pare potrivit a arăta că, la Cairo, șeful diplomației iordaniene fusese primit personal de președintele Sadat — fiind primul contact la acest nivel dintre cele două țări după ce, în martie 1972, Egiptul a rupt relațiile diplomatice cu Iordania în semn de protest față de proiectul regelui Hussein vizînd crearea unui Regat Arab Unit.

Cît privește convorbirile pe care Hussein le-a avut la Washington, se presupune că în cursul lor, suveranul hașemit a cerut interlocutorilor săi să exercite presiuni mai susținute asupra Israelului pentru ca planul de reglementare interimară propus de Statele Unite să constituie o primă etapă spre aplicarea integrală a rezoluției Consiliului de Securitate din 1967. De asemenea, pe plan bilateral, el a cerut menținerea ajutorului economic și militar pe care S.U.A. îl acordă Iordaniei. După cum transmitea agenția France Presse, Hussein ar fi obținut acordul de principiu al guvernului american de a cumpăra două escadrile de avioane de vînătoare supersonice F-5e, care vor înlocui aparatele britanice Hawker-Hunter — demodate.

Alte amănunte asupra convorbirilor din Statele Unite cît și referitoare la intențiile de viitor au apărut într-un interviu acordat de Hussein cotidianului american „Evening Star-News". Referindu-se la atitudinea S.U.A., el a spus că „pentru moment, Statele Unite se mulțumesc să asculte și să privească, dar ele și-ar putea concretiza inițiativele după ce președintele Nixon va primi, la 1 martie, pe Golda Meir, primul ministru israelian". Cu același prilej, Hussein și-a exprimat dorința de a-l întîlni pe președintele egiptean Sadat pentru a discuta perspectivele reglementării politice a conflictului arabo-israelian. „La ora actuală, există în țările arabe un interes adevărat pentru soluții durabile ale conflictului cu Israelul", — a declarat Hussein.

După cum a anunțat agenția T.A.S.S., în același interviu Hussein ar fi declarat că „Iordania este gata să înceapă convorbiri de pace separate cu Israelul, fără a aștepta o hotărîre a Egiptului în acest sens", anunțînd, totodată, că „între partea iordaniană și partea israeliană au avut loc convorbiri preliminare", dar „acestea nu au dus, totuși, la nici un rezultat".

Pe de altă parte, într-un alt interviu acordat televiziunii americane, cît și într-o declarație difuzată de postul de televiziune din Amman, Hussein a respins afirmațiile care i-au fost atribuite de „Evening Star News" și a subliniat că „poziția Iordaniei este clară și neschimbată. Noi năzuim spre reglementarea generală a crizei din Orientul Apropiat în limitele rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967 și salutăm orice inițiativă pozitivă în această direcție". În continuare, suveranul a arătat că „Iordania respinge soluțiile parțiale, întrucît este conștientă de responsabilitatea pe care o are în fața fraților arabi și consideră că problema arabilor este o problemă generală". La rîndul său, ministrul iordanian de externe a dezmințit categoric informațiile publicate de presa americană, potrivit cărora Iordania ar intenționa să negocieze o pace separată cu Israelul.

Comentînd în „Le Monde" călătoria lui Hussein în S.U.A., sub titlul „Un optimism pus la încercare", Eric Rouleau scria că „președintele Nixon s-ar fi angajat, nu numai o dată, pe lîngă regele Hussein să-l ajute să reglementeze conflictul cu Israelul înainte de sfîrșitul anului 1973". Cît privește optimismul lui Hussein, acesta este motivat de ziaristul francez prin „convingerea regelui iordanian că, odată cu încheierea războiului din Vietnam, destinderea internațională va continua favorizînd și reglementarea politică a conflictului israelo-arab".

Cu mult interes a fost urmărită și vizita de patru zile pe care Hafez Ismail, consilierul special al președintelui egiptean, a efectuat-o la Moscova. Planificată inițial să dureze numai 48 de ore, călătoria s-a prelungit. În timpul ei, Hafez Ismail a avut o lungă întrevedere cu Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., și mai multe convorbiri cu ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., Andrei Gromîko. După cum precizează comunicatul publicat la sfîrșitul vizitei, „părțile și-au reafirmat hotărîrea de a lupta activ pentru o reglementare echitabilă în Orientul Mijlociu pe baza îndeplinirii tuturor prevederilor rezoluției 242 a Consiliului de Securitate. A fost subliniată necesitatea retragerii trupelor israeliene de pe toate teritoriile ocupate în 1967 și a asigurării drepturilor legitime ale poporului palestinian ca o condiție fundamentală pentru instaurarea unei păci echitabile și durabile. Partea egipteană a declarat că este hotărîtă să obțină o reglementare generală a problemei Orientului Mijlociu și că respinge orice planuri de reglementare pe baza unei așa-zise soluții parțiale".

Joia trecută, tot la Moscova, Hafez Ismail l-a întîlnit pe Gunnar Jarring, mediatorul O.N.U. în Orientul Apropiat și ambasadorul Suediei în U.R.S.S. După cum arată unele agenții de presă, se pare că este pentru prima oară cînd Jarring a avut o convorbire de acest gen cu o personalitate egipteană de rang atît de înalt, care vizitează U.R.S.S. De obicei, mediatorul O.N.U. se întreținea cu personalitățile arabe, în vizită oficială la Moscova, numai în timpul recepțiilor. Pornind de la aceste amănunte, mai multe agenții de presă n-au exclus ideea unei posibile relansări a misiunii Jarring, ceea ce, după opinia lor, s-ar încadra într-o mare ofensivă diplomatică declanșată de Egipt în vederea reglementării crizei.

Dumitru Constantin

CASA ALBĂ. Richard Nixon și regele Hussein

S.U.A. — AMERICA LATINĂ

Premise și perspective

Adrian Comănescu

După încheierea acordului privind încetarea războiului din Vietnam, unul din cele mai frecvente subiecte de discuție la Washington îl constituie viitoarele priorități ale politicii externe americane. Se citează des o declarație atribuită cînd președintelui Nixon, cînd consilierului său Henry Kissinger, potrivit căreia anul 1973 va fi anul Europei. Foarte mulți observatori, precum și unele înalte oficialități, afirmă însă că S.U.A. își vor concentra eforturile diplomatice, în lunile care urmează, asupra conflictului din Orientul Mijlociu.

Mai sînt și alte probleme externe acute care au fost neglijate din cauza războiului din Vietnam și care reclamă atenția prioritară a guvernului american, cum ar fi reforma sistemului monetar internațional și noile negocieri tarifare din cadrul G.A.T.T., care au scadențe oarecum fatale în anul 1973.

Dar, deși se vorbește mai puțin despre aceasta s-ar putea întîmpla ca, independent de intențiile oficiale sau de calendare obligatorii, evoluția evenimentelor din America Latină să se impună pe unul din primele locuri ale preocupărilor americane.

Relațiile S.U.A. cu țările latino-americane se găsesc într-o situație paradoxală. Pe de o parte se recunoaște oficial și la cel mai înalt nivel, atît în S.U.A. cît și la sud de Rio Grande, că, pentru a reproduce cuvintele președintelui Nixon, „asociația S.U.A. cu republicile surori din emisfera vestică a ocupat întotdeauna un loc unic în relațiile externe ale S.U.A." Pe de altă parte, acest „loc unic" se traduce prin rezultate deosebite : din partea conducătorilor latino-americani se aud tot mai multe, mai variate și mai aspre critici la adresa politicii S.U.A. față de America Latină. Secretarul general al Organizației Statelor Americane, Galo Plaza, declara „că Statele Unite au o politică prost definită, care a afectat în mod negativ desfășurarea relațiilor interamericane". Alți diplomați latino-americani se referă la o politică americană de „nepăsare benignă", sau de un vacum în politica S.U.A. în America de Sud. Ambasadorul chilian la Organizația Statelor Americane caracterizează relațiile dintre S.U.A. și celelalte țări membre ale O.S.A. drept „o servitute în domeniile economic, politic, social și chiar cultural".

Toate aceste critici intervin într-un moment în care o serie de probleme concrete ale relațiilor interamericane — ca normalizarea relațiilor cu Cuba, noul tratat cu privire la Canalul Panama și, mai ales, problema atotcuprinzătoare a lichidării dependenței economice și subdezvoltării în America de Sud — evoluează în ritm rapid și în mod ireversibil.

Analiza premiselor practicii actuale ca și a evoluției probabile a politicii S.U.A. față de America Latină apare, de aceea, ca un exercițiu nu numai oportun dar și necesar pentru descifrarea perspectivelor situației internaționale în perioada de după războiul din Vietnam. Ar fi exagerat să se nege încercarea Administrației S.U.A. de a-și defini liniile directoare ale politicii sale în America Latină și de a o încadra în ansamblul „doctrinei Nixon". În toate cele trei mesaje anuale de politică externă ale președintelui se regăsește teza potrivit căreia relațiile speciale ale S.U.A. cu America Latină trebuie să fie adaptate la realitățile deceniului al optulea, recunoscîndu-se în special, că „țările Americii Latine sînt partenerii noștri și nu în slujba noastră". Declarațiile oficiale americane recunosc, de asemenea, necesitatea lichidării înapoierii economice și sociale în țările Americii de Sud, precum și afirmarea tot mai puternică a drepturilor popoarelor latino-americane asupra resurselor lor naturale.

Administrația republicană proclamă oficial sfîrșitul politicii reprezentate prin „Alianța pentru progres", care, de altfel, decedase, în practică, cu mult înainte. Într-o aluzie vădită la defuncta „Alianță pentru progres", mesajul prezidențial relevă că „penalitățile pentru lansarea unor cruciade ambițioase sînt mai puțin evidente, dar nu mai puțin serioase. Entuziasmul nu este un substitut pentru realizări concrete. De aceea, Administrația noastră a adoptat o nouă abordare în politica emisferică, corespunzător realităților moderne". „...Nu pretindem monopolul ideilor, ci solicităm și încurajăm inițiativele partenerilor. Pașii concreți economici pe care S.U.A. i-au întreprins în America Latină au fost reacții la ideile și preocupările lor. Ne dăm sprijinul activ unde este dorit".

Care au fost rezultatele practice ale aplicării „doctrinei Nixon" în America Latină ? Cu toate insistențele partenerilor și angajamentele luate, guvernul S.U.A. a amînat din nou introducerea sistemului generalizat de preferințe pentru țările în curs de dezvoltare, măsură deosebit de importantă pentru progresul economiei țărilor Americii Latine. Asistența bilaterală americană pentru America Latină a scăzut cu 168 milioane dolari în anul fiscal 1971, iar asistența globală, cuprinzînd atît sumele acordate bilateral cît și cele acordate într-un cadru multilateral, s-a menținut la nivelul anilor '60.

La intensificarea mișcării popoarelor din America Latină pentru recuperarea și valorificarea resurselor naționale în conformitate cu interesele lor, Administrația S.U.A. a răspuns prin cunoscuta declarație din ianuarie 1972, care anunța sancțiuni împotriva guvernelor care înfăptuiesc naționalizări ale unor bunuri și capitaluri americane, fără compensații considerate adecvate de partea americană. Deși are un caracter general, această declarație a fost, pe drept cuvînt, interpretată ca fiind adresată statelor Americii Latine, ca o încercare de presiune pentru a stăvili extinderea măsurilor de naționalizare în aceste țări. Se știe, de altfel, că, sub o formă sau alta sancțiuni menționate în declarația prezidențială au și fost aplicate față de Chile și Peru.

În general, în cei trei ani de aplicare a „doctrinei Nixon" în America Latină, politica Statelor Unite a continuat să fie, în practică, o frînă în calea înlăturării definitive a subdezvoltării economice și sociale, a formelor de dependență care afectează progresul societății latino-americane. Este adevărat că, ținînd seama de realitățile lumii de azi, oficialitățile S.U.A. s-au abținut de la intervenții deschise, prin forțe militare, în viața politică a unor state sud-americane, ceea ce, evident, reprezintă un progres față de metodele practicate pînă nu de mult. De asemenea, au fost evitate polemici ascuțite și s-au continuat, sau chiar inițiat, negocieri în vederea soluționării problemelor litigioase apărute între S.U.A. și unele state latino-americane.

Dar, cu toate acestea, presiunile economice, directe sau indirecte, acțiuni de diversiune politică, folosirea unor terți pentru exercitarea de presiuni au exacerbat, în loc să atenueze, conflictele existente și mențin, dacă nu chiar sporesc, caracterul acut al acestora.

Criticile menționate mai sus la adresa politicii S.U.A. în continentul american apar, astfel, îndreptățite. Secretarul de stat William Rogers însuși a admis, în raportul său din anul trecut, că relațiile S.U.A. cu America Latină „au cunoscut, în ansamblu, o anumită deteriorare".

Cum se explică contrastul între obiectivele și liniile călăuzitoare, așa cum au fost ele expuse, oficial, în mesajele prezidențiale, și rezultatele practice ale politicii în emisfera vestică ?

Desigur, faptul că războiul din Vietnam a absorbit principalele resurse materiale și intelectuale ale guvernului a determinat o anumită neglijare, cu consecințe negative, a Americii de Sud. Desigur, de asemenea, după cum se vor grăbi partizanii Administrației să susțină, răstimpul, de puțini ani, nu este suficient pentru a judeca definitiv, rezultatele unei politici. Dar, toate acestea sînt, după părerea noastră, elemente secundare, marginale. Cauza fundamentală rezidă în însăși substanța politicii S.U.A. față de America Latină. În ciuda unor aprecieri și formulări realiste, reexaminarea premiselor politicii americane în America Latină nu a dus la schimbări fundamentale. Politica Statelor Unite rămîne, esențialmente, o politică reprezentînd, în primul rînd, interesele „marelui business", promovarea și protejarea investițiilor capitalului particular. Acest element a constituit, din totdeauna, un ingredient al politicii americane, dar se poate spune că s-a accentuat sub Administrația Nixon și apare și mai evident în luările oficiale de poziție.

Din acest punct de vedere, renunțînd la retorica „Alianței pentru progres," Administrația actuală are cel puțin meritul sincerității. În orice caz, industrializarea pe

Conferința „celor 77" de la Lima : din nou despre problemele dezvoltării și ale independenței economice

calea investiției de capital particular, conform jocului legilor economiei capitaliste, este prezentată ca mijloc principal pentru lichidarea subdezvoltării.

Faptele, viața, dezmint însă, o asemenea teză. Într-un studiu publicat în revista americană „Foreign Affairs", în aprilie 1972, Osvaldo Sunkel, profesor la Universitatea statului Chile și la Universitatea catolică, supune unei analize critice raportul dintre investițiile particulare, corporațiile multinaționale și procesul de dezvoltare al țărilor latino-americane. Spațiul nu permite o prezentare mai largă a studiului, dar concluzia sa merită atenție. Procesul de dezvoltare al unei națiuni nu se desfășoară în mod izolat, independent de sistemul economic internațional predominant. Analiza fenomenului de dependență arată că unul din elementele esențiale ale dezvoltării capitalismului a fost, de la bun început, crearea unui sistem internațional asimetric, care a adus economia capitalistă mondială sub influența cîtorva state europene și a S.U.A. Dezvoltarea și subdezvoltarea sînt procese simultane, două laturi ale evoluției istorice a capitalismului. De aceea, în ciuda progresului pe care pătrunderea industriei îl aduce într-o țară subdezvoltată, atîta timp cît această industrializare se bazează exclusiv pe jocul legilor clasice ale economiei capitaliste, decalajul dintre țara dezvoltată și cea în curs de dezvoltare, asimetria sistemului se vor perpetua cu toate consecințele lor negative — economice, politice și sociale.

Concluzia profesorului Sunkel este confirmată, după părerea noastră, și de situația Braziliei. Este cunoscut faptul că Brazilia a adoptat o politică de încurajare, fără nici un fel de restricții, a capitalului particular, în special american. Ritmul înalt de dezvoltare industrială a Braziliei, „miracolul brazilian", este, fără îndoială, un fenomen major în America Latină. Nu se poate, însă, trece cu vederea că dezvoltarea rapidă economică a Braziliei este însoțită de o accentuare puternică a ratei de exploatare. Potrivit datelor oficiale publicate în august 1972, veniturile minorității avute „au crescut dramatic, în timp ce veniturile săracilor au scăzut". O zecime din populație și-a însușit 48 la sută din venitul total în 1970, față de 40 la sută în 1960, în timp ce 40 la sută și-a însușit numai 10 la sută, față de 11,6 la sută în 1960 („Washington Post", 30 august 1972). Iată de ce exemplul brazilian nu apare convingător pentru alte state latino-americane.

Se pune, însă, întrebarea : înseamnă oare aceasta că orice formă de cooperare cu companiile străine particulare este dăunătoare, inacceptabilă ? Desigur că nu. În condițiile lumii moderne, cînd participarea, independent de regimul social-economic, la diviziunea internațională a muncii este o condiție a progresului, o asemenea cooperare este nu numai posibilă dar și necesară. Numai că ea trebuie să fie făcută pe baze realmente noi, care să ducă efectiv la înlăturarea asimetriei dezvoltat-subdezvoltat. Exemplele furnizate de cooperarea unor companii particulare cu unele țări socialiste sau țări în curs de dezvoltare sînt concludente.

Dar de ce asemenea forme de cooperare au putut fi realizate mai ușor în alte continente și de ce în America de Sud ele întîmpină mari greutăți ? Răspunsul la această întrebare ne aduce în fața unui al doilea viciu fundamental al poziției americane. În ciuda protestelor oficiale, „doctrina Nixon" rămîne puternic colorată de concepția sferelor de influență, mai ales în ceea ce privește America Latină. Dacă în alte regiuni ale globului, restrîngerea influenței americane este acceptată mai ușor și S.U.A. sînt dispuse să manifeste mai multă flexibilitate, nu același lucru se poate spune despre America Latină, mai aproape și de inima dar și de punga americană. Această atitudine se reflectă și în domeniul politic. Numeroși observatori au subliniat, recent, inconsistența unei politici de ostilitate, sau în orice caz de izolare față de Cuba socialistă, într-un moment de expansiune a relațiilor S.U.A. cu țările socialiste din Europa și Asia.

Vor fi posibile înlăturarea acestor inconsecvențe și o reală readaptare a politicii americare la realități ? Desigur, sînt factori care acționează în această direcție. În afară de procesele generale pozitive din viața internațională, de opinia publică americană favorabilă destinderii, există chiar printre oamenii politici și de afaceri americani grupuri mai lucide, care își dau seama că procesul de afirmare a intereselor naționale ale popoarelor latino-americane este în creștere și ireversibil și că este mai bine, în aceste împrejurări, să se ajungă la înțelegeri reciproc acceptabile. Negocierile care sînt în curs cu Chile, Peru, Panama și chiar cu Cuba sînt semne pozitive. Pe de altă parte, cunoscînd sistemul american, modul general în care acționează Administrația actuală, preocuparea constantă de a menaja cercurile conservatoare, fără îndoială că evoluția politicii față de America Latină va progresa lent, va cunoaște noi zig-zag-uri și, posibil, chiar momente critice, care vor menține relațiile S.U.A. cu America Latină pe primul plan al actualității.

REFLECTOR

Absenteismul în Statele Unite

„Creșterea ritmului în care muncitorii din Statele Unite absenteozâ de la lucru fără concedii legale — apreciază «U.S. News and World Report» — constituie o preocupare din ce în ce mai serioasă pentru oamenii de afaceri americani. În unele întreprinderi, problema absenteismului atinge un nivel critic".

Statisticile guvernului federal arată că, la scară națională, ponderea orelor absentate în totalul orelor corespunzînd duratei complete de lucru a crescut în 1972 la 5 la sută față de 4,3 la sută în 1967 (cu alte cuvinte 3,5 în loc de 2,8 milioane salariați).

Un studiu special al Departamentului muncii al S.U.A. — elaborat de specialiști de la 641 de companii din Akron (Ohio), San Jose (California), Omaha (Nebraska) și Tennessee — pune în lumină amploarea problemei. Iată concluziile studiului : a) 53 la sută din companii caracterizează ca o „problemă" absenteismul în rîndul muncitorilor angajați în producție, iar ceva mai mult de o pătrime din companii afirmă că o „problemă" constituie și absenteismul în rîndul salariaților din cadrul personalului administrativ; b) creșterea cea mai importantă a manifestărilor de absenteism, din ultimii cinci ani, este înregistrată în rîndul muncitorilor din producție din companiile avînd mai mult de 500 de salariați ; c) absenteismul este observat îndeosebi, în prima și ultima zi a săptămînii de lucru, precum și în ziua următoare celei a plății salariului și în cea dinaintea și de după sărbători; d) în rîndul femeilor muncitoare se înregistrează cu 36 la sută mai multe absențe nemotivate decît la bărbați.

Un alt studiu, întocmit de Universitatea din Michigan, constată că în rîndul muncitorilor tineri se manifestă oarecare dezamăgire. Numai aproximativ o treime din tinerii muncitori interogați au afirmat că sînt mulțumiți de slujbele lor. După cum spune Neal Q. Herrick, oficialitate a Departamentului muncii, „nu putem ignora faptul că muncitorii tineri — mai mult chiar decît cei vîrstnici — așteaptă de la o slujbă mai mult decît o simplă retribuție sigură și lesnicioasă".

Numeroși sociologi occidentali situează explicațiile absenteismului pe tărîmul „frustrării resimțite în fața mecanismelor societății capitaliste industriale", care generează, în rîndul unor tot mai largi pături de oameni ai muncii, sentimentul unei lipse de sens și finalitate sociale corespunzătoare aspirațiilor lor.

PE URMELE ISTORIEI

Ecoul internațional al luptelor muncitorești din '33

Conf. univ. dr. Ion Babici

Declanșate și desfășurate într-o conjunctură internațională complicată, atunci cînd forțele fasciste obținuseră un succes în Germania, cînd în mai multe țări europene începuse o ofensivă puternică, împotriva drepturilor și libertăților democratice, a proletariatului revoluționar, luptele muncitorilor ceferiști și petroliști din România, din ianuarie-februarie 1933, au avut o profundă semnificație pe plan internațional.

Prin amploarea și ecoul lor, marile lupte ale proletariatului român marchează un moment deosebit de important în istoria mișcării muncitorești și antifasciste internaționale. **„Desfășurate la scurtă vreme după instaurarea dictaturii fasciste hitleriste în Germania** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **luptele proletariatului român din 1933 au avut și o însemnătate internațională, înscriindu-se printre primele mari acțiuni ale proletariatului mondial împotriva fascismului".**

Răsunetul stîrnit peste hotare de luptele ceferiștilor și petroliștilor a fost ilustrat, între altele, de puternica mișcare de solidaritate desfășurată în zeci de țări ale Europei, Americii, Asiei și Africii. Aceasta demonstrează că scopul și obiectivele de bază ale luptelor feroviarilor și petroliștilor români din 1933 se identificau cu acelea ale clasei muncitoare și ale forțelor democratice, antiimperialiste din multe țări ale lumii. Fiind îndreptate deopotrivă și împotriva capitalului străin, a fascismului, ele au lovit în politica imperialismului internațional, avînd un efect încurajator pentru lupta clasei muncitoare de pretutindeni.

Mișcarea muncitorească și antifascistă din întreaga lume a acordat o înaltă apreciere spiritului de combativitate de care a dat dovadă clasa muncitoare din țara noastră, sub conducerea Partidului Comunist Român, metodelor și formelor de luptă folosite.

Comitetul internațional al muncitorilor feroviari arăta într-un apel publicat în **„La Tribune de cheminots"** (Paris), din 1 martie 1933, că : „În această perioadă, lupta eroică a feroviarilor români este un semnal. Pentru muncitorii feroviari din toate țările, ea este dovada că forța clasei muncitoare este imensă și de neînvins atunci cînd este unită, avînd la bază frontul unic revoluționar".

Revista **„Kommunisticeskii internaționalʺ**, nr 13—14/1935, sublinia eroismul și spiritul de sacrificiu ale proletariatului român, arătînd că aceste lupte „vor intra în istoria mișcării muncitorești internaționale ca una din paginile ei minunate".

Revista **„La correspondance internationale"** din 1 martie 1933 își exprima convingerea că, deși grevele au fost înăbușite, „clasa muncitoare din România, ajutată de mișcarea muncitorească revoluționară internațională, va opune campaniei sîngeroase o împotrivire de masă".

Cînd, de la tribuna **Congresului mondial antifascist**, ținut la Paris în zilele de 4—6 iunie 1933, a fost pronunțat de către delegatul român cuvîntul „Griviță", mii de participanți s-au ridicat în picioare și au manifestat îndelung pentru eroica clasă muncitoare din țara noastră. „Se aplaudă cu putere evocarea ofensivei ceferiștilor, actele de fraternizare" — scria, la 7 iunie 1933, ziarul **„L'Humanité"**, în articolul „Riposta antifascistă în România". Reprezentanții popoarelor din diferitele țări și-au exprimat la congres solidaritatea deplină cu conducătorii întemnițați ai luptelor ceferiștilor și petroliștilor.

Referindu-se la aceasta, gazeta **„Apărarea ceferiștilor"** din 29 iunie 1934 arăta : „Un suflu de admirație pentru eroicii conducători ai muncitorimii române și o solidaritate deplină cu ei a cuprins întreg congresul, la care erau reprezentați milioane de muncitori manuali și intelectuali".

Ecoul luptelor revoluționare din ianuarie-februarie 1933 s-a făcut simțit cu tărie și la **Congresul internațional al tineretului antifascist** de la Paris, ținut în septembrie același an. La propunerea unui grup de delegați, congresul a expediat o telegramă Consiliului de război din București, în care se protesta împotriva sentințelor de condamnare rostite împotriva conducătorilor muncitorilor ceferiști și petroliști. În același timp, în cadrul congresului, la care au participat peste 1 100 de reprezentanți din 22 țări, au fost strînse sute de iscălituri pe o moțiune de solidaritate cu lupta curajoasă a ceferiștilor și petroliștilor din țara noastră.

Congresul mondial antifascist al femeilor, care și-a desfășurat lucrările în zilele de 4—6 august 1934, la Paris, a constituit, de asemenea, cadrul de manifestare a unor sincere acte de internaționalism. Aflînd de sentința dată în procesul de la Craiova, înscenat conducătorilor luptelor muncitorești din anul 1933, congresul, la care au luat parte aproape 1 500 de delegate din diferite țări, a trimis o telegramă ceferiștilor închiși la Jilava, în care se spunea : „Solidare cu lupta muncitorilor ceferiști și a soțiilor ceferiștilor închiși, cerem eliberarea imediată a tuturor ceferiștilor închiși".

Solidaritatea proletariatului de peste hotare cu luptele muncitorilor ceferiști și petroliști a fost deosebit de puternică în Uniunea Sovietică, Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, Cehoslovacia, Polonia.

Oamenii muncii din Leningrad, Kiev, Harkov, și din alte localități ale Uniunii Sovietice au ținut întruniri și mitinguri în spiritul solidarității frățești cu muncitorimea din România. Feroviarii sovietici au format în diferite orașe comitete de sprijinire a feroviarilor români. Ziarele sovietice **„Pravda"**, **„Izvestia"**, **„Trud"**, **„Gudok"** au publicat o serie de articole, comentarii, reportaje și informații despre evenimentele din România, dezvăluind adevăratele cauze ale luptelor din 1933, afirmînd totala solidaritate cu proletariatul român. Ziarul feroviarilor sovietici, **„Gudok"**, aprecia, la 21 februarie 1933, că luptele ceferiștilor au o importanță cu totul excepțională, deoarece experiența dobîndită în cursul lor va servi ca o „bună școală pentru pregătirea unor viitoare — și de data aceasta victorioase — lupte nu numai ale ceferiștilor, dar și ale întregului proletariat". Ziarul **„Pravda"** din 10 august 1933 scria că, în ciuda represiunii dezlănțuite de autoritățile vremii împotriva muncitorilor, „prin forme noi, lupta continuă : ceferiștii simt sprijinul frățesc al întregii clase muncitoare, care nu s-a intimidat nici o clipă în fața acțiunilor represive ale burgheziei".

Presa muncitorească și democratică din **Bulgaria** a informat pe larg despre desfășurarea evenimentelor din România. Oamenii muncii bulgari, în frunte cu comuniștii, și-au exprimat solidaritatea cu frații lor de clasă de peste Dunăre. Ziarul **„Eho"** din 4 martie 1933 a publicat numeroase proteste împotriva înăbușirii luptelor muncitorești din România. „Comitetul regional al Partidului muncitoresc din Stara Zagora — se menționa într-un document apărut în ziar — salutînd eroicul proletariat român, își ridică glasul de protest împotriva împușcării muncitorilor luptători, împotriva introducerii stării de asediu". Publicația **„Komunisticesko Zname"** nr. 5/1933 releva însemnătatea luptei clasei muncitoare din țara noastră, arătînd că : „Luptele revoluționare din România constituie mîndria întregului proletariat din Balcani ; ele reprezintă o mîndrie și pentru proletariatul din Bulgaria. Ele sînt importante nu numai ca o pildă de măreț eroism și de sacrificiu pentru cauza proletariatului. Însemnătatea lor constă în metodele și formele de luptă folosite care nu trebuie să rămînă ascunse pentru nici un membru al partidului nostru".

În **Iugoslavia**, cu toată ostilitatea claselor exploatatoare manifestată față de luptele proletariatului român, presa a relatat despre desfășurarea lor. Ziarul **„Politika"** a publicat o serie de articole despre luptele din țara noastră sub titluri ca : „Stare de asediu în România" (4 februarie 1933), „Tulburări muncitorești la București" (17 februarie 1933) etc. Oamenii muncii iugoslavi au urmărit cu simpatie marile bătălii de clasă din România, nutrind o înțelegere deplină față de cauza dreaptă a proletariatului român.

În **Ungaria**, un manifest al partidului comunist releva că lupta eroică a proletariatului român „s-a întipărit în amintirea proletariatului mondial ca un exemplu demn de urmat". Ziarul **„Sarlo Es Kalapacs"**, nr 3—4/1934, descriind amploarea luptelor muncitorești din România, arăta că „organizatorii grevei au fost Partidul Comunist din România și sindicatele roșii, ale căror lozinci au fost urmate de masa muncitorilor". Ziarul **„Voros Segely"**, în numărul aniversativ din anul 1933, adresa un vibrant apel

Răsunetul stîrnit peste hotare a fost ilustrat, printre altele, de puternica mişcare de solidaritate

proletariatului din întreaga lume de a milita pentru eliberarea conducătorilor luptelor : „Este sarcina muncitorimii internaţionale să protesteze împotriva sentinţelor teroriste de la Bucureşti".

Cehoslovacia se numără printre ţările în care luptele muncitoreşti din 1933 au avut un mare răsunet. La chemarea partidului comunist, s-au desfăşurat în întreaga ţară acţiuni de solidaritate în forme dintre cele mai variate. Organul central al Partidului Comunist din Cehoslovacia **„Rude Pravo"**, din 19 iulie 1933, scria că, în pofida înăbuşirii în sînge a luptelor, „adevăraţii învingători de la 16 februarie au fost ceferiştii. După aceste evenimente, partidul comunist, care a condus luptele, a înregistrat o mare afluenţă de noi membri în rîndurile sale". Revista **„Tvorba"** nr. 9/1933 aprecia, la rîndul său, că „Evenimentele din România sînt importante prin faptul că au loc într-un moment de creştere a valului revoluţionar în întreaga lume. Sînt importante şi prin aceea că la ele participă floarea proletariatului. Se disting, de asemenea, prin faptul că se foloseşte greva politică — forma înaltă a luptei de clasă". În timpul procesului de la Craiova, ziarul „Rude Pravo" din 13 iunie 1934 asigura muncitorimea română că „proletariatul Cehoslovaciei îşi va dovedi şi de data aceasta solidaritatea sa cu ceferiştii, ale căror lupte eroice le-a urmărit anul trecut cu cea mai mare simpatie".

Un ecou puternic au avut luptele din ianuarie-februarie 1933 în **Polonia.** Presa comunistă şi democratică a dat o replică puternică reacţiunii poloneze, care a încercat să denatureze justeţea cauzei muncitorilor români, şi a chemat masele populare să se solidarizeze cu luptele din România. Ziarul **„Trybuna Radziecka"**, din 18 februarie 1933, scria că „eroicele lupte ale muncitorilor români, care ridică baricade pe străzile Capitalei, au produs o profundă impresie în cartierele muncitoreşti din Varşovia şi o mare nelinişte în rîndurile burgheziei". Ajutorul Roşu din Polonia a adresat, în iulie 1933, un apel către oamenii muncii de la oraşe şi sate, chemîndu-i să se solidarizeze cu fraţii lor de clasă din România.

Muncitorimea din ţările Europei occidentale a văzut în acţiunea curajoasă a proletariatului român o ripostă energică împotriva duşmanului comun, a claselor exploatatoare.

Cu accente puternice s-au manifestat acţiunile de solidaritate proletară în **Franţa.** „Nici un proletar francez nu se poate sustrage de la datoria sa de solidaritate activă cu fraţii săi din România" — arăta, la 23 februarie 1933, organul Comitetului Central al Partidului Comunist Francez **„L'Humanité".** Sub egida Federaţiei unitare a muncitorilor din transporturi din Franţa, a fost editată şi răspîndită în rîndurile maselor populare broşura : „Lupta muncitorilor feroviari români", care prezenta pe larg eroicul februarie 1933 din România. Personalităţi de seamă ale intelectualităţii franceze şi-au unit glasul cu acela al milioanelor de muncitori francezi în apărarea proletariatului român. Într-o telegramă trimisă Consiliului de război al Corpului II Armată din Bucureşti, reprodusă în ziarul „L'Humanité" din 19 iulie 1933, se spunea : „Trimitem eroilor muncitori feroviari din Bucureşti salutul nostru frăţesc, împreună cu calda noastră solidaritate. Protestăm cu indignare împotriva întemniţării lor şi împotriva monstruosului proces care le-a fost impus". Telegrama era semnată, între alţii, de Henri Barbusse, Jean Richard Bloch, Paul Vaillant-Couturier, Louis Aragon, Marcel Vilard, Paul Signac.

Referindu-se la luptele din România, ziarul **„Daily Worker"**, organul Partidului Comunist din **Marea Britanie**, scria la 18 februarie 1933 : „Orice muncitor va vedea în acest eroism al muncitorilor români o reflectare a hotărîrii de a lupta, cu orice risc, împotriva forţelor reacţiunii din toate ţările. Noi ridicăm făclia aprinsă ţinută de tovarăşul nostru muncitor din România şi o ducem înainte în lupta contra propriei noastre clase dominante". Ajutorul Roşu din Anglia a organizat colecte de bani pentru sprijinirea luptătorilor revoluţionari din România.

În **Germania**, unde se instaurase regimul hitlerist, s-au organizat, cu riscuri mari, unele acţiuni de solidaritate, iar în presa comunistă ilegală s-au publicat articole şi ştiri despre luptele din România.

Guvernul român a primit o scrisoare din partea Ajutorului Roşu din **Italia** în care se spunea că „vitejii conducători ai grevei ceferiste din Bucureşti trebuie să fie eliberaţi", fiindcă „aceasta o cer masele muncitoare din întreaga lume".

Ziarul **„Unità"**, organul Partidului Comunist Italian, scria în numărul său din 13 octombrie 1933 că luptele „înseamnă paşi serioşi înainte făcuţi de proletariatul român, care va şti să învingă şi să instaureze un guvern al muncitorilor şi ţăranilor".

Mărturii ale vremii atestă că luptele din 1933 au avut un însemnat ecou şi în **Grecia, Belgia, Olanda,** în **Ţările nordice.**

„Neos Rizospastis", organul C.C. al Partidului Comunist din Grecia, **„Le Drapeau Rouge"**, organul C.C. al Partidului Comunist din Belgia, **„Le Tribune"**, ziar muncitoresc din Olanda, **„Ny Dag"**, organ al C.C. al Partidului Comunist din Suedia, **„Proletarul"**, revistă politico-teoretică a Partidului Comunist Finlandez, şi alte publicaţii revoluţionare au adus la cunoştinţa opiniei publice din ţările respective mersul evenimentelor din România, chemînd oamenii muncii să se solidarizeze cu această luptă. Luptele ceferiştilor şi petroliştilor au avut o mare rezonanţă şi în rîndurile oamenilor muncii din **Austria, Elveţia, Danemarca, Spania, Portugalia** şi din alte ţări.

Ecouri şi manifestări de solidaritate cu luptele muncitorilor din România s-au semnalat şi în **Statele Unite ale Americii**, precum şi în **America Latină.** Organizaţii muncitoreşti şi diferite organe de presă au protestat împotriva procesului înscenat conducătorilor luptelor din 1933. La New York o delegaţie a mai multor organizaţii muncitoreşti s-a prezentat la Consulatul român cu o rezoluţie în care se spunea : „Ne declarăm solidari cu fraţii noştri români şi ne angajăm să depunem eforturi hotărîte pentru a forţa guvernul român să elibereze pe aceşti muncitori".

În **Cuba, Argentina, Uruguay** şi în alte ţări ale Americii Latine s-au publicat ştiri ample despre evenimentele din România.

Ecoul luptelor muncitorimii române s-a extins în întreaga Asie. În **China,** unde se desfăşura cu vigoare lupta revoluţionară condusă de Partidul Comunist Chinez, bătăliile de clasă din ţara noastră au găsit un răsunet deosebit de puternic. Ziarul **„China Roşie"**, organ al guvernului central muncitoresc-ţărănesc, constituit în regiunile eliberate, a publicat, la 3 martie 1933, un comentariu în care se sublinia că luptele din România constituie „un puternic răspuns împotriva ofensivei capitaliştilor". Analizînd trăsăturile acestor lupte, acelaşi ziar remarca : „În România a început un val de lupte greviste care, în prezent, se dezvoltă şi mai mult şi care a zdruncinat dominaţia burgheziei".

Pe continentul african, în **Algeria,** feroviarii din Sidi-bel-Abbes au adoptat în vara anului 1934 o moţiune prin care îşi „afirmă deplina solidaritate cu fraţii lor, feroviarii români, şi cu militanţii condamnaţi... cer anularea condamnărilor pronunţate împotriva feroviarilor români şi imediata punere în libertate a acestora".

Eroicul 1933 a impresionat opinia publică internaţională atît prin curajul şi ingeniozitatea desfăşurării luptelor, cît şi prin patriotismul înflăcărat împletit organic cu profundul internaţionalism, pe care proletariatul nostru, în frunte cu Partidul Comunist Român, l-au dovedit încă odată din plin. Prin aceasta, Partidul Comunist Român, clasa muncitoare din ţara noastră şi-au sporit şi mai mult prestigiul şi autoritatea pe plan internaţional.

REPORTAJ PE GLOB

VARȘOVIA

Ștefan Zaides

Nu poți scrie despre Polonia, fără să evoci, mai întîi, Varșovia. Polonezii sînt foarte sensibili la tot ceea ce, într-un fel sau altul, spui sau crezi despre Varșovia. Și aceasta pentru că, de-a lungul ultimei perioade a zbuciumatei sale istorii, polonezii au văzut în Varșovia — inima patriei, greu încercată de ultimul război, care a încercat s-o spulbere pur și simplu — inima în care a pulsat, din plin, sîngele celei mai aprige rezistențe poloneze împotriva fascismului.

Astăzi, Varșovia este o metropolă modernă, de peste un milion și trei sute de mii de locuitori. Și dacă, întrebat, apreciezi simplu că Varșovia este un oraș ca oricare altul, cu grijile și bucuriile sale cotidiene, varșovianul va zîmbi mulțumit. Mulțumit, pentru că a fost o vreme, nu prea îndepărtată, cînd orașul său nu mai era „ca oricare altul...” În urmă cu numai un sfert de veac, Varșovia — „frumoasă de pe Vistula” — era distrusă. Arhitectura sa originală, vestigiile existenței sale multiseculare fuseseră distruse. Pieriseră sute de mii dintre curajoșii săi fii, uciși de ocupant sau căzuți în lupta cu forțele Germaniei fasciste. În 1945, după Eliberare, ziarele scriau într-un chenar îndoliat: „Varșovia nu mai trăiește decît în stampele îngălbenite de scurgerea timpului, în fotografii și filme de arhivă”. Dar mai vie decît în toate acestea, Varșovia trăia în amintirea și inima polonezilor.

Astăzi, parcurgi străzile largi și parcă fără de sfîrșit ale orașului și înțelegi că o asemenea metropolă nu putea renaște decît din dragostea pătimașă a polonezilor pentru inima patriei. Dragoste ce, mai bine de un sfert de veac, a generat o adevărată febră a reconstrucției. Febră care, tocmai pentru că a fost generată dintr-o atfel de dragoste, nu a putut să nesocotească vestigiile trecutului — față de care polonezul are un adevărat cult. Numai astfel se explică de ce, astăzi, mai poți admira peisajul arhitectonic policrom al Pieței Vechiului Tîrg, cu barocul său plămădit de hărnicia și iscusința poporului polonez. Astfel se explică de ce Vechiul Oraș — cu feeria sa nocturnă, răsfrîntă în apele Vistulei, — coloana regelui Sigismund al III-lea Vasa, ridicată în 1644, cea mai veche biserică din oraș — Catedrala Sf. Ioan (sec. al XIV-lea) —, monumentul marelui Copernic sau casa în care s-a născut Marie Sklodowska-Curie, mai pot face obiectul vizitei atîtor milioane de turiști. Și tot astfel se explică de ce, la mai bine de 25 de ani de la distrugerea capitalei, varșovienii n-au uitat că bătrînul palat regal trebuie reconstruit, chiar dacă pentru acest lucru a fost nevoie de o colectă publică. Și nu sînt lăsați nici o clipă să uite nici milioanele de oameni ce vizitează acum aceste obiective, cărora, prin viu grai sau inscripții, li se amintește: „Ceea ce vedeți, în 1945 erau ruine și cenușă”.

Varșovia a renăscut; tot ceea ce a avut ea mai nobil și mai prețios în arhitectură și istorie a fost rezidit. Dar, odată cu toate aceste vestigii, a fost înălțată și Varșovia nouă, capitala unui stat socialist.

Mîndria răzbate evident din vorbele edililor orașului. În piața Dzierzynski, unde se află marele edificiu al Primăriei ni se spune cu vădită satisfacție că, deși în oraș locuiește numai 4 la sută din populația țării, Varșovia produce circa 8 la sută din venitul național.

Pecetea noului, a modernului este vizibilă la Varșovia prin nenumăratele și impresionantele magazine ale căror reclame luminoase, noaptea, creează un feeric și halucinant joc multicolor. Desigur, dacă privești cu ochii turistului! Dar, pentru cel care cercetează mai atent viața și structura marelui oraș, nu este greu să observe că pecetea noului este mult mai pregnantă în atenția cu care cartierele de locuit sînt separate de marile ansambluri industriale prin întinse perdele de verdeață. Totodată, este interesant de observat grija cu care edilii varșovieni au grupat — sistematic și consecvent — întreprinderile și celelalte unități lucrative în diferite zone, ținînd seama de caracterul comun al producției lor. Ținînd seamă de acest lucru, dar avînd în vedere, în același timp, și eficiența unor astfel de concentrări: servicii feroviare, de termoficare, hidraulice și energetice, comune etc.

Industria Varșoviei...

Pe somptuoasa Cale Marszalkowska — dar și pe șoselele Poloniei — poți vedea cel mai nou și, după mine, cel mai răspîndit autoturism polonez — „Polski Fiat”. Ca și mai vechile „Warszawa” și alte tipuri, „Polski Fiat” e construit la întreprinderile de automobile din cartierul varșovian Zeran-Vest. Zeran-Vest, pentru că la Zeran-Est se află grupate fabrici și uzine ale industriei materialelor de construcție, farmaceutice etc. Cartierele Wola — industrii electronice, de mecanică și — Sluzewiec — industria de precizie și confecții, o „fabrică de case”, industrie alimentară și mari magazine-depozit — își au și ele specificul lor, după cum la Mlosny se află uzinele siderurgice, uzinele de construcții din deșeuri etc. O tînără ramură a industriei poloneze se dezvoltă vertiginos în cartierul Targowek Przemyslowy — industria chimică. Varșovia produce la fiecare patru minute un autoturism „Polski Fiat 125 P”, ea dă 50 la sută din totalul televizoarelor fabricate în țară, aceeași proporție de oțeluri aliate, 30 la sută din medicamente.

Dat fiind acest specific al zonelor industriale, și cartierele de locuințe — în special cele nou construite — constituie un sistem ale cărui raze converg către centrul orașului: Zaliborz, Wola, Okecie, Mokotow. La sfatul popular orășenesc ni se spune că și în acest an Varșovia se va îmbogăți cu 14 000 de noi apartamente, dar constructorii de pe schelele Mokotowului, de pildă, susțin că cifra va fi sporită.

La încrucișarea celor două artere vitale ale capitalei s-a hotărît amplasarea unui hotel, cu peste 30 de etaje, care să adăpostească 1 500 de locuri — în apartamente și garsoniere — restaurante, săli de conferințe și reuniuni. Marele hotel e construit, într-un ritm deosebit de alert, în colaborare cu o firmă suedeză, dar și alte hoteluri sînt proiectate să fie ridicate în aceeași zonă centrală.

Aș mai adăuga, în aceste însemnări, preocupările pentru o modernizare mai accentuată a transportului urban și suburban. Importanța acestei probleme rezidă în faptul că în Varșovia lucrează, în prezent, circa 800 000 de persoane, din care aproape 150 000 locuiesc în împrejurimi. Transportul urban se va dezvolta pe o direcție clară: aceea a asigurării unei circulații rapide, direcție evidențiată, de acum, de numeroase linii rapide de autobuze. O largă dezvoltare este preconizată pentru rețeaua de pasaje subterane. O notă de inedit va fi imprimată liniei varșoviene de

Vechiul oraş face obiectul vizitei multor milioane de turişti ←

Varşovia produce la fiecare patru minute un autoturism „Polski Fiat 125 P" →

Partea de est a cartierului central

metrou, căruia i se rezervă, în afara obişnuitei reţele subterane, mai multe pasaje, de lungimi diferite, suspendate. Cele două părţi ale oraşului vor fi mai strîns apropiate prin noi magistrale care vor sălta deasupra undelor Vistulei, peste noi poduri, altele decît cele trei existente astăzi. Un şantier modern utilat, ici-colo suspendat pe deasupra caselor, dovedeşte că marea magistrală auto „Lazienkowska" a şi început să se înfiripe...

Desigur, date fiind împrejurările în care Varşovia a renăscut, mai poţi întîlni cvartale cenuşii, artere înguste. Importantă însă este tendinţa de a face ca toate acestea să se piardă în policromia noilor cvartale moderne. Este şi cazul raionului Praga, parte a oraşului aflată pe malul drept al Vistulei, în care urmările războiului nu s-au manifestat cu atîta sălbăticie. Aici se are în vedere construirea unui nou centru, pe măsura măreţelor tradiţii ale acestui străvechi cartier al proletariatului varşovian. Planul de dezvoltare, pînă în 1985, a oraşului – aprobat de conducerea de partid şi de stat – prevede transformarea acestui cartier într-un oraş modern de circa 1,6–1,7 milioane locuitori, integrarea lui organică în „marea aglomeraţie a Varşoviei", care – se estimează – va atinge circa 2,4–2,5 milioane de locuitori. E simplu de realizat acest plan? E greu? O vor arăta anii ce vin. Deocamdată, eforturile au drept ţel (şi aici constructorii se ajută de armata sociologilor urbanişti, a economiştilor şi a viitorologilor înarmaţi cu creiere electronice), reducerea disproporţiilor dintre satisfacerea nevoilor populaţiei urbane şi cele ale populaţiei găzduite în împrejurimi, precum şi realizarea nivelării standardelor diferitelor cartiere mai mari şi mai vechi ; crearea condiţiilor bioclimatice normale pentru un asemenea oraş; dezvoltarea funcţiunilor şi serviciilor orăşeneşti de aşa natură încît acestea să poată face faţă unei prelungiri treptate a timpului liber al varşovienilor.

Sigur, sînt numai cîteva linii directoare. Dar marea dragoste a polonezilor pentru capitala lor, forţa economică crescîndă a ţării vor transforma, neîndoios, liniile directoare în viaţă.

REFLECTOR

Enclavă

Panama cere să-i fie retrocedată Zona Canalului şi dreptul de a-l administra în interesul tuturor ţărilor lumii, a declarat ministrul de externe panamez, Juan Antonio Tack, într-un interviu acordat unor ziarişti sovietici, transmis de agenţia TASS. „Interpretînd şi aplicînd unilateral tratatul din 1903, S.U.A. au creat de facto, încălcînd suveranitatea Panama, un teritoriu care s-a transformat într-o enclavă de tip colonial, ştirbind integritatea teritorială a republicii". Gravitatea problemei care decurge din instaurarea jurisdicţiei unui stat asupra unei părţi a teritoriului altui stat a determinat guvernul panamez să invite Consiliul de Securitate al O.N.U. să organizeze o sesiune în oraşul Panama, între 15 şi 21 martie a.c. Panama speră că membrii Consiliului de Securitate vor cunoaşte aspectele internaţionale ale acestei probleme şi vor adopta o hotărîre corespunzătoare.

„Calypso"

„Este absolut vitală salvarea oceanelor" de pericolul poluării şi păstrarea speciilor marine pe baza unui acord internaţional, a declarat Jacques Cousteau la conferinţa de presă pe care a ţinut-o la bordul ambarcaţiunii „Calypso", aflată acum în Antarctica. Răspunsurile soseau prin intermediul unui satelit, satisfăcînd astfel curiozitatea gazetarilor aflaţi la Washington şi la Centrul spaţial de la Ames, în California. Expediţia comandantului Cousteau are ca scop studierea – în colaborare cu N.A.S.A. – a „productivităţii apelor Antarcticii", care ar abunda în diverse specii de peşti. Autorul „Lumii tăcerii" este însoţit de doi dintre fiii săi şi de operatorii unei companii particulare de televiziune.

Petrol

Conferinţa internaţională asupra resurselor energetice, ce se va ţine în curînd la Paris, va reuni oameni de afaceri europeni, americani şi japonezi, ca şi reprezentanţi ai Organizaţiei ţărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.). Întîlnirea pregătitoare începe la Londra, la 19 februarie. Concepută în decembrie, la San Francisco, la o reuniune a reprezentanţilor Centrului de studii şi cercetări a întreprinzătorilor francezi, a Comitetelor pentru dezvoltarea economică din S.U.A. şi Japonia, conferinţa urmăreşte confruntarea punctelor de vedere ale ţărilor producătoare şi ale celor consumatoare de petrol şi punerea la punct a unor reglementări internaţionale pentru utilizarea petrolului.

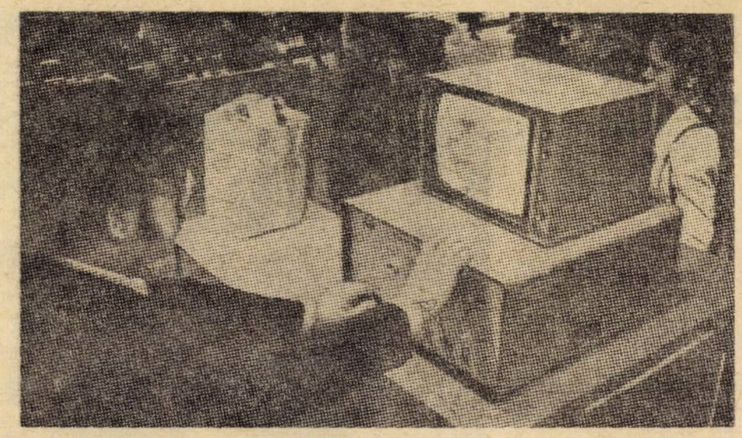

Tehnica împotriva pirateriei aeriene : aparate portabile, pe bază de raze X...

Terorismul aduce daune, nu soluții

Asasinarea lui Amilcar Cabral a îngîndurat omenirea, în marea ei majoritate, în primul rînd din sentimentul firesc al simpatiei pe care acest om luptător îl atrăgea asupră-și. A căzut în pragul izbînzii, după ce condusese peste un deceniu mișcarea de eliberare națională din Guineea-Bissau, acum cînd proclamarea independenței nu mai depindea decît de scurgerea timpului pînă la data dinainte stabilită. În mod cert, ar fi avut un cuvînt de spus. Un act terorist a curmat, însă, acest drum, o tentativă reușită din mai multe care urmăreau același lucru.

Amilcar Cabral a avut soarta altor lideri progresiști, dacă ar fi să amintim doar de Martin Luther King, Che Guevara, Patrice Lumumba, Ben Barka sau Eduardo Mondlane. La Dar Es Salaam, o bombă montată într-un pachet de cărți trimis prin poștă a explodat în mîinile acestuia din urmă, lider al patrioților mozambicani, curmîndu-i viața.

După asasinarea lui Cabral, în mesajul adresat Comitetului Central al P.A.I.G.C., tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că asemenea acte teroriste împotriva forțelor progresiste servesc colonialismului și imperialismului, care vor să-și mențină dominația și asuprirea asupra altor popoare. Asasinarea conducătorului P.A.I.G.C. subliniază cu toată forța necesitatea lichidării grabnice a colonialismului din Africa și din întreaga lume, evidențiază încă o dată necesitatea intensificării luptei unice a tuturor forțelor antiimperialiste pentru a pune capăt cît mai grabnic politicii colonialiste și neocolonialiste a imperialismului, pentru asigurarea dreptului tuturor popoarelor la o dezvoltare liberă, independentă, pe calea progresului economic și social.

Manevrele de lichidare a șefilor mișcărilor progresiste au dat roade nefaste, dovedindu-și, în același timp, ineficacitatea, disperarea gestului izolat. Contraofensiva neocolonialistă împotriva procesului de eliberare a luat nu numai forma asasinatului conducătorilor progresiști, ci și cea a comploturilor, a loviturilor militare împotriva guvernelor populare, a acțiunilor de intimidare, divizare și inducere în eroare a poporului, a represiunilor împotriva liderilor și organizațiilor antiimperialiste. Dar lupta pentru independență nu a încetat, mișcarea de eliberare națională a cunoscut în continuare succese. Asasinatul, act terorist prin excelență, nu a reușit să dezmembreze mișcarea prin dispariția liderilor ei, așa cum alte manifestări ale acestui gen de violență, inspirate de rațiuni foarte diverse, nu și-au atins scopuri de perspectivă, fundamentale, ci, cel mult, unele de conjunctură.

Omenirea a cunoscut, în ultimul timp, cele mai diverse practici teroriste, pornite din tot atît de diverse motive, desfășurate pe căi și cu mijloace diverse. In toată această varietate aproape infinită, implicînd elementul politic, economic sau social, elementul uman și moral, există o trăsătură comună care apropie aceste diferențe : eroarea că aceste acte izolate, individuale, pot înlocui lupta de masă conștientă. Ziarele anunță aproape zilnic noi crime și violențe, atentate, răpiri, deturnări, sabotaje, care pun în pericol securitatea populației civile. Iată cîteva titluri: „La ce servește violența ?", „Viața în prezența crimei", „Măștile violenței", „Noua teroare : moartea prin poștă", „În spatele crimei și terorii", „Violența politică". Cazurile sînt mereu altele, într-o vădită diversitate de formă și fond, într-o diversitate inclusiv geografică. Ele pun în lumină asasinatul, actul gratuit, calculul politic, nebunia ucigașă, disperarea, tactica sau strategia extremistă de dreapta, cărora le cad victime persoane nevinovate. Să citățm atentatele cu bombe de la Milano, din martie 1972, care marcau o nouă tentativă de afirmare a grupurilor neofasciste, „luptătoare extraparlamentare". La Palermo, în sud, mafia siciliană îl lichida pe avocatul Scaglione, conform tradiționalei reduceri la tăcere a celor care reușiseră să intre în posesia secretelor fatale. La Milano, în nord, comisarul Calabresi a plătit cu viața condamnarea neofasciștilor. „Este o problemă care privește politica", scrie „Tempo". Indiferent dacă se întîmplă printre zgîrie-norii din nord sau în „provincia prăfuită" din sud, nu se poate vorbi de delincvență sau violență pur și simplu. Indivizi cu convingeri diferite, în locuri diferite, au ales, conform unor scopuri adiacente sau implicite politicii, calea terorismului individual. Era, la drept vorbind, destul de greu să se găsească un număr util de adepți ai acestor idei, nu de acum ci de mult falimentare.

Nesiguranța călătoriilor cu avionul s-a deplasat de la eventualele dereglări tehnice la cele de linie. Un avion de tip „Caravelle", al firmei Alitalia, cu destinația Roma-Milano, a fost deturnat, ajungînd, în cele din urmă, la München. Recent, tribunalul din Sofia a judecat procesul intentat celor patru tineri turci care, în octombrie 1972, au silit un avion de tip „Boeing—707", cu pasageri la bord, aparținînd companiei de transporturi aeriene turce, să aterizeze pe aeroportul din Sofia. Sînt cîteva din numeroasele cazuri de posibilă sau reală piraterie aeriană, repetate frecvent în ultimii ani.

Cifra este în scădere, tehnica detectării armelor dînd totuși rezultate. Funcționarii, femeile de serviciu găsesc, în cele mai neașteptate locuri, diverse obiecte de uz criminal, aruncate înainte de confruntarea cu furcile caudine ale vameșilor electronici. Cu toate acestea, un atomizor cu loțiune după ras, învelit într-o batistă, poate teroriza, prin asemănarea cu o grenadă, un avion întreg, obținîndu-se aceleași rezultate cu cele în cazul folosirii armelor adevărate. Piloții de linie, însoțitoarele de bord au cerut, între primii, măsuri împotriva pericolului continuu al acestor pirați ai aerului pentru viața lor și a pasagerilor. Convențiile internaționale pentru reprimarea actelor ilicite îndreptate împotriva securității aviației civile și mai ales ultima, cea semnată la Montreal (23 septembrie 1971), la care a aderat și România, prevăd arestarea și urmărirea în fața tribunalului, sau extrădarea către oricare națiune din care fac parte autorii actelor de violență la bordul avioanelor în zbor.

Federația internațională a asociațiilor piloților de linie lansase, de altfel, pentru ziua de 19 iunie 1972, un ordin de grevă generală piloților din 62 de țări, dacă nu se convoacă urgent Consiliul de Securitate al O.N.U. în legătură cu problema pirateriei aeriene. La 20 iunie, Consiliul de Securitate a adoptat, sub forma unui consens, o declarație generală care condamnă pirateria și cheamă statele să ia măsuri pentru a o combate. S-a dezaprobat cu claritate deturnarea avioanelor ca metodă de luptă, încurajîndu-se statele să ratifice convențiile internaționale existente.

Nu numai avioanele, dar și aeroporturile sînt teatrul atentatelor. Sîngerosul schimb de focuri de pe aeroportul Lod, din Tel Aviv, declanșat de trei teroriști japonezi, s-a soldat cu moartea a 27 de persoane și rănirea altor o sută. Doi dintre ei au fost uciși în timpul atacului, al treilea, capturat viu, avea o singură dorință : în loc să trăiască eșecul, prefera condamnarea la moarte. Cîteva luni mai tîrziu, la 5 septembrie 1972, în timpul Jocurilor Olimpice de la München, o înfruntare la fel de tragică apleca în bernă steagul olimpic : un comando al organizației palestiniene „Septembrie negru" a atacat echipa sportivilor israelieni.

De cuprindere internațională, problema terorismului preocupă statele și guvernele prin intensificarea și diversificarea formelor sale, extrem de inedite — incluzînd guerrila urbană, cu cazul concret al organizației „Tupamaros", răpirile de diplomați și oameni de afaceri, atît de dese în America Latină, crimele diverselor grupuri extremiste din Statele Unite, ale căror origini trebuie căutate, probabil, în ororile comise de Ku-Klux-Klan, acțiunile teroriste ale grupului Baader-Meinhof, de la Frankfurt, asasinatele comise în Guatemala de organizația de extremă dreaptă M.A.N.O., acțiunile ustașilor iugoslavi de deturnare a unor avioane și asasinarea ambasadorului iugoslav la Stockholm, scopurile teroriste ale asasinării lui René Schneider, comandant-șef al armatei chiliene (septembrie 1970, în atmosfera încinsă a alegerilor), atentatele la viața unor șefi de state, practica recentă a „morții prin poștă" (scrisori care explodează în momentul deschiderii) etc., etc.

Sesizată asupra terorismului pe glob, Organizația Națiunilor Unite a însărcinat, la ultima sa sesiune, a 27-a, Comitetul juri-

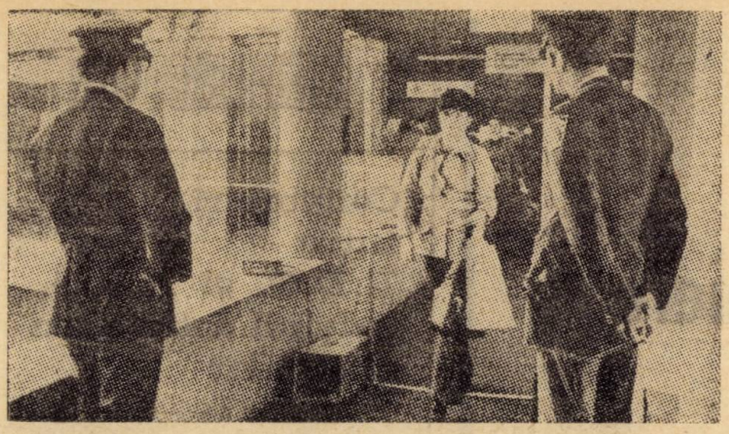

..sau magnetometre cu semnale sonore

dic să analizeze măsurile menite să contribuie la prevenirea și combaterea actelor teroriste. Kurt Waldheim, secretarul general al O.N.U., a declarat : „Manifestările de terorism și violență au devenit atît de îngrijorătoare și au implicații atît de grave, încît am decis să pun această problemă pe ordinea de zi a apropiatei sesiuni a Adunării Generale. O.N.U. nu poate rămîne un spectator mut și va trebui să ia măsuri adecvate". Argumentele sale, expuse într-un memoriu sînt următoarele: „Lumea a fost lovită de flagelul tot mai intens al actelor de terorism care au provocat moartea nu numai a unor personalități naționale și a unor reprezentanți diplomatici, dar, de asemenea, a altor ființe omenești a căror singură crimă o constituie rasa, religia sau originea lor națională, precum și a unor observatori nevinovați. Secretarul general al O.N.U. a depus necontenit eforturi pentru a găsi soluții la problemele care stau la baza acestor acte de terorism și a făcut apel la comunitatea internațională pentru ca ea să exercite un maximum de influență în favoarea recurgerii la metode pașnice pentru rezolvarea acestor probleme".

Comitetul juridic, care studiază problema, a adoptat un proiect de rezoluție care reafirmă dreptul inalienabil al tuturor popoarelor la autodeterminare și eliberare de sub jugul colonial și al oricăror altor forme de dominație străină și confirmă legitimitatea luptei lor, în special a mișcărilor de eliberare națională. Documentul denunță continuarea actelor de represiune și terorism ale regimurilor colonialiste și rasiste, condamnă negarea de către acestea a dreptului legitim al popoarelor la autodeterminare și independență și a altor drepturi și libertăți fundamentale. De asemenea, proiectul de rezoluție invită statele să ia măsurile necesare, la nivel național, pentru combaterea terorismului și a cauzelor acestuia, să transmită secretarului general al O.N.U. opinii și propuneri privind combaterea terorismului și actelor de violență pe plan internațional.

Atît la O.N.U., cît și cu prilejul altor reuniuni internaționale, s-a relevat necesitatea de a se face o demarcație netă între actul de terorism individual și lupta organizată, conștientă, deschisă, inclusiv cu arma în mînă, pentru apărarea dreptului sacru la autodeterminare — recunoscut ca legitim și inalienabil de toate documentele de drept internațional —, luptă determinată, de altfel, de încercarea cercurilor imperialiste, colonialiste de a-și menține ori impune politica de asuprire, dominație și dictat. Nimeni și sub nici o formă nu poate stabili, deci, o legătură între actele de terorism și dreptul fiecărui popor de a lupta prin toate mijloacele, inclusiv calea armată, pentru apărarea integrității teritoriale a patriei, suveranității și independenței.

Aceste aspecte importante au fost clarificate recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită cu prilejul decernării titlului de „Doctor Honoris Causa" al Universității din București : „Este necesar ca popoarele să-și unească eforturile pentru a lichida cît mai repede colonialismul ! Considerăm că orice acțiune de represiune împotriva luptătorilor pentru libertate și independență națională, ca, de altfel, orice fel de acte teroriste, indiferent sub ce pretext ar fi săvîrșite, sînt contrare cauzei eliberării naționale a popoarelor, cauzei progresului și eliberării sociale, și, de aceea, trebuie condamnate și împiedicate cu toată hotărîrea. Lupta de masă conștientă nu poate fi în nici un fel înlocuită cu acțiuni de teroare individuală. Numai unirea conștientă a popoarelor, a forțelor celor mai înaintate ale societății poate asigura triumful luptei de eliberare națională, victoria luptei revoluționare pentru progres social, pentru socialism".

Departe de a contribui la promovarea țelurilor revoluționare, atentatele sîngeroase, actele de piraterie aeriană, atacurile pe aerodromurile civile sau acțiunile de represalii nu atrag aprobarea opiniei publice față de autorii lor, provocînd, din contră, prejudicii intereselor reale ale luptei popoarelor pentru independență. Ele pot furniza pretexte pentru represalii îndreptate împotriva liderilor progresiști, a organizațiilor lor, acțiuni destinate să demoralizeze, dacă nu chiar să dezmembreze, mișcarea unită de eliberare națională. Terorismul individual, actele nihiliste și anarhice, avînd dezavantajele formelor necristalizate, primitive de luptă, pun și mai mult în lumină eficacitatea, resursele luptei politice de clasă, fondată pe cunoașterea realității și organizarea forțelor, pe confruntarea conștientă și revoluționară a maselor în atingerea obiectivului cuceririi unei forme superioare de societate și civilizație umană. Marxism-leninismul a reprobat, dintotdeauna, terorismul, actele nihiliste și sectare, considerîndu-le contrarii rezolvării pozitive a problemelor cu care este confruntată omenirea în mersul ei spre progres.

Destrămarea sistemului colonial, lunga serie a statelor care și-au cîștigat independența, succesele obținute de organizațiile revoluționare ale mișcării anticoloniale, lupta mișcării palestiniene de rezistență pentru afirmarea drepturilor și aspirațiilor sale legitime ilustrează convingător această realitate. Bătălia pentru independență a învins în Algeria, forțele populare unite au cucerit, pe cale parlamentară, puterea în Chile, colonialismul a pierdut două treimi din Guineea-Bissau, o treime din Angola, cel puțin o cincime din Mozambic, înfruntă lupta pentru eliberare din Namibia.

Sînt rezultatele luptei conștiente, ale unirii și coordonării forțelor, ale angajării deschise pentru cucerirea suveranității și apărarea demnității naționale. Iată de ce, în timp ce actele teroriste provoacă dezaprobarea și condamnarea opiniei publice, lupta legitimă pentru eliberarea națională și socială atrage sprijinul, solidaritatea, admirația și aprobarea declarată a întregii lumi.

Anca Voican

REFLECTOR

Aport

După ce a lansat un apel la încetarea focului în Laos și Cambodgia și la punerea la punct a unui program de cooperare a țărilor asiatice pentru a ajuta Vietnamul, Indira Gandhi a subliniat că retragerea trupelor americane constituie numai primul pas în direcția păcii. Pe de altă parte, Indira Gandhi și-a exprimat satisfacția de a vedea națiunile asiatice începînd să se înțeleagă asupra unor obiective comune. Indira Gandhi a declarat că aportul Chinei la instaurarea păcii în Asia a fost util.

Peroniști

Fostul președinte Peron se va întoarce în Argentina înaintea alegerilor din martie, a afirmat Hector Campora, candidatul prezidențial al Frontului Justițialist de Eliberare, după hotărîrea luată de junta comandanților, potrivit căreia Peron nu va putea reveni în Argentina înaintea luării puterii de către guvernul rezultat în urma alegerilor. „Peron va veni în țară înaintea alegerilor și chiar va fi invitat special la transmiterea puterilor, deoarece contăm pe o victorie", a spus Campora.

Sindicate

21 de noi sindicate au fost recunoscute oficial la Lima de Ministerul muncii, în cursul lunii ianuarie – scrie oficiosul „La Nueva Cronica" – precizînd că, în afară de trei sindicate ale funcționarilor și unul al profesorilor de la o universitate particulară, toate celelalte sînt centrale sindicale muncitorești.

Conductă

În doi ani și patru luni de la construirea, cu ajutorul U.R.S.S., a conductei de gaze transiraniene, aceasta a primit 13 miliarde de metri cubi de gaze naturale. În următorii patru ani, livrările de gaze din Iran în U.R.S.S. vor spori la 10 miliarde metri cubi pe an.

Documentare

A fi traficant de droguri și, în același timp, un devotat vizitator al bibliotecilor se pare că nu este incompatibil, ci chiar profitabil. În felul acesta, traficanții americani de stupefiante au putut găsi, în cursul lunii ianuarie, în bibliotecile din Statele Unite un mic manual folosit de vameși pentru investigațiile necesare descoperirii contrabandei de droguri. Cartea a fost distribuită din greșeală și, precizează direcția vamală, toate exemplarele puse la îndemîna marelui public au fost retrase.

RASPUNDEM CITITORILOR

Neutralitate şi nealiniere

Tudor Mircea

Neutralitatea este o instituţie de drept internaţional bine conturată, desemnînd statutul politico-juridic al unui stat în raporturile cu celelalte. **Ea** poate fi temporară — în timpul unui conflict armat — şi permanentă, adică atît în timp de pace, cît şi în perioadele de conflict militar.

Din punct de vedere juridic, statutul de neutralitate se stabileşte prin acte unilaterale (declaraţii, legi, prevederi constituţionale), la care, de obicei, se adaugă garanţii date de către unele state prin convenţii internaţionale sau recunoaşterea expresă ori tacită din partea altor ţări. În baza unor asemenea acte cu efect pe plan internaţional şi a regulilor cutumiare desprinse din practica internaţională, statele cu statut de neutralitate se bucură de anumite drepturi şi au anumite obligaţii. Astfel, statele care se declară neutre în perioada unui conflict armat se bucură de imunitate faţă de orice acte de beligeranţă, avînd însă, în acelaşi timp, obligaţia să se abţină de a lua parte la ostilităţi.

Statele cu statut de neutralitate permanentă îşi păstrează întreaga capacitate de subiecte ale raporturilor internaţionale, dar acţiunile lor sînt într-o anumită măsură circumscrise. În prezent, în lume există trei state cu un astfel de statut: Elveţia, din 1815, Austria, din 1955, şi Laosul, din 1962. Statutul fiecăreia dintre ele a fost stabilit în condiţii şi perioade diferite şi în moduri diferite: Elveţia — prin tratatul dintre marile puteri participante la Congresul de la Viena din 1815, dublat ulterior de prevederi constituţionale; Austria — printr-o lege internă, dublată de recunoaşterea celorlalte părţi la Tratatul de stat din 1955, ca şi de recunoaşterea altor state; Laosul — printr-o declaraţie unilaterală, garantată printr-o declaraţie multilaterală adoptată la Conferinţa de la Geneva din 1962.

Din actele menţionate, din practica şi doctrina de drept internaţional, rezultă că statele cu statut de neutralitate permanentă au, în principal, obligaţia de a nu participa la alianţe politico-militare, de a nu permite folosirea teritoriilor lor pentru baze militare străine sau pentru alte scopuri militare. Elveţia dă o interpretare foarte strictă statutului său, rămînînd chiar în afara O.N.U., care poate recurge — după cum este cunoscut — în unele împrejurări la forţă pentru menţinerea sau restabilirea păcii.

Nealinierea este un concept politic cristalizat într-o perioadă relativ recentă.

Deşi pînă acum au avut loc mai multe conferinţe ale ţărilor nealiniate, desfăşurate la nivelul şefilor de state, ca acelea de la Belgrad, în 1961, Cairo, în 1964, Lusaka, în 1970, sau altele la nivelul miniştrilor de externe, ca şi alte manifestări cu caracter mai restrîns, este mai dificil de dat o definiţie pentru un stat nealiniat sau pentru curentul politic pe care-l formează statele nealiniate.

Din punct de vedere al terminologiei, expresia „ţări nealiniate" — folosită, în prezent, în mod exclusiv de documentele oficiale elaborate de statele respective, ca şi în marea majoritate a lucrărilor de specialitate — a fost precedată de expresia „ţări neangajate". În doctrină şi în limbajul curent continuă să se folosească şi termenul „neangajare", iar uneori se întîlnesc termeni ca „neutralism", „neutralitate activă", „neutralitate pozitivă".

Toate aceste expresii desemnează acelaşi fenomen, dar termenul de nealiniere s-a impus, în special, în raport cu cel de neangajare, întrucît exprimă mai bine esenţa fenomenului, faptul că este vorba de o atitudine politică militantă, activă şi nu de o poziţie rezervată faţă de marile probleme ale contemporaneităţii.

Crezul politic al ţărilor nealiniate în principalele probleme ale vieţii internaţionale este reflectat în multe documente, dar nu se poate vorbi de o platformă precis determinabilă. Pe baza analizei documentelor adoptate de conferinţele comune menţionate şi, în general, a manifestărilor pe plan internaţional ale ţărilor nealiniate, se poate spune că sîntem în prezenţa unor luări de poziţii active, ale căror coordonate principale sînt: asigurarea păcii, neparticiparea la grupări politico-militare, combaterea colonialismului şi neocolonialismului, sprijinirea mişcărilor de eliberare naţională, lupta împotriva subdezvoltării, democratizarea vieţii internaţionale prin accentuarea rolului ţărilor mici şi mijlocii, aşezarea relaţiilor dintre state pe baze noi, pătrunse de spiritul legalităţii, principialităţii şi eticii. Prin forţa ideilor susţinute şi prin numărul crescînd al adepţilor săi, curentul politic al nealinierii joacă un rol important în relaţiile internaţionale actuale.

Încercînd o comparaţie între neutralitate şi nealiniere, pentru a găsi unele similitudini, s-ar putea spune că ambele au ca punct de plecare ideea de neangajare, prezentă, de altfel, de foarte mult timp în relaţiile interstatale; în ambele cazuri găsim trăsătura neparticipării la blocurile politico-militare.

Existenţa unor state ca Suedia şi Finlanda, care promovează o politică de neutralitate fără a avea în mod formal-juridic un asemenea statut, sugerează posibilitatea de a face o paralelă între cele două fenomene, neutralitatea evidenţiind în ultimul timp tendinţa unei accentuări a laturii active a conceptului. În acelaşi sens ar pleda faptul că, în ultimul timp, în poziţia statelor neutre au intervenit unele modificări, observîndu-se tendinţa unei participări mai active la viaţa internaţională (Austria a devenit membră a O.N.U.) sau cel puţin alăturarea la unele acţiuni importante ale comunităţii internaţionale (Elveţia, deşi nu este membră a O.N.U., s-a angajat să respecte sancţiunile economice împotriva Rhodesiei).

În toate aspectele menţionate mai sus este însă pregnantă diferenţa calitativă între neutralitate şi nealiniere atît în planul conceptual, cît şi în acela al formelor lor concrete de manifestare.

REFLECTOR

Convorbiri între R.D.G. şi R.F.G. privind activitatea ziariştilor

La 8 şi 9 februarie, s-au desfăşurat la Bonn convorbiri între reprezentanţi ai guvernelor din R.D.G. şi R.F.G., în legătură cu posibilităţile de activitate ale ziariştilor din cele două state germane, anunţă agenţia A.D.N.

Conducătorii delegaţiilor, dr. Gerhard Meyer, şef de secţie în Ministerul de Externe al R.D.G., şi dr. Werner Müller, şef de secţie în Direcţia presei şi informaţiilor a R.F.G., au prezentat, în cursul convorbirilor, punctele de vedere ale guvernelor respective în această problemă. De partea R.D.G. s-a subliniat că guvernul R.D.G. transpune în fapt normele privind posibilităţile de activitate ale ziariştilor din R.F.G., stabilite de comun acord. Guvernul R. D. Germane este adînc preocupat ca ziariştii din R.F.G., care lucrează în R.D.G., să se bucure de un tratament egal cu cel aplicat corespondenţilor din alte state.

Cu acelaşi prilej, s-a efectuat şi un schimb de păreri în probleme de procedură tehnică privind stabilirea unor norme ale posibilităţilor de activitate ziaristică.

Convorbirile vor fi reluate în curînd.

Candidat

P.C. din Irlanda l-a desemnat pe secretarul său general, Michael O'Riordan, candidat la alegerile parlamentare din 28 februarie. Luînd cuvîntul la un miting electoral, M. O'Riordan a declarat că P.C. din Irlanda se prezintă la alegeri cu un program la baza căruia stă cererea de a se lua măsuri hotărîte împotriva concedierilor din întreprinderile industriale şi împotriva şomajului, de a se îmbunătăţi radical situaţia oamenilor muncii.

Solidaritate

În trecere prin Chile, preşedintele Venezuelei, Rafael Caldera, a declarat că ambele naţiuni „sînt unite prin legături indestructibile şi nimeni care ar vrea să le despartă nu va reuşi s-o facă". El a adăugat că Venezuela a fost alături de Chile în ore situaţie. A fost şi este cu Chile în apărarea drepturilor şi resurselor sale naturale. Într-o scurtă întrevedere avută cu presa, a declarat că ţara sa este pe cale să realizeze „un progres treptat şi o slăbire a tensiunii în relaţiile cu Cuba".

„Afacerea Watergate"

Corespondență din Washington de la Constantin Alexandroaie

Îmbrăcați în costume elegante și purtînd mănuși chirurgicale pentru a nu lăsa amprente, toți cinci, în momentul surprinderii lor de către un grup de polițiști ai districtului Columbia, se îndeletniceau cu instalarea de microfoane în sediul Comitetului Național al Partidului democrat și cu fotografierea documentelor găsite în seifuri, încercînd astfel să pună în aplicare un plan de spionaj politic preelectoral, gîndit și elaborat cu multe luni înaintea alegerilor. Era 17 iunie 1972, ora 2,30 a.m. Arestarea lor a marcat începutul așa-numitei afaceri Watergate (Watergate este numele cartierului în care se află sediul central al democraților). Alți doi, care supravegheau operațiunea dintr-o clădire de peste drum, au fost arestați mai tîrziu.

Fără a bănui cît de multă dreptate au, democrații, cărora nu prea le mergeau bine lucrurile în campania electorală prezidențială, au transformat acest caz într-o întreagă afacere de spionaj și sabotaj politic, înainte de a se dumiri bine despre ce este vorba, cine sînt cei care în miezul nopții au intrat nepoftiți în sediul Partidului democrat, cu ce scop și, mai ales, din ale cui ordine. Spre surprinderea democraților însă, „afacerea Watergate", deși constituia principalul lor cal de bătaie, nu le-a adus nici un fel de dividende electorale. Majoritatea alegătorilor refuzau să creadă o asemenea „poveste", mulți o considerau „o înscenare diversionistă a democraților" pusă la cale în ajunul alegerilor cu scopul de a-i compromite pe republicani, iar alții o acceptau ca pe un fapt divers al unei vieți politice incandescente.

Faptul că anumiți membri marcanți ai Partidului republican ar fi elaborat și dirijat eșuata „afacere Watergate" a fost negat de la bun început de cei șapte inculpați, care și-au asumat întreaga vină și răspundere pentru cele întîmplate la sediul democraților în primele ore ale zilei de 17 iunie. La presiunile democraților, a intrat în acțiune Biroul Federal de Investigații, care, timp de cîteva luni, n-a lăsat nici o piatră nerăsturnată în această afacere. Rezultatele cercetărilor sale nu au fost însă date publicității și nici folosite în procesul intentat celor șapte. Cu investigațiile, pregătirea apărării și a dovezilor acuzatoare s-a consumat o bună perioadă de timp și s-a reușit amînarea procesului pînă după alegerile prezidențiale și congresionale. Între timp, opinia publică a început să-și dea seama că nu este vorba de o simplă farsă politică sau de o înscenare, ci „de unul dintre cele mai mari cazuri de spionaj politic din istoria Statelor Unite" („Los Angeles Times"). Datorită publicității intense care i s-a făcut prin radio, televiziune, presă, „afacerea Watergate" a reușit, în cele din urmă, să capteze atenția întregii Americi.

Procesul s-a desfășurat în Washington, la Tribunalul districtual, sub conducerea judecătorului șef, John J. Sirica ; acesta și-a asumat de multe ori rolul procurorului, ca urmare a lipsei totale de zel manifestată, în cele 16 zile ale procesului, de către acuzare. Prin fața instanțelor și juriului, format din opt femei și patru bărbați, s-au perindat 62 de martori ai apărării și acuzării și au fost prezentate circa 100 de dovezi acuzatoare, printre care aparate de magnetofon, microfoane, aparate de fotografiat, microfilme, mănuși chirurgicale și alte accesorii din arsenalul spionajului politic.

În boxa acuzaților au fost aduși Howard Hunt, fost agent al C.I.A., Bernard Barker, Eugenio Martinez, Frank Sturgis și Virgilio Gonzales, foști colaboratori sau informatori ai C.I.A. și membri ai bandelor de contrarevoluționari cubanezi aciuați la Miami, Florida. Acești cinci inculpați au recunoscut din capul locului că se fac vinovați de absolut tot ce scrie în actul de acuzare, fiind, astfel, scoși din proces. Așadar, în fața instanțelor au mai rămas doar doi acuzați : Gordon Liddy și James McCord, foști membri ai conducerii Comitetului campaniei electorale republicane, care au fost, în cele din urmă, găsiți vinovați de conspirație, spargere cu intenție de furt și de plantare de microfoane în sediul Comitetului Național al Partidului democrat și trimiși din sala tribunalului în spatele gratiilor închisorii districtului Columbia.

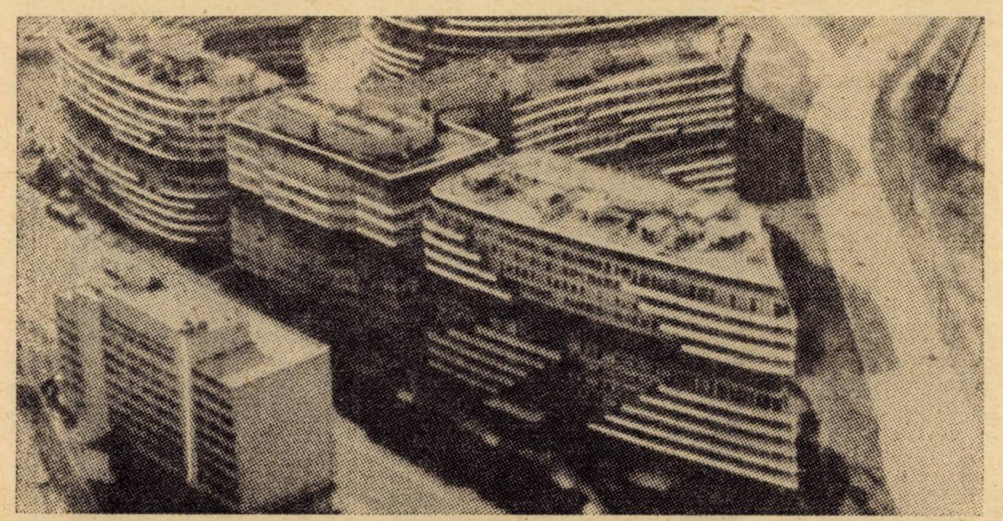

Locul acțiunii : Watergate (sediul central al Partidului democrat)

A fost unul dintre cele mai bizare procese : în multe rînduri, judecătorul John Sirica își abandona rolul său de supraveghetor al respectării legilor și apărea în postura de procuror, în timp ce acuzarea făcea front comun cu apărarea, încercînd să contracareze barajele de întrebări ale judecătorului adresate inculpaților. De două ori, judecătorul a cerut juriului să părăsească sala după examinarea de către acuzare a unor martori principali, după care i-a interogat personal în legătură cu unele probleme pe care avocații acuzării le-au făcut scăpate din vedere. El a declarat, în repetate rînduri, că intenționează ca procesul să facă o incizie adîncă în „afacerea Watergate" pentru a vedea unde duc firele invizibile ale acestei conspirații, dacă nu cumva derivă dintr-o campanie mai mare de spionaj politic sistematic și sabotaj. „Juriul, spunea Sirica, trebuie să cunoască motivele pentru care ați comis asemenea acte, vrea să știe de unde vin banii, cine a finanțat toată afacerea. Juriul vrea să-i fie dezvăluite multe, înainte de a închide cazul". De asemenea, spunea el, „adevărul va ieși la iveală în acest caz. Și, dacă voi considera că sînt necesare noi fapte și lămuriri, voi pune întrebări".

Dar judecătorul J. Sirica, lipsit de ajutorul procurorului și avocaților acuzării și întîmpinînd o apărare foarte bine organizată, nu avea să afle prea multe. S-a aflat doar că în bugetul Comitetului campaniei electorale a republicanilor circa 750 000 de dolari erau rezervați organizării unei rețele de informații, din care 199 000 de dolari au fost dați acuzatului G. Liddy de fostul ministru al comerțului, Maurice Stans, responsabil cu finanțele în Comitetul campaniei electorale republicane, după ce a avut aprobarea președintelui comitetului, John Mitchell, fost ministru de justiție. Se știe acum că acuzații au făcut încercări de a pătrunde în cercurile din imediata apropiere a candidaților McGovern și Muskie, însă nu se cunosc rezultatele și motivele. Se știe că multe din mitingurile electorale ale candidatului democrat au fost împresurate cu agenți plătiți de G. Liddy în scopul de a provoca tulburări și a le sabota.

Dovezile de vinovăție erau mult prea evidente pentru a mai putea fi negate de apărare. Avocații apărării l-au informat la un moment dat pe judecător că în apărarea clienților lor ar putea invoca argumentul că ei au avut dreptul de a comite spargerea și a satura cu microfoane pereții sediului democraților pentru a încerca să prevină o crimă și mai mare. J. Sirica le-a declarat că „un asemena argument este mai mult decît ridicol" și că va cere juriului să ignore complet o astfel de justificare. „Nimeni nu are dreptul să ia legea în propriile sale mîini. Și eu sînt republican ca și acuzații, însă condamn asemenea acțiuni complotiste".

La sfîrșitul procesului, juriul, în unanimitate, i-a găsit vinovați pe cei doi inculpați care, împreună cu ceilalți cinci, urmează a primi între 30 și 45 de ani închisoare și cîte 50 000 de dolari amendă.

Cu toate acestea, „afacerea Watergate" este departe de a se fi încheiat. Apărarea a făcut recurs la o instanță superioară, în timp ce John Sirica, deziluzionat de rezultatele cu totul nesatisfăcătoare ale procesului, a cerut subcomitetului senatorial pentru problema drepturilor constituționale să caute să afle tot adevărul. Senatorul Sam Ervin, președintele subcomitetului, a și început o vastă acțiune de investigații în legătură cu acest caz. În același timp, „afacerea Watergate" va fi din nou luată în dezbatere în cadrul procesului intentat de conducerea Partidului democrat, Comitetului Național al Partidului republican. Așadar, s-a consumat numai primul capitol al acestei bizare operațiuni.

1000 +1

Peste 400 de opere literare, din 20 de țări latino-americane, concurează pentru tradiționalul premiu „Casa de las Americas", ediția 1973. Roberto Fernández Retamar, director al revistei „Casa", urează juriului... inspirație

La Hanoi au reapărut tarabele cu flori...

Corespondenți

Institutul internațional al presei, al cărui sediu se află la Zürich, a protestat împotriva restricțiilor impuse de autoritățile saigoneze corespondenților străini. Într-un comunicat, I.I.P. denunță „amenințările și încercările de intimidare față de corespondenții străini acreditați în Vietnamul de sud". Asemenea măsuri nu au nici o justificare din punct de vedere militar, iar viitoarea reuniune a unei conferințe de pace face și mai necesară, mai mult ca oricînd, o informare completă asupra evenimentelor din Vietnam, arată comunicatul.

Reprofilare

După demisia din partidul social-democrat și din primul cabinet Brandt, Karl Schiller pare hotărît să se dedice exclusiv afacerilor. Fostul ministru vest-german al economiei și finanțelor va fi, în curînd, președintele lui „Edesa" (Economic Development for Equatorial and Southern Africa), un institut particular din Luxemburg, specializat în acordarea de credite țărilor în curs de dezvoltare din Africa (cu dobînzi – informează „Der Spiegel" – fixate la nivelul curent de pe piață, în general mai ridicat decît al celor solicitate de organizațiile internaționale financiare). Institutul pe care-l va conduce Schiller aparține magnatului sud-african Anton Rupert, al cincilea producător de tutun și țigarete din lume („Pall Mall" și „Lord Extra").

Commonwealth

Liderii celui mai important partid politic din opoziția indiană, Jana Sangh, au declarat într-un comunicat de politică externă că India ar trebui să se retragă din Commonwealth, întrucît, după intrarea Marii Britanii în C.E.E., Commonwealthul este „o desăvîrșită absurditate".

Îngheț

Secretarul de stat al S.U.A., William Rogers, a afirmat în fața Congresului că ultimele episoade ale războiului din Vietnam au compromis relațiile diplomatice ale Statelor Unite cu Suedia și a lăsat să se înțeleagă că președintele Nixon nu ar fi înclinat să uite sau să scuze criticile pe care unele guverne din vest le-au formulat împotriva politicii americane în Vietnam. Rogers a explicat că „primul ministru suedez Olof Palme a făcut declarații caustice împotriva guvernului american". Acesta a cerut, în consecință, autorităților de la Stockholm să amîne trimiterea noului ambasador la Washington.

Seminar

La Moscova a avut loc o masă rotundă a ziariștilor din țările europene, S.U.A. și Canada, organizată din inițiativa Comitetului pentru securitate europeană și a agenției de presă „Novosti". Au participat 120 de ziariști sovietici și străini, scopul întîlnirii fiind de a desfășura o dezbatere amplă și liberă asupra rolului mijloacelor de informare în masă în destinderea europeană și înfăptuirea principiilor securității și colaborării, scrie agenția TASS. În cadrul întîlnirii a fost scoasă în evidență sarcina importantă a presei de a contribui la realizarea păcii, securității și colaborării în Europa.

Scrisoare

Luis Corvalan, secretar general al Partidului Comunist din Chile, a răspuns scrisorii adresate de senatorul Carlos Altamirano, secretar general al C.C. al Partidului Socialist, cu privire la modul cum apar unele informații în presa chiliană. Corvalan arată că, în numele tuturor comuniștilor, acceptă propunerea formulată de Altamirano, ca ambele partide să se străduiască să elimine din presă calificativele nejuste și jignitoare, care dăunează sau pot dăuna relațiilor frățești.

Arme

Într-un raport elaborat de Agenția pentru dezarmare și controlul armamentelor din S.U.A. se arată că, în perioada 1961–1971, totalul vînzărilor de arme convenționale ale S.U.A. s-a cifrat la 22,8 miliarde dolari.

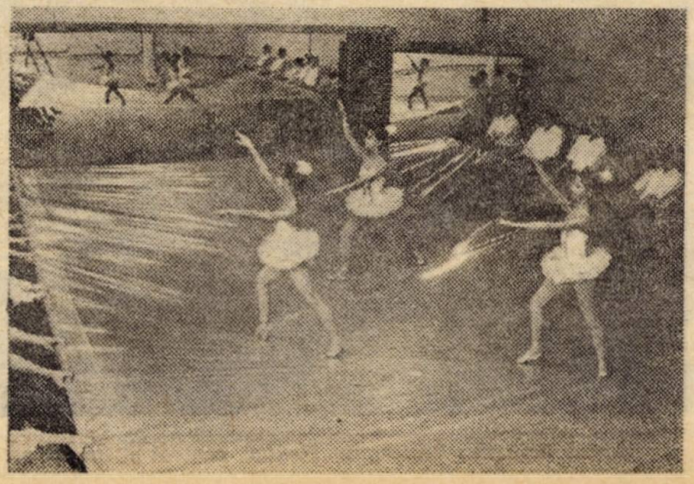

Se pot demonstra și așa excelentele proprietăți ale foilor de polietilenă: rezistență și elasticitate...

Picăturile de ploaie pot avea un efect distrugător la viteze foarte mari. Firma vest-germană Dornier System a fabricat, pentru testarea rezistenței diverselor materiale, un rotor de ploaie și eroziune, cu ajutorul căruia va crește securitatea avioanelor obligate să treacă prin ploaie și nori cu viteză supersonică

La Palatul Luxemburg din Paris, președintele Senatului, Alain Poher, a înmînat Premiul Montaigne 1973 directorului general al U.N.E.S.C.O. René Maheu

Curse

În luna mai se va deschide linia maritimă Leningrad – New York. În cursul verii, nava sovietică „Mihail Lermontov", cu 700 de locuri va efectua trei curse peste Atlantic. Ea va face escale la Londra și la Le Hâvre.

Radio

O afluență, nemaiîntîlnită în Panama, în jurul aparatelor de radio a fost sesizată în ultima săptămînă, cînd majoritatea posturilor au transmis comentariile lui Jorge Illueca, consilier la Ministerul relațiilor externe. La sugestia guvernului Omar Torrijos, numeroase personalități panameze au inițiat, în rîndul populației, o campanie de explicare a politicii externe promovată de guvern, în spiritul respectării suveranității și independenței naționale. Jorge Illueca a deschis, la „Radio Libertad", un ciclu de conferințe privind stadiul actual al negocierilor cu S.U.A. în problema Canalului Panama.

Diplomatice

- *Ministrul afacerilor externe al Canadei, Mitchell Sharp, a anunțat hotărîrea guvernului canadian de a recunoaște în mod oficial Republica Democrată Vietnam.*
- *Guvernele Angliei și Franței au stabilit relații diplomatice cu R.D.G.*
- *R. D. Germană și Malta au hotărît să stabilească relații diplomatice la nivel de ambasadă.*
- *R. P. D. Coreeană și Republica Togo au stabilit relații diplomatice la nivel de ambasadă.*
- *Statele Unite nu dispun de un plan imediat privind stabilirea de relații diplomatice cu R. D. Germană, a anunțat un purtător de cuvînt al Departamentului de Stat.*
- *Sayed Marei, primul secretar al C.C. al Uniunii Socialiste Arabe, a fost invitat să efectueze o vizită în Uniunea Sovietică, scrie cotidianul „Al Ahram".*
- *Cancelarul austriac Bruno Kreisky a făcut cunoscut că va vizita R. P. Ungară la începutul lunii aprilie.*
- *Guvernul japonez a numit, în mod oficial, la 8 februarie pe Heishiro Ogawa, președintele Institutului de Comerț Exterior din Ministerul de Externe, în calitate de ambasador în R. P. Chineză. Ogawa își va lua postul în primire la mijlocul lunii martie. El este diplomat de carieră și specialist în probleme chineze.*

Președintă

Dixie Lee Ray a fost numită de președintele Nixon în locul lui James Schlesinger la conducerea Comisiei pentru energia atomică. Schlesinger a fost numit director al C.I.A. Dixie Lee Ray este prima femeie președintă a A.E.C. și cea de-a treia femeie numită de Nixon în fruntea unui organism guvernamental independent.

Ce se va întîmpla cu „Concorde" ? Geoffrey Knight, președintele societății British Aircraft Corporation, a anunțat, cu tristețe, că Pan Am și alte companii americane au renunțat să mai achiziționeze avionul franco-britanic.

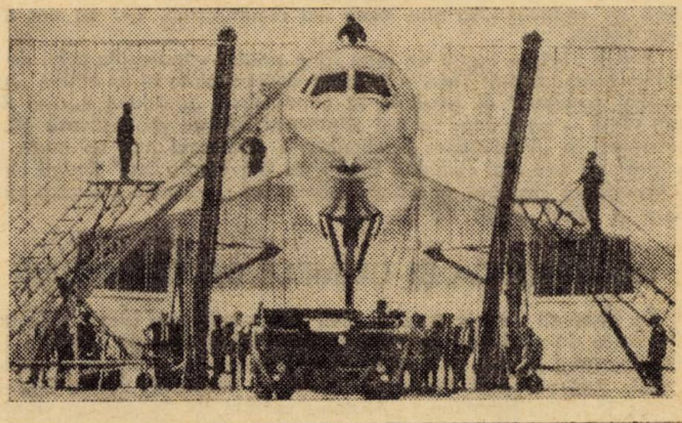

Cei 3 800 de bărbați cu drept de vot din principatul Liechtenstein au participat la un referendum cu privire la acordarea dreptului de vot celor 4 500 de femei din acest stat. Urnele s-au închis cu rezultate negative...

Miliard

Schimburile comerciale dintre Japonia și R. P. Chineză au depășit, în 1972, pentru prima oară în istorie, suma de un miliard de dolari. Cercurile de afaceri locale apreciază că activitatea comercială japono-chineză s-a intensificat deosebit de mult după normalizarea relațiilor diplomatice bilaterale din toamna trecută. În general, schimburile au crescut cu 21,9 la sută față de anul precedent, din care exporturile Japoniei cu 5,4 la sută și importurile din R. P. Chineză cu 51,9 la sută, ceea ce a contribuit la reducerea excedentului Japoniei în relațiile comerciale cu China de la 225 de milioane dolari, în 1971, la 118 milioane, în 1972.

Noi dezvăluiri privind „episodul Hess"

Nicolae Minei

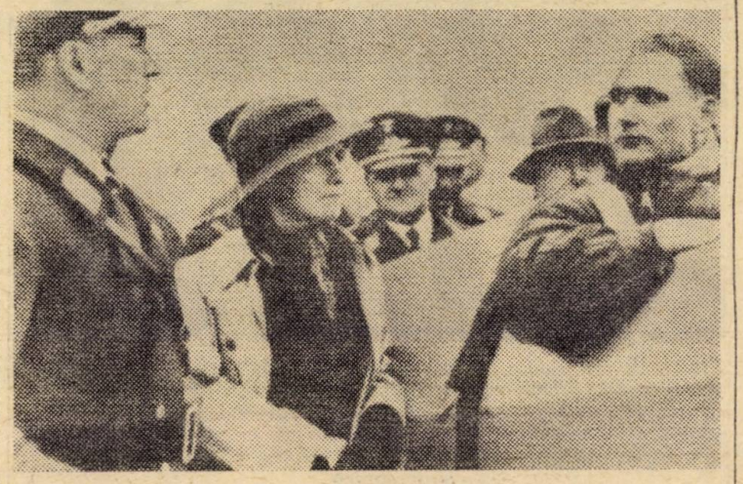

Pilotajul nu i-a fost străin lui Hess : încă dinaintea războiului el își demonstra virtuțile de aviator

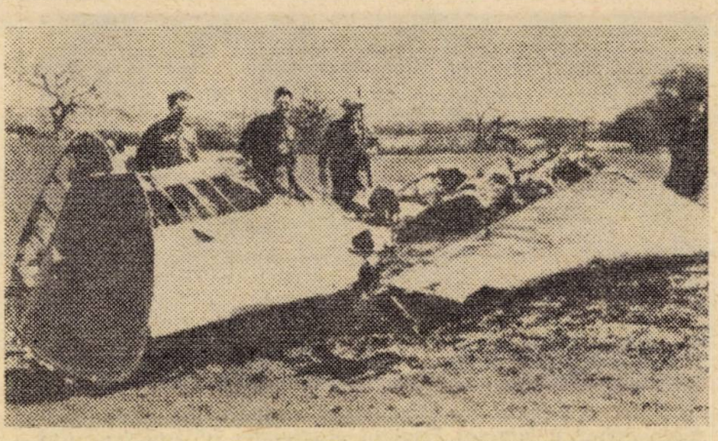

Mai 1941. Sfîrșitul aventurii. Un avion de vînătoare german Me-110 se prăbușește pe o miriște din Scoția. Pilotul se salvează cu parașuta și, peste cîteva ore, declară : „Nu știu dacă mă recunoașteți, dar eu sînt Rudolf Hess"

În seara de 10 mai 1941, în jurul orei 10, un avion de vînătoare „Messerchmitt-110" zbura la mică înălțime deasupra Scoției. Apărarea antiaeriană, il reperase de mult pe ecranele radarelor și un „Defiant", decolînd de pe aeroportul de lîngă Prestwick, încearcă să-l intercepteze. Grație vitezei sale net superioare, „Messerchmitt-110" se descotorosi, însă, repede de el.

După ce trecu peste comitatul Lanarkshire, avionul german ajunge pînă la coastă, apoi făcu cale întoarsă .La un moment dat, deși nu-l pîndea nici o primejdie, pilotul se lansă cu parașuta — operație destul de dificilă, deoarece carlinga era strîmtă, iar aparatul, care făcuse un semitonou, zbura acum pe spate. Scrîntîndu-și o gleznă la contactul cu solul, pilotul se lăsă capturat, fără împotrivire, de fermierul David Mc Lean. Acesta il predă Gărzii metropolitane, înființată cu un an în urmă. La rîndul lor, cei din Home Guard il încredințară armatei, care-l închise într-o cazarmă din Glasgow.

Prizonierul, care purta o uniformă de locotenent-major din Luftwaffe, susținînd că se numește Alfred Horn ,refuză orice declarație și ceru stăruitor să discute imediat cu ducele de Hamilton. Acesta trebui să aștepte acordul contraspionajului britanic, așa că întrevederea avu loc abia la 12 ore după parașutare, în dimineața de 11 mai. Lăsat singur în celulă cu Hamilton, ciudatul oberleutnant declară cu emfază: „Nu știu dacă mă recunoașteți, dar eu sînt Rudolf Hess".

Rudolf Hess — figură de prim rang printre căpeteniile celui de-al III-lea Reich! Rudolf Hess — vechi și devotat cirac al lui Hitler, „adjunctul personal" al acestuia la conducerea partidului nazist! Rudolf Hess — care doar cu trei săptămini înainte pronosticase grandilocvent în „Voelkischer Beobachter": „Destinul nu-i va cruța pe englezi de cea mai cumplită înfrîngere din istoria lor!" Rudolf Hess — lăsîndu-se capturat de inamic, pentru a-i propune... grabnica semnare a unui tratat de pace.

GEOPOLITICA ȘI CIZMELE DE GRENADIER

La distanță de trei decenii, unul dintre cele mai bizare episoade ale celui de-al doilea război mondial este evocat pe larg de fiul aristocratului scoțian cu care Hess a ținut mortiș să stabilească contactul. Apărută anul trecut în versiune franceză, cartea lordului James Douglas-Hamilton, „Histoire secrète de la mission Rudolf Hess", își propune să elucideze cîteva aspecte asupra cărora istoricii nu s-au pus nici azi de acord. A ignorat oare Hitler, într-adevăr, extravagantul demers al unuia dintre cei mai apropiați complici ai săi ? Dacă da, de la cine a pornit ideea ? A acționat Hess de unul singur sau s-a bucurat și de sprijinul altor lideri naziști? Cum a fost primită inițiativa lui în Anglia? De ce a pus ea în încurcătură nu numai pe Hitler, ci și pe Churchill ?

Iată cîteva dintre întrebările la care încearcă să răspundă cele peste 300 de pagini ale volumului. Printre explicațiile și interpretările furnizate, unele au fost deja contestate, altele sînt susceptibile de a stîrni noi polemici. Dar ori cît de legitime ar fi rezervele, ele nu alterează valoarea acestui studiu de o netăgăduită seriozitate, rod al unor laborioase cercetări în arhivele britanice și germane. Autorul reușește astfel ca, dincolo de neobișnuita întîmplare din primăvara anului 1941, să identifice, cu remarcabilă acuitate, trăsăturile distinctive ale imundei clici de la cîrma fostului Reich.

Însăși cariera lui Hess ilustrează pregnant modul cum fascismul a catapultat, pe cele mai înalte trepte ierarhice, semidocți ratați dar roși de ambiții, pseudointelectuali schilodiți de nevroze, dar pe deplin convinși de propria lor „genialitate", deșeuri umane incapabile de o gîndire coerentă, dar minate de forța bezmetică a fanatismului.

Douglas-Hamilton începe prin a schița biografia celui pe care l-am putea numi **antieroul** său. Fiu al unui bogat comerciant german din Egipt, Hess s-a născut la Alexandria, unde și-a petrecut primii 12 ani din viață. Trimis la școală în patrie, a refuzat să se dedice și el negoțului și, visînd la o glorie dobîndită rapid și fără eforturi intelectuale, s-a înrolat ca voluntar în 1914. Crudele realități ale cîmpului de luptă l-au silit însă curînd să recurgă la orice stratagemă pentru a-și salva pielea. Grație relațiilor pe care le avea tatăl său, a obținut în cele din urmă trecerea la aviație, unde perioada de instrucție și lipsa de aparate i-au oferit lungi și pașnice răgazuri în spatele frontului. La sfîrșitul războiului era pilot militar, cu gradul de locotenent — un anonim și inutil ofițer inferior al unei armate înfrînte.

Întreținut în continuare de tatăl lui, Hess s-a înscris la Universitatea din München, unde a avut prilejul să audieze cursurile unui profesor sui generis — generalul de infanterie Karl Haushofer, metamorfozat în savant după demobilizare și inventator al unei doctrine profund reacționare și imperialiste, geopolitica.

Cîștigat de cețoasele și provocatoarele teze ale profesorului său și sperînd că politica îl va despăgubi pentru deziluziile suferite pe front, Hess s-a angajat într-o frenetică activitate de huligan profesionist, participînd la repetatele devastări ale sediilor partidelor comunist și socialist, la singeroasele atacuri împotriva mitingurilor și demonstrațiilor muncitorești, într-un cuvînt la instaurarea unui climat de teroare în capitala Bavariei.

Într-un „eseu" scris în acea epocă, sub titlul neverosimil de lung și greoi „Cum trebuie să arate omul ce va conduce Germania pentru ca ea să-și reocupe locul cuvenit", Hess își dezvăluia fără jenă bestialele porniri care-i țineau loc de ideologie : „Dictatorul... nu are nimic comun cu masele. Dacă necesitatea o cere, el nu dă înapoi în fața vărsării de sînge. Marile probleme le rezolvă totdeauna prin foc și sabie... Pentru a-și atinge țința, e gata să treacă peste trupurile celor mai apropiați prieteni ai săi... La nevoie, va călca oamenii în picioare, cu cizmele lui de grenadier"*.

*) Douglas-Hamilton citează doar în parte fragmentul de text, după o sursă căreia ne-am adresat direct — „The Rise and Fall of the Third Reich", de William Shirer (New York, 1960)